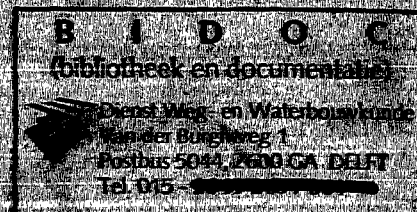

DELTAPLAN GROTE RIVIEREN

VOORTGANGSRAPPORT - 4

1 juli 1996 -
1 januari 1997 \ 1 april 1997

augustus 1997

5957

B I D O C
 (bibliotheek en documentatie)

Dienst Weg- en Waterbouwkunde
 Postbus 5044, 2600 GA DELFT
 Tel. 015 - 2518 363/364

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

AFSCHRIFT

Aan
 de voorzitter van de Tweede Kamer
 der Staten-Generaal
 Binnenhof 4
 2513 AA DEN HAAG

KOPIE BESTEMD VOOR:

Hidouw

Handwritten: Naar de afdeling Bibliotheek

Handwritten: circuleren Jimmie
 Van Westhoff
 Van Bingen
 12.5.08

Contactpersoon

Doorkiesnummer

Datum
 1 september 1997
 Ons kenmerk
 HKW/AK/9394
 Onderwerp
 Deltaplan Grote Rivieren, vierde voortgangsrapportage.

Bijlage(n)
 1
 Uw kenmerk

Handwritten: 9.4-220 4

Geachte voorzitter,

In het kader van de procedure "Controle Grote Projecten" doe ik u het vierde voortgangsrapport van het Deltaplan Grote Rivieren toekomen.

Het vierde voortgangsrapport Deltaplan Grote Rivieren (DGR) heeft betrekking op de financiële aspecten gedurende de periode 1 juli 1996 tot 1 januari 1997. Met betrekking tot de stand van zaken van de werkzaamheden is de peildatum van 1 april 1997 aangehouden. Hiermee is de stand van zaken weergegeven, gebaseerd op de meest recente gegevens van de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterking (LCCD). In deze brief heb ik ook enkele recente ontwikkelingen meegenomen.

Voortgang versterkingswerken

In de periode tot 1 april 1997 zijn vrijwel alle urgente werken, eerste tranche werken, afgerond en is voor deze werken het vereiste veiligheidsniveau bereikt.

Uitzondering hierop wordt gevormd door:

- twee projecten in de fase van afwerking, te weten wallen van Woudrichem fase 2 en Merwedelijk fase IV, beide projecten worden voltooid in 1997;
- twee projecten in uitvoering, te weten de keersluis Ramspol (gereed in 1999) en het eind 1996 aan de lijst van urgente werken toegevoegde dijkversterkingsproject Lekdijk West\Bergambacht (gereed in 1998);
- twee specifieke kunstwerken in verder afgeronde dijkversterkingsprojecten, te weten de Dalemse sluis (gereed in 1998) en het Hollandsch-Duitsch gemaal (gereed in 1998);
- twee kadeplannen die op onderdelen nog niet gereed zijn, te weten Roermond-Roer en Neerbeek, beide plannen worden voltooid in 1997.

Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
 Bezoekadres Plesmanweg 1-6

Telefoon 070 3516171
 Telefax 070 3517895

Met betrekking tot de verdeling van de meerkosten van de Maaskaden is overeenstemming bereikt tussen rijk, provincie Limburg en de waterschappen Peel- en Maasvallei respectievelijk Roer en Overmaas. Het rijk enerzijds en de overige drie partijen gezamenlijk anderzijds, betalen ieder de helft van de kosten van de kadeplannen voor zover deze meer bedragen dan 155 miljoen gulden. Deze meerkosten worden door de waterschappen geraamd op circa 40 miljoen gulden.

De planning van de LCCD voor de tweede tranche rivierdijkversterkingen en de resterende Deltawerken in het Deltagebied laat zien dat 67% van de werken in voorbereiding, 23% in uitvoering en 10% van de werken per 1 april 1997 gerealiseerd is. Een aantal werken langs de rivieren en het IJsselmeer heeft enige vertraging opgelopen. De vertragingen in de planning van de waterschappen zijn volgens de waterschappen het gevolg van ontwikkelingen in het planproces, zoals complexiteit van de voorbereiding, bereiken van maatschappelijk draagvlak en planologische ontwikkelingen. Provincies en waterschappen geven aan dat men er alles aan zal doen om verdere vertragingen te voorkomen.

Financiën

In 1996 is 224 miljoen gulden uitgegeven aan het Deltaplan Grote Rivieren. Ten opzichte van de vorige rapportage is het totale verschil tussen de beschikbare en benodigde financiën afgenomen van 17 miljoen gulden naar 0. Enerzijds zijn de benodigde financiën toegenomen met 4 miljoen gulden als gevolg van kostenstijgingen, anderzijds zijn de totaal voor dit project beschikbare financiën verminderd met 13 miljoen gulden.

Op 18 april 1997 is een bestuursconvenant getekend tussen het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de provincie Limburg. Hiermee zijn De Maaswerken officieel van start gegaan. De beide deelprojecten Grensmaas en Zandmaas\Maasroute hebben een fase bereikt waarin keuzen worden gemaakt over de uit te werken alternatieve ontwerpen. De uit te werken ontwerpen dienen te passen binnen de doelstellingen van het Deltaplan Grote Rivieren, inpasbaar te zijn in het ruimtelijk- en milieubeleid van de diverse overheden en financieel realiseerbaar te zijn. Uitgaande van de huidige inzichten bedragen de kosten van de duurste variant voor het deelproject Zandmaas maximaal 2 miljard gulden. Voor het Grensmaasproject is een budget-neutrale uitvoering uitgangspunt. Op de rijksbegroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om alle in het Deltaplan Grote Rivieren voor de Zandmaas opgenomen doelen te realiseren. Naast een kostenverlaging is een verdere fasering van maatregelen onontkoombaar. Hiertoe zal ik het Kabinet voorstellen om de realisatietermijn van de doelstelling voor de hoogwaterbescherming langs de onbedijkte Maas te verschuiven van 2005 naar uiterlijk 2015. Ik verwacht dat een verschuiving meer ruimte biedt om de benodigde financiën vrij te spelen. De vermindering van de tijdsdruk heeft verder tot gevolg dat de mogelijkheden van de grind- en zandmarkt beter kunnen worden benut.

Ten aanzien van de financiering van de Lekdijk West is het HHS Krimpenerwaard nog in beraad om beroep aan te tekenen tegen het niet verstrekken van een rijksbijdrage voor de verbetering van dit reeds eerder onder de Deltawet (1958) versterkte dijkvak. Het HHS Krimpenerwaard houdt e.e.a. in beraad in afwachting van de behandeling in beroep bij de Raad van State van de beslissing van het Rijk om voor het dijkvak Lekdijk-Schuwacht om dezelfde reden geen rijksbijdrage te verstrekken. Eerder heeft de Arrondissementsrechtbank Rotterdam het rijk in het gelijk gesteld met betrekking tot het éénmalig verstrekken van een rijksbijdrage onder de werking van de Deltawet (1958).

Ik ga er vanuit u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Hoogachtend,

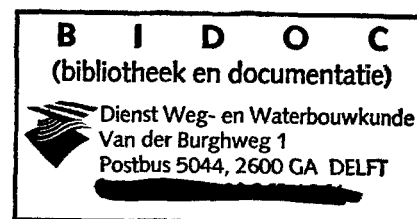
DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

A. Jorritsma-Lebbink.

AFSCHRIFT

Inhoud**Samenvatting**

	Bladzijde
1. Inleiding	1
2. Voortgang van de werkzaamheden en ondersteunende activiteiten	
2.1 Versterking primaire waterkeringen en aanleg kades Maas	1
2.2 (Her-)Inrichting uiterwaarden	4
2.3 Verbreding/verdieping Maas	4
2.4 Hoogwatervrij maken Dongemond	5
2.5 Aanleg kades langs Rijksweg A2	5
2.6 Bestuurlijke & Juridische aspecten	5
2.7 Internationaal overleg\Europees geld	6
2.8 Onderzoek	6
3. Financiën	7
Bijlage 1	Vijfde Voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren peildatum: 1 november 1996; Bron: LCCD
Bijlage 2	Zesde Voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren peildatum: 1 april 1997; Bron: LCCD
Bijlage 3	Toelichting op de kostenontwikkeling: Periode 1 juli 1996 - 1 januari 1997

23 SEP. 1997

SAMENVATTING

In deze vierde voortgangsrapportage wordt verslag uitgebracht voor wat betreft de voortgang van de werken over de periode 1 juli 1996 - 1 april 1997. De financiële verantwoording wordt afgelegd over de periode 1 juli 1996 - 1 januari 1997.

Voortgang van de werkzaamheden

In de periode tot 1 april 1997 zijn vrijwel alle urgente werken afgerond en is het vereiste veiligheidsniveau bereikt.

Uitzondering hierop wordt gevormd door:

- twee projecten in de fase van afwerking, te weten wallen van Woudrichem fase 2 en Merwededijk fase IV, beide worden voltooid in 1997;
- twee projecten in uitvoering, te weten de keersluis Ramspol (gereed in 1999) en het eind 1996 aan de lijst van urgente werken toegevoegde dijkversterkingsproject Lekdijk West\Bergambacht (gereed in 1998);
- twee specifieke kunstwerken in verder afgeronde dijkversterkingsprojecten, te weten de Dalemse sluis (gereed in 1998) en het Hollandsch-Duitsch gemaal (gereed in 1998);
- twee kadeplannen die op onderdelen nog niet gereed zijn, te weten Roermond-Roer en Neerbeek, beide plannen worden voltooid in 1997.

Met betrekking tot de verdeling van de meerkosten van de Maaskaden is overeenstemming bereikt tussen rijk, de provincie Limburg en de betrokken waterschappen. Het rijk enerzijds en de overige drie partijen gezamenlijk anderzijds, betalen ieder de helft van de kosten van de kadeplannen voor zover deze meer bedragen dan 155 miljoen gulden. Deze meerkosten worden door de waterschappen op circa 40 miljoen gulden geraamd.

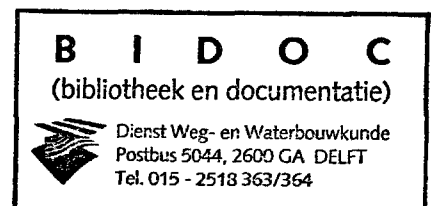
De tweede tranche versterkingswerken, het betreft zowel projecten langs de grote rivieren, IJsselmeer als in het Deltagebied, zijn voor 67% in voorbereiding, 23% in uitvoering en 10% van deze werken is per 1 april 1997 gerealiseerd.

In het Deltagebied is tijdige realisatie mede-afhankelijk van een eventuele MER-plicht. De Raad van State zal hierover een uitspraak doen naar aanleiding van de het recent behandelde beroep inzake het project Sliedrecht Kleindiep-Baalhoek.

Financiën

In 1996 is 224 miljoen gulden uitgegeven aan het Deltaplan Grote Rivieren.

In vergelijking met de derde voortgangsrapportage is het totale overschot tussen de beschikbare en benodigde financiën afgenomen van 17 miljoen gulden naar 0. Enerzijds zijn de benodigde financiën toegenomen met 4 miljoen gulden als gevolg van kostenstijgingen, anderzijds zijn de totaal voor dit project beschikbare financiën verminderd met 13 miljoen gulden.

1. Inleiding

De voorliggende rapportage is de vierde in een periodieke reeks van voortgangsrapportages in het kader van de procedureregeling "Controle Grote Projecten (TK 1987-1988, 18 963, nr 8) over het Deltaplan Grote Rivieren. Dit vierde voortgangsrapport heeft betrekking op de periode 1 juli 1996 tot 1 januari 1997 voor wat betreft de financiële aspecten. De voortgang van de werkzaamheden is gebaseerd op de beschikbare informatie tot en met de peildatum van 1 april 1997.

De Tweede Kamer heeft op 2 mei 1995 de procedure "Controle Grote Projecten" op dit plan van toepassing verklaard in de brief van de voorzitter aan de minister van Verkeer en Waterstaat met kenmerk TK 95-55.

De voorgaande periodieke rapportages, door de minister van Verkeer en Waterstaat aangeboden aan de voorzitter van de Tweede Kamer, staan vermeld in tabel 1.

Tabel 1: Overzicht voorafgaande rapportages

Voortgangsrapportage	Periode	Datum brief	Referentie
Basisrapport		9 oktober 1995	HW/AK 204690
1	01-01-1995 tot 01-07-1995	9 oktober 1995	HW/AK 204690
2	01-07-1995 tot 01-01-1996	14 augustus 1996	HW/AK 220466
3	01-01-1996 tot 01-07-1996	25 februari 1997	HW/AK 97/1756

De procedure "Controle Grote Projecten" heeft geen betrekking op de gedecentraliseerde middelen. Dit impliceert dat in de voortgangsrapportages geen inzicht wordt gegeven in de bijdragen, respectievelijk uitgaven van de provincies en de waterschappen met betrekking tot het Deltaplan Grote Rivieren. Deze voortgangsrapportage beperkt zich voor wat betreft de financiële aspecten tot hoofdstuk XII van de Rijksbegroting (Verkeer en Waterstaat).

2. Voortgang van de werkzaamheden en ondersteunende activiteiten

2.1 Versterking primaire waterkeringen en aanleg kades Maas

Urgente werken (eerste tranche rivierdijkversterkingen en kades Limburg)

Door de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterkingen (LCCD) wordt aan de minister van Verkeer en Waterstaat gerapporteerd over de stand van zaken van het Deltaplan Grote Rivieren.

Door de LCCD is de vijfde voortgangsrapportage opgesteld met als peildatum 1 november 1996, zie bijlage 1. In hun rapportage is tevens een prognose opgenomen omtrent de stand van zaken per 1 januari 1997. Bij brief van 17 maart 1997 geeft het IPO aan dat zij constateren dat de inschatting van de LCCD juist is gebleken.

Door de LCCD is de zesde voortgangsrapportage opgesteld met als peildatum 1 april 1997, zie bijlage 2. Bij de beschrijving van de voortgang van de werkzaamheden is uitgegaan van laatstgenoemde rapportage.

Op de peildatum van 1 april 1997 waren een aantal urgente projecten nog niet gereed.

Keersluis Ramspol

Zoals vanaf de start van het Deltaplan Grote Rivieren (DGR) bekend was, zal het project keersluis Ramspol niet voor eind 1996 worden opgeleverd. Bij de start van het DGR was het de planning om de keersluis eind 1998 op te leveren. Vanwege de complexiteit van het project in zowel in de voorbereidingsfase als tijdens de aanbesteding is vertraging ontstaan. Naar verwachting is de keersluis nu in juli 1999 gereed.

Dijkversterkingen

Twee dijkversterkingsprojecten zijn dusdanig vertraagd dat deze thans nog in uitvoering zijn, het betreft het project Merwededijk fase IV en de wallen van Woudrichem fase 2. Eind 1996 is wel een aanzienlijke verbetering van het waterkerend vermogen bereikt. De afronding zal in 1997 geschieden.

Bij twee dijkversterkingsprojecten zijn specifieke onderdelen nog niet gereed.

In het dijkvak Ooyse bandijk is het Hollandsch-Duitsch gemaal gelegen. Dit wordt geheel gerenoveerd en zal pas in 1998 gereed zijn. Het dijkvak zelf is gereed.

In Gorinchem wordt de Dalemse sluis geheel gerenoveerd, d.w.z. in de oude situatie hersteld en uitgebreid met nieuwe deuren ten behoeve van de hoogwaterkering. De renovatie is in 1998 gereed. Het dijkvak waarin deze uitwateringssluis is gelegen is al wel gereed.

Het dijkvak Lekdijk West\Bergambacht is in deze verslagperiode toegevoegd aan de projecten die onder de Deltawet grote rivieren vallen. Volgens de huidige planning zal dit dijkvak in het voorjaar van 1998 opgeleverd worden.

Het HHS Krimpenerwaard heeft een beroep in beraad tegen het niet verlenen van een rijksbijdrage in het kader van de Deltawet (1958) voor de verbetering van de Lekdijk West\Bergambacht. Het HHS Krimpenerwaard houdt e.e.a. in beraad in afwachting van de behandeling in beroep bij de Raad van State van de beslissing van het Rijk om voor het dijkvak Lekdijk-Schuwacht om dezelfde reden geen rijksbijdrage te verstrekken. Eerder heeft de Arrondissementsrechtbank Rotterdam het rijk in het gelijk gesteld met betrekking tot het éénmalig verstrekken van een rijksbijdrage onder de werking van de Deltawet (1958).

Kades

De uitvoering van alle kade-plannen is afgerond, behoudens de onderdelen Roermond-Roer en Neerbeek. De planning is om beide plannen voor eind 1997 voltooid te hebben. De realisatie van in totaal vier onderdelen van kade-plannen was onzeker geworden vanwege het feit dat de totale kosten van de kade-aanleg in belangrijke mate de gemaximeerde rijksbijdrage van f 155 miljoen overschreden. De betrokken partijen, rijk, provincie Limburg en de waterschappen Peel en Maasvallei respectievelijk Roer en Overmaas, hebben vervolgens besloten om de Algemene Rekenkamer een onderzoek te laten uitvoeren naar de oorzaken van de kostenoverschrijdingen. Aanvullend is de Staatscommissie voor de Waterstaatswetgeving verzocht om een advies uit te brengen omtrent het al dan niet taakstellend karakter van de Deltawet grote rivieren.

Op basis van de resultaten van beide onderzoeken zijn partijen in goed overleg tot de conclusie gekomen dat het rijk enerzijds en de overige drie partijen gezamenlijk anderzijds, ieder de helft van de totale meerkosten van de kadeplannen voor hun rekening zullen nemen, voorzover die het genoemde bedrag van f 155 miljoen te boven gaan. Hiertoe hebben de betrokken partijen een overeenkomst gesloten. In deze overeenkomst is voorts opgenomen dat partijen een controleprotocol opstellen waaraan de declaraties van de provincie Limburg dienen te voldoen. Declaraties kunnen elk halfjaar worden ingediend en dienen voorzien te zijn van een accountantsverklaring ten aanzien van de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de ter beschikking gestelde rijksmiddelen. De totale meerkosten zijn door de waterschappen geraamd op circa 40 miljoen gulden.

Tweede tranche rivierdijkversterkingen

De tweede tranche werken zijn in voorbereiding (67%) en voor een deel in uitvoering (23%). Inmiddels is een aantal projecten (10%) al gereed, zie tabel 2.

Een aantal werken langs de rivieren en het IJsselmeer heeft enige vertraging opgelopen. De vertragingen in de planning van de waterschappen zijn volgens de waterschappen het gevolg van ontwikkelingen in het planproces, zoals complexiteit van de voorbereiding, bereiken van maatschappelijk draagvlak en planologische ontwikkelingen.

Ondanks deze vertraging zijn er thans nog geen gevolgen voor het tijdig realiseren (voor eind 2000) van het vereiste veiligheidsniveau. Provincies en waterschappen geven aan dat men er alles aan zal doen om verdere vertragingen te voorkomen, aangezien anders diverse projecten pas na 2000 veilig zullen zijn.

Na 2000 wordt thans alleen maar rekening gehouden met het afwerken van dijkvakken die al aan het vereiste veiligheidsniveau voldoen.

Tijdige realisatie van de werken in het Deltagebied is mede-afhankelijk van een uitspraak van de Raad van State inzake de MER-plicht van dijkversterkingsprojecten. Een uitspraak inzake de MER-plicht wordt afgewacht na behandeling (25 juli 1997) door de Raad van State van een beroep inzake het project Sliedrecht Kleindiep-Baanhoek.

Tabel 2: Overzicht voortgang tweede tranche werken

	Rivieren/IJsselmeer									Totaal
	FR	NH	ZH	NB	OV	FL	GD	UT	ZLD	
Vorbereiding nog starten	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
In voorbereiding	1	2	4	17	3	2	27	2	-	58
In uitvoering	-	-	2	1	-	-	3	-	-	6
Gereed	-	-	-	1	-	-	6	-	-	7
Sub-totaal	1	2	6	22	3	2	36	2	-	74
	Deltagebied									
Vorbereiding nog starten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
In voorbereiding	4	-	12	2	-	-	-	-	1	19
In uitvoering	2	3	16	-	-	-	-	-	-	21
Gereed	1	-	3	-	-	-	-	-	1	5
Sub-totaal	7	3	31	2	-	-	-	-	2	45
TOTAAL	8	5	37	24	3	2	36	2	2	119

2.2 (Her-)Inrichting uiterwaarden

De aankoop van gronden in de uiterwaarden betreft een versnelling van de oorspronkelijke doelstelling, gezamenlijk door V&W en LNV opgesteld, om in een periode van 20 jaar (gerekend vanaf 1993) grond in de uiterwaarden aan te kopen en her in te richten ten behoeve van natuurontwikkeling in de uiterwaarden. Om een de koppeling mogelijk te maken tussen natuurontwikkeling en dijkversterking gedurende de uitvoeringstermijn van het Deltaplan Grote Rivieren is deze versnelling noodzakelijk. De aankoop van gronden en het her-inrichten van de uiterwaarden is verder essentieel voor het realiseren van een duurzame bescherming tegen overstroming na 2000. Het geheel aan maatregelen in het kader van ruimte voor de rivier, is er op gericht om de waterstandsverhoging als gevolg van de toenemende maatgevende afvoer na 2000 teniet te doen. In deze verslagperiode is circa 800 ha grond in de uiterwaarden aangekocht. Inclusief de in de vorige periode aangekochte gronden, circa 100 ha, komt het totaal van grond in 1996 aangekocht in de uiterwaarden hiermee op bijna 900 ha.

Met de hoeveelheid grond die in de periode t/m 1995 is aangekocht, te weten vrijwel 1000 ha, komt de totale omvang per 1-1-1997 op circa 1900 ha grond die in de uiterwaarden is aangekocht. Hiermee is al bijna 50% gerealiseerd van de aangepaste doelstelling om ten minste 4000 ha in 2000 aangekocht te hebben.

In deze verslagperiode is gestart met het opstellen van de beleidsnotitie "Actief bodembeheer rivierbed".

Aanleiding voor deze beleidsnotitie is het probleem van grootschalig grondverzet in het riviersysteem in de vorm van compenserende maatregelen, verruimende maatregelen en de natuur-ontwikkeling in de uiterwaarden.

De beleidsnotitie biedt een oplossing in de zin van randvoorwaarden voor het omgaan met diffuus gebiedseigen verontreinigd riviersediment, om de uitvoering van inrichtingsmaatregelen mogelijk te maken. De richtlijnen vormen de basis voor de uitwerking van concrete inrichtingsplannen en voor de bijbehorende besluitvormings c.q. vergunningsprocedures.

De bijgestelde beleidslijn Ruimte voor de rivier is op 12 mei 1997 in werking getreden middels publicatie in de Staatscourant. De aanpassingen in de beleidslijn zijn conform de gemaakte afspraken naar aanleiding van het Algemeen Overleg op 18 december 1996 en de naar aanleiding daarvan opgestelde brief van zowel de minister van V&W als die van VROM.

2.3 Verbreding/verdieping Maas

De projecten Grens- en Zandmaas zijn verenigd onder één projectorganisatie De Maaswerken, onder verantwoordelijkheid van de Rijkswaterstaat directie Limburg. Hiertoe is een Bestuurs-overeenkomst gesloten tussen het rijk (V&W, LNV) en de provincie Limburg.

Volgens de huidige planning zal de besluitvorming als volgt plaatsvinden:

- Grensmaas: ontwerp-plan ter visie najaar '97, vaststelling plan voorjaar '98;
- Zandmaas/Maasroute: ontwerp-Tracébesluit voorjaar '98, afronding besluitvorming medio/najaar '98.

Besluitvorming over deze plannen kan pas plaatsvinden indien deze voldoende concreet zijn uitgewerkt. De uitwerking voor beide projecten is thans in volle gang en zal uitmonden in een rapport waarin diverse uitvoeringsvarianten inclusief de kosten zijn uitgewerkt. Uitgaande van de huidige inzichten bedragen de kosten van de duurste variant voor het deelproject Zandmaas maximaal 2 miljard gulden. Hierbij zijn de kosten voor de verbetering van de Maas ten behoeve van de scheepvaart - het MOMARO-

project - nog niet betrokken. Voor het Grensmaasproject is een budget-neutrale uitvoering uitgangspunt.

Voorafgaand aan de besluitvorming is een start gemaakt met een drietal baggerbestekken, die alle drie passen in elke uitvoeringsvariant. Deze werken beogen een (eerste) waterstandsverlagend effect en het vergroten van de kennis omtrent de verdere uitwerking van het project. Het eerste baggerbestek is in uitvoering genomen. Het tweede baggerbestek heeft enige vertraging opgelopen en zal eind 1997 worden aanbesteed. Het derde baggerbestek is in voorbereiding.

2.4 Hoogwatervrij maken Dongemond

In het Deltaplan Grote Rivieren is het hoogwatervrij maken van de Dongemond specifiek opgenomen om realisatie voor 2000 te garanderen. Twee dijkvakken van de Dongedijken vallen onder de Deltawet grote rivieren (urgente werken), te weten:

- de Polder van Allard, de verbetering is in het najaar van 1996 afgerond;
- de haven van Raamsdonksveer, de verbetering is voor het einde van 1996 afgerond.

Voor de overige versterkingswerken in de Dongemond wordt een projectnota MER opgesteld. Het opstellen hiervan heeft zodanig vertraging opgelopen dat op de peildatum 60% van de werkzaamheden was uitgevoerd. Afronding wordt voor het einde van 1997 verwacht. Met name de complexe stedelijke situatie die om detailoplossingen vraagt, het overleg met belanghebbenden en nader onderzoek naar o.a. de grondgesteldheid, zijn de oorzaak van de opgelopen vertraging. Uitvoering van de werken wordt voorzien in 1999 en 2000. Het halen van de doelstelling (2000) ligt op het kritische pad.

2.5 Aanleg kades langs Rijksweg A2

In de verslagperiode is de Dassentunnel aangelegd. Hiermee is de "Aanleg kades langs Rijksweg A2" gerealiseerd en is dit onderdeel van het Deltaplan Grote Rivieren geheel afgerond. In de volgende voortgangsrapportages zal hierop niet meer worden teruggekomen.

2.6 Bestuurlijke & Juridische aspecten

De laatste beroepsprocedures die vallen onder de Deltawet grote rivieren zijn afgerond. Alle dijkversterkingsplannen die onder de werking van deze wet vallen zijn onherroepelijk geworden.

De beroepsprocedures met betrekking tot dijkversterkingsplannen die onder de werking van de Wet op de waterkering vallen, de tweede tranche projecten, zijn opgestart. De geschakelde beroepsprocedure, één keer beroep tegen zowel de vaststelling van het plan als de goedkeuring van alle relevante vergunningen behorend bij het dijkversterkingsplan, lijkt naar het zich laat aanzien naar tevredenheid te verlopen.

In het kader van de Wet op de waterkering zijn in 1996 in totaal zes verzoeken om tot onteigening over te gaan ingediend. Tijdens de verslagperiode betreft het twee verzoeken. In vijf gevallen is een Koninklijk Besluit tot onteigening tot stand gekomen. Voor de dijkversterking Sliedrecht Kleindiep-Baanhoek is de onteigening afgewezen in verband met de onzekere planologische inpasbaarheid van het project. Dit laatste houdt verband met de door de Raad van State gestelde prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen inzake de MER-plicht bij dijkversterkingsprojecten.

Een uitspraak van de Raad van State wordt verwacht na recente behandeling van een beroep van het project Sliedrecht Kleindiep-Baanhoek (zie ook 2.1, blz. 3).

Eind 1996 is een evaluatieonderzoek naar de werking van de Deltawet grote rivieren gestart. Centraal in dit onderzoek staat de evaluatie van de werking van het instrumentarium. Daarnaast zal worden gekeken in hoeverre elementen van de Deltawet grote rivieren van nut kunnen zijn bij toekomstige wetgeving. Deze evaluatie wordt uitgevoerd door onderzoekers van de Universiteit Utrecht.

Omtrent de resultaten van dit onderzoek en de daaruit volgende conclusies wordt separaat aan de Tweede Kamer gerapporteerd.

2.7 Internationaal overleg\Europees geld

Onlangs zijn door de IRC-projectgroep Hoogwater een tweetal documenten geproduceerd. Het betreft "Hochwasserschutz am Rhein, Bestandsaufnahme" en "Bestandsaufnahme der Meldesysteme und Vorschläge zur Verbesserung der Hochwasserverhersage im Rheineinzugsgebiet".

Thans wordt gewerkt aan Actieplannen Hoogwater voor de Rijn respectievelijk de Maas. Deze integrale actieplannen hebben betrekking op beide stroomgebieden en zullen een geïntegreerd pakket van maatregelen bevatten, zowel op het vlak van waterbeheer als van ruimtelijke ordening. De voortgangsbewaking van de uitvoering van deze maatregelen zal plaatsvinden in respectievelijk de IRC-projectgroep Hoogwater en de Werkgroep Hoogwater Maas.

Ten behoeve van deze twee actieplannen wordt tevens een document opgesteld met strategische aanbevelingen voor hoogwater vanuit de ruimtelijke ordening, gebaseerd op bevindingen van de Werkgroep Ruimtelijke Ordening Rijn en Maas.

Op 14 januari 1997 is namens de andere betrokken landen door de minister van VROM het concept van het Gezamenlijk Operationeel Programma in het kader van INTERREG-IIc voor de aanpak van de hoogwaterproblematiek in het stroomgebied van de Rijn en de Maas ingediend bij de Europese Commissie. Dit programma moet het kader aangeven voor de hoogwaterprojecten die in aanmerking komen voor steun door de Europese Commissie. Het Europees geld zal vooral worden aangewend voor medefinanciering van de Maaswerken, voor "ruimte voor de rivier"-projecten en voor maatregelen om bij hoge waterstanden op de grote rivieren het water zoveel mogelijk in het stroomgebied vast te houden.

Het Gezamenlijk Operationeel Programma doorloopt momenteel de goedkeuringsprocedure in Brussel. Verwacht wordt dat de goedkeuringsprocedure in de tweede helft van 1997 kan worden afgerond. De voorbereidingen voor de operationele fase zijn momenteel in volle gang.

2.8 Onderzoek

In het kader van het Deltaplan Grote Rivieren wordt bezien of de vigerende hydraulische randvoorwaarden ook op langere termijn voldoen. Hiertoe worden modellen ontwikkeld. Voor de Rijn wordt een nieuw hoogwatervoorspellingsmodel ontwikkeld. Dit model bestaat uit een waterbewegingsmodel en neerslagafvoermodellen. Met dit nieuwe instrumentarium zal een nauwkeuriger voorspelling van de afvoer te Lobith voor drie dagen vooruit zijn te maken.

3. Financiën

Referentie voor de raming van de kosten van het rijk voor het Deltaplan Grote Rivieren is het bedrag van 1.367 miljoen gulden volgens tabel 4 van het basisrapport. In de onderstaande tabel 3 zijn de ramingen van de kosten voor het rijk volgens het basisrapport, en per 1 januari 1997 weergegeven.

Tabel 3 Kostenraming rijk (H XII, bedragen in Mf)

artikel nr.	artikel naam en onderwerp	totale kosten volgens basisrapport	kostenontwikkeling in de periode tot 1-7-1996		kostenontwikkeling in de periode 1-7-1996 tot 1-1-1997		kostenraming project per 1-1-1997
			loon- en prijsontwikkeling	overige kostenontwikkeling	loon- en prijsontwikkeling	overige kostenontwikkeling	
2.15	<u>Stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg (SVKW)</u>	236	4		-4		236
2.24.01	<u>Aanvullende werken SVKW (rijksbijdragen)</u>	273	8	-40	2	-1	242
2.24.02	<u>Aanvullende werken SVKW (rijk)</u>	119	-4	2	1		118
2.24.03	<u>Versterking overige primaire waterkeringen (rijksbijdragen)</u>						
	Resterende werken langs de kust	50	2	-3	1	-2	48
	Overige werken benedenrivierengebied	+46	+3	+5	+	+9	+45
	subtotaal	96	5	2	1	-11	93
2.24.04	<u>Versterking overige primaire waterkeringen (rijk)</u>						
	Resterende werken langs de kust	85	5	-2		-13	75
	Overige werken benedenrivierengebied	10		-2			8
	Werken grote rivieren/IJsselmeer	+162	+8	+6	+2	+1	+177
	subtotaal	257	13	2	2	-14	260
2.24.05	<u>Bijdragen Deltaplan Grote Rivieren</u>						
	Hoogwatervrij maken Dongemond	17		-2		5	20
	Bijdrage extra rentelasten waterschappen	144					144
	Bijdrage Maaskaden Limburg	+155		+		+19	+174
	subtotaal	316		-2		24	338
2.24.06	<u>Werken aan de Maas</u>	45					45
2.24.07	<u>Overige kosten Deltaplan grote Rivieren</u>						
	Aanv. Deltawerken en onderzoek ex art 2.16.05	15		-3		3	15
	Nieuw onderzoek DGR	+10		+		+	+10
	subtotaal	25		-3		3	25
	Totaal art 2.24	1.131	22	-39	6	1	1.121
Totaal	Totaal art 2.15 + 2.24	1.367	26	-39	2	1	1.357

Voor de ontwikkeling van lonen en prijzen voor de artikelen 2.24.01, 2.24.03 en 2.24.04 is voorlopig uitgegaan van 2% per jaar. De kosten vanaf 1 januari 1995 voor de stormvloedkering in de Nieuwe Waterweg en de aanvullende werken komen overeen met de veertiende voortgangsrapportage over deze stormvloedkering. De belangrijkste kostenontwikkelingen zijn in bijlage 3 toegelicht.

In tabel 4 zijn onder meer de uitgaven in de verslagperiode en de totale uitgaven in de periode 1 januari 1995 tot 1 januari 1997 gepresenteerd.

Tabel 4 Uitgaven (H XII, bedragen in Mf)

artikel nr.	uitgaven in 1995	uitgaven in de periode 1-1-1996 tot 1-7-1996	uitgaven in de verslagperiode 1-7-1996 tot 1-1-1997	totale uitgaven per 1-1-1997
2.15	94	24	26	144
2.24.01	25	8	20	53
2.24.02	5		70	75
2.24.03	5	5	5	15
2.24.04	17	5	19	41
2.24.05	171	15	1	187
2.24.06	3	5	16	24
2.24.07	5	2	3	10
totaal 2.24	231	40	134	405
totaal	325	64	160	549

In tabel 5 zijn de nog jaarlijks benodigde financiën gegeven, aangevuld met de betalingen over 1995 en 1996. Dit beeld is gebaseerd op de geactualiseerde planning voor de uitvoering van de werken op peildatum 1 januari 1997. Opgemerkt wordt dat de uitgaven voor de versterkingswerken op art. 2.24.01, 03 en 04 na 2000 kosten voor afwerking en dergelijke betreffen.

Tabel 5 Uitgaven tot en met 1996 en daarna nog jaarlijks benodigde financiën rijk (H XII, bedragen in Mf)

artikel nr.	uitgaven		benodigd					totaal
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	na 2000	
2.15	94	50	74	4	2	7	5	236
2.24.01	25	28	48	46	40	36	19	242
2.24.02	5	70	2	10	31			118
2.24.03	5	10	3	21	25	24	5	93
2.24.04	17	24	52	57	53	39	18	260
2.24.05	171	16	26	25	22	19	59	338
2.24.06	3	21	10	pm + 11	pm	pm	pm	pm/45
2.24.07	5	5	5	3	3	3	1	25
totaal 2.24	231	174	146	173	174	121	102	1.121
totaal	325	224	220	177	176	128	107	1.357

Voor wijziging in de kosten voor de uitvoering van het Deltaplan Grote Rivieren wordt verwezen naar tabel 3 en de toelichting in bijlage 3 op de belangrijkste (overige)kostenontwikkeling uit tabel 3.

In tabel 6 zijn de thans beschikbare middelen op de rijksbegroting voor de realisering van het Deltaplan vergeleken met de benodigde financiën zoals in tabel 5 is gepresenteerd. Tevens zijn de geraamde inkomsten (opbrengsten baggerbestek Maas) daarbij betrokken. NB: de beschikbare financiën vanaf 2000, die volgens de begroting voor 1997 toereikend zijn, zijn in deze tabel gelijk gesteld aan de benodigde financiën.

Tabel 6 Vergelijking beschikbare en benodigde financiën rijk (H XII, bedragen in Mf)

financiën Deltaplan Grote Rivieren	uitgaven							Totaal
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	na 2000	
beschikbaar begroting 1997:								
- art 2.15 (SVKW)	94	50	86					230
- art 2.24 (DGR)	231	174	134	136	159	186	107	1.127
totaal beschikbaar	325	224	220	136	159	186	107	1.357
benodigd (tabel 5)	325	224	220	177	176	128	107	1.357
verschil (+ = over/- = tekort)	0	0	0	-41	-17	+58	0	0

In vergelijking met de derde voortgangsrapportage is het totale overschot tussen de beschikbare en de benodigde financiën afgenomen van 17 miljoen gulden tot 0. Deze afname is een gevolg van enerzijds een toename van de totaal benodigde middelen met 4 miljoen gulden als gevolg van kostenstijgingen (zie ook tabel 3 en de toelichting) en anderzijds zijn de totaal voor dit project beschikbare middelen verminderd met 13 miljoen gulden.

Vijfde Voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren
peildatum: 1 november 1996; Bron: LCCD

Bijlage 1

Aan de minister van Verkeer en Waterstaat
mevrouw A. Jorritsma-Lebbink
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Interprovinciaal Overleg

uw brief van

uw kenmerk

ons kenmerk

datum

MW 20378/96

29-11-1996

onderwerp

Vijfde voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren

Geachte mevrouw Jorritsma,

Hierbij bied ik u de vijfde voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren aan, zoals door de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterking (LCCD), het bestuurlijk overleg tussen de Unie van Waterschappen (Unie) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 27 november jl. is vastgesteld. Deze rapportage geeft een overzicht van de voortgang per 1 november 1996 van alle werken die vallen onder het Deltaplan Grote Rivieren. Uit deze rapportage blijkt dat twee maanden voordat het veiligheidsniveau moet zijn bereikt 52% van de dijkversterkingsprojecten, die vallen onder de Deltawet Grote Rivieren, veilig is. 20% van de projecten heeft enige vorm van vertraging. Bij de aanleg van kaden is per 1 november 1996 95% waterkerend.

Naar verwachting zal op 31 december 1996 295 km (97%) van de in totaal 305 km dijken en kaden veilig zijn. Gedeelten van twee dijkversterkingsprojecten en gedeelten van één kadeplan zullen begin 1997 worden afgerond. Bij hoogwater kunnen deze dijken en kaden, behoudens Roermond-Roer, met noodmaatregelen op het gewenste veiligheidsniveau worden gebracht. Het Hollands-Duits gemaal en de Dalemse Sluis zijn in 1998 veilig. Het dijkversterkingsproject Lekdijkwest/Bergambacht - dat op 1 september 1996 per AMvB aan de Deltawet Grote Rivieren is toegevoegd - en de keersluis Ramspol zullen in 1999 veilig zijn.

In de voorbereiding van deze projecten zijn belanghebbenden intensief betrokken bij de planvorming en ondanks de snelheid van het proces is de kwaliteit van de plannen goed en is veel aandacht besteed aan de aanbevelingen van de Commissies-Boertien.

De tweede tranche rivierdijkversterking ligt redelijk op schema. Bij 35% van de tweede tranche projecten is enige vorm van vertraging opgetreden. Dit heeft echter nog geen gevolgen voor het bereiken van het wettelijke veiligheidsniveau eind 2000.

Ruim 68% van de rivierdijkversterkingsprojecten, die worden versterkt krachtens de Wet op de Waterkering en de Waterstaatswet 1900, is in voorbereiding en 11% is in uitvoering. Bij 14% van de projecten moet de voorbereiding nog starten. 7% van de projecten is inmiddels veilig. Of de tweede tranche rivierdijkversterking, mede in combinatie met natuurontwikkeling in het rivierengebied, tijdig kan worden gerealiseerd is mede afhankelijk van het vinden van een oplossing voor de wijze waarop kan worden omgegaan met de ernstig verontreiniging van het winterbed. Het huidige beleid vormt een knelpunt. Hoewel er inmiddels wordt gewerkt aan een oplossing vragen wij u hieraan expliciet aandacht te besteden. Daarnaast verdient de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de beleidslijn ruimte voor de rivier met betrekking tot compensatieverplichting van mogelijke waterstandsverhoging als gevolg van dijkversterking aandacht. Mede met het oog op de vertraging die voorafgaand onderzoek met zich meebrengt.

Van de resterende dijkversterkingsprojecten in het Deltagebied, die worden versterkt krachtens de Deltawet van 1958, is 53% in voorbereiding en 31% in uitvoering. 7% van de projecten zijn inmiddels veilig. Of alle projecten tijdig kunnen worden gerealiseerd is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State met betrekking tot de MER-plichtigheid van de projecten waarvan het dijkversterkingsplan omstreeks 1990 is vastgesteld. Indien een plan opnieuw in procedure moet worden genomen (MER, inspraak, ontwerp) zal dit leiden tot forse vertraging waardoor mogelijk deze projecten niet eind 2000 zijn afgerond.

Zoals aangegeven, geeft deze rapportage de stand van zaken per 1 november 1996 weer. In de periode tussen 1 november en 1 januari 1997 zullen vele werken tot het overeengekomen veiligheidsniveau worden gebracht. Ik verzoek u deze november-rapportage, zijnde een momentopname, te beschouwen als een interne rapportage en ermee in te stemmen met het overzicht per 1 januari 1997 naar buiten te treden.

Het IPO en de Unie zijn voornemens om in overleg met de communicatiegroep Deltaplan Grote Rivieren in januari 1997 een folder uit te brengen waarin de stand van zaken per 1 januari 1997 wordt weergegeven.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij graag naar de afzonderlijke voortgangsrapportages.

Hoogachtend,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG,

mr. J.A. van den Bos,
plv. directeur.

VOORTGANGSRAPPORTAGE DELTAPLAN GROTE RIVIEREN PER 1 NOVEMBER 1996

1. DELTAPLAN GROTE RIVIEREN

Naar aanleiding van de extreem hoge waterstanden op de Rijn en de Maas eind 1993 en begin 1995 heeft het Kabinet, in overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (Unie) besloten tot een drastische versnelling van de bestaande plannen ter bescherming tegen hoogwater. Dit beleid is op 13 februari 1995 vastgelegd in het Deltaplan Grote Rivieren.

Afgesproken werd dat het gehele rivierdijkversterkingsprogramma (600 km) in het jaar 2000 gereed zal zijn, dat is 8 jaar eerder dan aanvankelijk was gepland. De meest urgente werken (150 km) moeten eind 1996 gereed zijn.

Tevens werd besloten tot versnelling van de plannen ter beperking van de wateroverlast langs de onbedijkte Maas in Limburg. Afgesproken werd dat de verdieping en verbreding van de Maas in combinatie met natuurontwikkeling in 2005 gereed zal zijn. Om de gevolgen van hoogwater op korte termijn te beperken werd afgesproken uiterlijk in 1996 kaden (150 km) aan te leggen en te versterken.

Daarnaast dienen de resterende Deltadijken (125 km) en IJsselmeerdijken (50 km) eind 2000 gereed te zijn.

Behoud van LNC-waarden en natuurontwikkeling

De gewenste snelheid moest wel gepaard gaan met zorgvuldigheid en kwaliteit. De lessen uit het verleden mochten door de snelheid van het proces niet uit het oog worden verloren. Vastgelegd werd derhalve de plannen uit te voeren conform de aanbevelingen van de Commissie Toetsing Uitgangspunten Rivierdijkversterking en die van de Commissie Watersnood Maas (respectievelijk Commissies Boertien I en II). Dit houdt in dat bij de planvoorbereiding zoveel mogelijk rekening is gehouden met de LNC-waarden en andere betrokken belangen. Ten behoeve van compensatiewerken en speciewinning (werk met werk maken) is bij de plannen verder veelvuldig gestreefd naar koppeling met natuurontwikkelingsprojecten. Dit heeft ook tot een versnelde realisatie van natuurontwikkeling geleid.

Organisatie

Voor de uitvoering van het Deltaplan Grote Rivieren is gekozen voor het behoud van de eigen verantwoordelijkheden van rijk, provincies en waterschappen.

Het opstellen van de planning en de voortgangsbewaking vindt plaats door de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterking (LCCD). De LCCD heeft tevens tot taak het signaleren van knelpunten die de voortgang belemmeren en het aandragen van oplossingen. Deze commissie, onder voorzitterschap van het IPO, bestaat uit vertegenwoordigers van provincies en waterschappen en waarnemers van het rijk en gemeenten. In 1995 en 1996 is de LCCD twaalf keer bijeengekomen. Afgezien van de diverse tussentijdse voortgangsnotities heeft de LCCD vijf voortgangsrapportages uitgebracht.

De LCCD rapporteert aan de Stuurgroep Deltaplan Grote Rivieren (SDGR). De stuurgroep, onder voorzitterschap van de minister van Verkeer en Waterstaat, bestaat uit vertegenwoordigers van het rijk (VW, VROM, LNV, EZ, Fin), provincies, waterschappen en gemeenten.

Per project zijn op regionaal niveau project- en communicatiegroepen ingesteld. In de projectgroepen, waarin betrokken overheden waren vertegenwoordigd, vond de besluitvorming plaats. Via de communicatiegroepen zijn alle belanghebbenden intensief betrokken bij de totstandkoming van de plannen. Ten behoeve van de kwaliteitswaarborging zijn in alle projectgroepen tevens onafhankelijke 'kwaliteitstoetsers' opgenomen. Deze hebben de kwaliteit van het proces bewaakt en er daarnaast op toegezien dat alle belangen in voldoende mate zijn meegewogen.

Wetgeving

Met de Deltawet grote rivieren van 13 april 1995 werden de procedures aanzienlijk versneld. Zou de voorbereiding, inspraak besluitvorming en beroep normaal 5 tot 6 jaar duren, met de Deltawet grote rivieren was na een half jaar meer dan driekwart van alle plannen vastgesteld en 15% in uitvoering. Dit werd mogelijk omdat termijnen zijn verkort en tientallen wetten buiten werking zijn geplaatst. Bepaald werd dat het college van Gedeputeerde Staten een integraal plan vaststelt, inclusief vergunningen, ontheffingen, vrijstellingen, wijziging van bestemmingsplannen en onteigening. Tegen dit integrale plan is uitsluitend beroep mogelijk bij de Raad van State. De Deltawet grote rivieren is tot 31 december 1996 van kracht op de eerste tranche dijkversterking en kaden-aanleg.

Voor de overige rivierdijkversterking is de Wet op de waterkering van 15 januari 1996 van toepassing. Ook deze wet voorziet in het stroomlijnen en versnellen van procedures. Procedures voor het verkrijgen van vergunningen en vrijstellingen en voor het opstellen van het plan en een milieu-effectenrapportage vinden tegelijkertijd plaats. De provincie coördineert de besluitvorming van de afzonderlijke overheden en het college van Gedeputeerde Staten heeft de bevoegdheid om eventuele impasses te doorbreken. De rechtsbescherming is geconcentreerd bij de Raad van State. Daarnaast is de onteigeningsprocedure teruggebracht van veertien naar drie maanden. Het doel van de Wet op de waterkering is om met behoud van rechtszekerheid de besluitvormingstermijn voor dijkversterking terug te brengen tot 2 jaar.

Planning

Voor de uitvoering van de meest urgente dijkversterking en aanleg van kaden in het kader van de Deltawet grote rivieren heeft de LCCD in april 1995 een planning vastgesteld. Op basis van deze planning kon worden geconcludeerd dat de doelstelling om de zeer urgente werken eind 1996 gereed te hebben haalbaar was.

Voor de uitvoering van de tweede tranche dijkversterking in het kader van de Wet op de waterkering heeft de LCCD begin maart 1996 een planning vastgesteld. Om eind 2000 alle dijken versterkt te hebben zijn alle procedures zo krap mogelijk gepland. Onderkend is dat dit risico's in zich heeft. Alle onderdelen moeten vlekkeloos verlopen. Alle betrokken partijen moeten zich aan de planning houden. Alleen dan is de einddatum haalbaar.

2. VOORTGANG DELTAWET GROTE RIVIEREN

Voortgang

Sinds maart 1995 heeft de LCCD zich iedere drie maanden op de hoogte gesteld van de voortgang van de dijkversterking. Door middel van voortgangsrapportages en tussentijdse voortgangsnotities bestond een actueel beeld. Op basis daarvan werden oplossingen gezocht voor algemene en specifieke knelpunten. Gedurende de voorbereiding en uitvoering is bij 35% van de dijkversterkingsplannen enige vorm van vertraging opgetreden.

Onder meer als gevolg van de complexiteit van de plannen, overleg met belanghebbenden, uitspraken van de Raad van State en de lange vorstperiode. In veel gevallen betrof de vertraging enkele weken en bleek het mogelijk de opgelopen vertraging in te lopen of had de vertraging geen gevolgen voor het bereiken van het veiligheidsniveau eind 1996.

De versterking van dijken en de aanleg van kaden is voorspoedig verlopen. Dit kan worden geïllustreerd met enkele cijfers.

Zes maanden na inwerkingtreding van de Deltawet grote rivieren, op 1 oktober 1995, hadden de colleges van Gedeputeerde Staten 77% van de dijkversterkingsplannen en vrijwel alle kadeplannen vastgesteld. Inmiddels was 58% van de dijkversterkingsprojecten en 75% van de kadeplannen in uitvoering.

Na één jaar, op 1 april 1996, was 75% van de dijkversterkingsprojecten en 85% van de kadeplannen in uitvoering. Inmiddels was bij 43% van de plannen het gewenste veiligheidsniveau bereikt.

Per 1 november 1996, twee maanden voordat het veiligheidsniveau moet zijn bereikt, is 52% van de dijkversterkingsprojecten veilig met een totale omvang van 71 km. 20% van de projecten heeft enige vorm van vertraging. Bij de aanleg van kaden is 95% waterkerend. De overige kaden, behoudens het knelpunt Roermond-Roer, kunnen bij hoogwater met noodmaatregelen waterkerend worden gemaakt.

Naar verwachting zal op 31 december 1996 295 km (97%) van de in totaal 305 km dijken en kaden veilig zijn. Gedeelten van twee dijkversterkingsprojecten en gedeelten van één kadeplan zullen begin 1997 worden afgerond. Het betreft de Noord-Brabantse projecten Merwededijk fase 4 en Wallen Woudrichem 2 en het Limburgse kadeplan Roermond. Bij hoogwater kunnen deze dijken en kaden - behoudens Roermond - met noodmaatregelen op het gewenste veiligheidsniveau worden gebracht. Het Hollands-Duits gemaal dat onderdeel uitmaakt van het project Ooijse bandijken (Gld) en de Dalemse Sluis (ZH) zijn in 1998 veilig. De keersluis Ramspol en het dijkversterkingsproject Lekdijkwest/Bergambacht (ZH) - dat op 1 september 1996 per AMvB aan de Deltawet grote rivieren is toegevoegd - zullen in 1999 veilig zijn.

Kwaliteit van de plannen

Inmiddels hebben de colleges van Gedeputeerde Staten vrijwel alle dijkversterkingsplannen en alle plannen voor aanleg van kaden vastgesteld. De resterende plannen voor de Keersluis Ramspol en de Dalemse Sluis worden voor eind 1996 vastgesteld. Ondanks de snelheid van het proces kan worden vastgesteld dat de kwaliteit van de plannen goed is. Het aantal door de colleges van Gedeputeerde Staten aangebrachte wijzigingen op de concept-plannen van de waterschappen is beperkt. In de planvorming wordt veel aandacht besteed aan de aanbevelingen van de Commissies-Boertien.

Natuurontwikkeling en LNC-compensatie

In de planvorming wordt aantasting van de LNC-waarden zoveel mogelijk voorkomen. In een beperkt aantal gevallen bleek dit niet te voorkomen en is ruimhartig gecompenseerd met nieuwe landschappelijke en ecologische elementen langs en op de dijk.

In 60% van de dijkversterkings- en kadeplannen wordt de winning van zand en klei, de rivierkundige compensatie gekoppeld met natuurontwikkeling.

Voorbeelden hiervan zijn Passewaaij bij Tiel, Stiftse Waard bij Heesselt en Opijnen, Ambtswaard en Lentse Waard bij Nijmegen, Waalscholver bij Druten, Waaier van Geulen bij Leeuwen, Buitenpolder bij Heerewaarden, Gamerense Waard bij Gameren, Breemwaard bij Zuilichem polders Aart Eloyenbosch en Jonge Janswaard in de Sliedrechtse Biesbosch en het Noord-Brabantse Noordwaard. In totaal wordt in samenhang met dijkversterking 1155 ha omgevormd tot natuurontwikkelingsgebied.

Zienswijzen en beroep

Het aantal ingediende zienswijzen en aangetekende beroepen is beperkt. De meeste zienswijzen hebben betrekking op individuele belangen. In een aantal gevallen kon bij de planvaststelling door de colleges van Gedeputeerde Staten aan de bezwaren tegemoet worden gekomen.

De uitspraken van de Raad van State hebben voornamelijk betrekking op de reikwijdte van de Deltawet grote rivieren, waarin enerzijds mogelijkheden worden geboden voor een integrale benadering conform de aanbevelingen van de Commissies-Boertien en anderzijds voor individuele belangen van betrokkenen worden bewaakt. Een beperkt aantal beroepen is door de Raad van State gegrond of gedeeltelijk gegrond verklaard, omdat naar het oordeel van de Raad onvoldoende rekening was gehouden met de individuele belangen, danwel dat de reikwijdte van de Deltawet grote rivieren werd overschreden.

Kwaliteit van het proces

Naast de wettelijk voorgeschreven tervisielegging zijn voor alle projecten advies-, communicatie- en projectgroepen ingesteld. Hierin worden belanghebbenden intensief betrokken bij de totstandkoming van de plannen. Deze groepen functioneerden goed. In het algemeen is in het proces op een goede manier omgegaan met de betrokken belangen. Het gewenste tempo kan worden aangehouden en er bestaat draagvlak voor de plannen. Dit wordt bevestigd door de resultaten van het draagvlakonderzoek van de werkgroep communicatie Deltaplan Grote Rivieren.

3. VOORTGANG DIJKVERSTERKING KRACHTENS DE WET OP DE WATERKERING

Geheel volgens planning is ruim 68% van de tweede tranche rivierdijkversterkingsprojecten in voorbereiding en 11% in uitvoering. Bij 14% van de projecten moet de voorbereiding nog starten. 7% van de projecten is veilig.

Bij 37% van de projecten is enige vorm van vertraging opgelopen. Dit heeft echter vooralsnog geen gevolgen voor het bereiken van het wettelijke veiligheidsniveau eind 2000. De opgelopen vertragingen zullen niet of slechts beperkt kunnen worden ingelopen. Dit is het gevolg van de krappe planning van voorbereiding en besluitvorming die op basis van de Wet op de waterkering heeft plaatsgevonden. Deze krappe termijnen zijn echter noodzakelijk om alle dijkversterkingsprojecten eind 2000 veilig te krijgen. Bij het vaststellen van de planning door de LCCD op 21 februari 1996 is al gewezen op de risico's.

Of de tweede tranche rivierdijkversterking, in combinatie met natuurontwikkeling in het rivierengebied tijdig kan worden gerealiseerd is mede afhankelijk van het vinden van een oplossing voor de wijze waarop kan worden omgegaan met de ernstige verontreiniging van het winterbed. Het huidige beleid vormt een knelpunt.

De ministeries van Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het IPO en de Unie onderzoeken welke mogelijkheden bestaan om maatschappelijk, milieuhygiënisch en juridisch verantwoord met diffuus verontreinigd sediment in het rivierbed van Maas en Rijn takken om te gaan. Gedacht wordt aan een beleidslijn waarin het verplaatsen en nuttig toepassen van gebiedseigen klasse 2, 3 en 4-materiaal binnen het riviersysteem (minimaal standstill, geen toename van verspreiding, concentratie van verontreiniging) mogelijk wordt gemaakt. Tevens wordt de mogelijkheid bekeken sediment toe te passen als bouwstof voor dijken, voorzover dat momenteel nog niet binnen de IPO-interimnormering of het bouwstoffenbesluit mogelijk is.

4. VOORTGANG DIJKVERSTERKING IN HET DELTAGEBIED

Van de dijkversterkingsprojecten in het Deltagebied die worden versterkt krachtens de Deltawet van 1958 is 53% in voorbereiding en 31% in uitvoering. 7% van de projecten zijn inmiddels veilig.

Bij 35% van de projecten is enige vorm van vertraging opgetreden. Dit heeft echter geen gevolgen voor het bereiken van het wettelijke veiligheidsniveau eind 2000.

In de Deltawet grote rivieren is bepaald dat de zeer urgente dijkversterkingswerken niet MER-plichtig zijn. De rivierdijkversterking krachtens de Wet op de waterkering is wel MER-plichtig. Voor de dijken die op grond van de Deltawet van 1958 worden versterkt geldt een MER-plicht met drempelwaarden. In Sliedrecht is hiertegen beroep aangetekend met een verwijzing naar Europese regelgeving. De Raad van State heeft hierover prejudiciële vragen gesteld aan het Europees Hof van Justitie. Deze vragen zijn op 24 oktober 1996 beantwoord en het wachten is nu op de uitspraak van de Raad van State. Indien besloten wordt dat dit werk alsnog MER-plichtig is zal dit voor diverse werken in het Deltagebied gevolgen hebben en wordt de termijn van 2000 niet gehaald.

5. VOORTGANG GRENSMAAS/ZANDMAAS

Het overleg over een gezamenlijke organisatiestructuur van Rijkswaterstaat (RWS) en provincie ten behoeve van de voorbereiding en uitvoering van de plannen voor de Grensmaas en Zandmaas is in een afrondende fase. RWS neemt daarin naar verwachting de eindverantwoordelijkheid in financieel opzicht. In tegenstelling tot de rapportage van de Commissie-Boertien II is een budgettair neutrale realisering (dat wil zeggen op basis van externe opbrengsten en reguliere begrotingsmiddelen) niet mogelijk. Een en ander wordt in een bestuursovereenkomst vastgelegd.

Grensmaas

De MER-Grensmaas verkeert in de fase van afronding. In het MER is op basis van diverse deelstudies een voorkeursalternatief ontwikkeld (MER als instrument van planvorming). Naar verwachting wordt het Plan Grensmaas in het voorjaar van 1997 ter visie gelegd. Momenteel wordt de kostenramingen en rentabiliteitsbepaling aangescherpt. Tevens is gestart met de analyse van het meest geschikte uitvoeringsspoor. De uitkomsten daarvan zijn nodig ten tijde van de presentatie van het ter visie te leggen plan.

Zandmaas

Op basis van diverse deelstudies worden thans de in de MER weer te geven alternatieven Zandmaas/MOMARO geconcretiseerd. In de regio zijn de alternatieven onderwerp van overleg. De planning is nu, dat het MER in de zomer van 1997 afgerond wordt.

Uit de deelstudies komt naar voren, dat zowel aan rivierverdiepingsvarianten als aan winterbedverruiming belangrijke nadelen kleven. In het MER wordt de effectenbepaling per variant zoveel mogelijk gerelateerd aan 5 morfologisch te onderscheiden deeltrajecten van de Zandmaas. Baggerbestek I is inmiddels afgerond. De feitelijke effecten ervan worden thans bepaald. Baggerbestek II is onderwerp van zowel bestuurlijk als inhoudelijke beoordeling.

6. PROJECTEN WAARVAN HET VEILIGHEIDSNIVEAU NOG NIET IS BEREIKT MET EEN VERTRAGING VAN MEER DAN VIER WEKEN

A. DELTAWET GROTE RIVIEREN

Het project **Kampen fase 3 (Ov)** is 50 weken vertraagd, als gevolg van problemen met de gunning, die geleid hebben tot een arbitrage. Het grootste gedeelte is waterkeringstechnisch gereed. Doordat lange tijd onzekerheid is geweest over de wijze waarop het gedeelte ter hoogte van de Haatlandhaven zou worden versterkt kon de versterking van dit dijkvak niet worden voltooid. Eind 1996 zal het gehele dijkvak waterkeringstechnisch gereed komen.

Het project **Haatlandhaven-roggebotsluis (Ov)** is 43 weken vertraagd. Het dijkvak is voor het grootste gedeelte waterkeringstechnisch gereed. Het gedeelte bij de Haatlandhaven is destijds uit het project gelicht. Voor dit gedeelte is een alternatief plan gezien, dat voorziet in het binnendijken van de haven door middel van een keersluis. Bij nadere uitwerking van dit alternatief is echter gebleken dat de meerkosten van dit alternatief zo hoog zijn, mede doordat rekening moet worden gehouden met andere ontwikkelingen in Kampen, dat afgezien is van dit alternatief. Inmiddels is een plan vastgesteld dat voorziet in het sluitstuk van de dijkverbetering benedenstrooms van Kampen-Midden. Eind 1996 zal ook het gedeelte bij de Haatlandhaven waterkeringstechnisch gereed zal zijn.

* Het project **Ramspol (Ov)** is 33 weken vertraagd. Op basis van het MER heeft een balgstuw de voorkeur als oplossing voor het keren van water vanuit het IJsselmeer. Bij de uitwerking van deze oplossing hebben zich een aantal technische problemen voorgedaan. Thans zijn deze problemen zo ver opgelost dat begin november 1996 door het waterschap een plan wordt ingediend bij de provincie. De vertraging van 33 weken wordt in de aanbestedingsfase voor een belangrijk deel ingelopen. In deze fase is thans, vanwege de complexiteit van het project een vertraging opgelopen van 13 weken. Inmiddels is, vanwege de vertraging in de aanbestedingsfase en meer duidelijkheid over de bouwtijd, het gereedkomen van de keersluis Ramspol met een half jaar opgeschoven (juli 1999). Deze vertraging is niet meer in te lopen. Dit betekent dat een stormseizoen later dan oorspronkelijk gepland de keersluis zal functioneren.

Het dijkvak **Heerewaarden (Gld)** is 18 weken vertraagd, vanwege de vaststelling van wijzigingen in het plan en de ingediende beroepen bij de Raad van State. Het plan is inmiddels onherroepelijk. Het dijkverbeteringsproject resulteert in het gewenste veiligheidsniveau in december 1996.

* Voor de aanpak van het Hollands-Duits gemaal (200 meter), dat onderdeel uitmaakt van het project **Ooijse bandijken (Gld)** is een nieuwe planning gemaakt: De voorbereiding start 1-9-1995, de uitvoering start 1-12-1996, het project is 1-11-1998 veilig en 1-11-1999 gereed. De wijziging van de planning betreft alleen de aanleg van het kunstwerk.

Het project **Crobdijk-Haaften (Gld)** is 6 weken vertraagd. In de oorspronkelijke planning is het grondmechanisch onderzoek abusievelijk niet opgenomen. De planvorming duurde daarom langer dan voorzien. Het dijkverbeteringsproject resulteert in het gewenste veiligheidsniveau eind december 1996.

* Het project **Merwededijk Fase IV (NB)** is 11 weken vertraagd. De voorbereiding van dit dijkverbeteringsplan heeft veel tijd gekost vanwege een koppeling met een andere opzet van de wegen infrastructuur. Bij de behandeling van de beroepen tegen dit plan had de Raad van State, na de wettelijke verlengingsmogelijkheid van 2 weken, nog 2 extra weken nodig om tot een uitspraak te komen. Het dijkverbeteringsplan op zich is na de uitspraak overleefd. De uitvoering is door een en ander ca. 2,5 maand later gestart dan gepland. In 1996 zal een aanmerkelijke verbetering van het waterkerend vermogen worden bereikt. De afronding zal in 1997 gebeuren.

Het project **Noordwaard III/NOP (NB)** is 11 weken vertraagd. Tijdens de uitvoering is een deel van de eerder opgetreden vertraging ingelopen. Ondanks de plaatselijke aanwezigheid van explosieven uit de 2e wereldoorlog verloopt de uitvoering voorspoedig. Naar verwachting kan dit geheel nieuwe dijktracé nog in 1996 worden afgerond.

Het project **Sasdijk (NB)** is 20 weken vertraagd. Eerder was in de voorbereiding meer vertraging ontstaan als gevolg van veelvuldig overleg met de dijkbewoners. Op dit moment is de nieuwe waterkering aangelegd met een oeverhoogte om versneld tot zetting van de ondergrond te komen. Het gehele grondlichaam is ten behoeve van de winterperiode voorzien van een beschermend weefseldoek. Medio 1997 zal het dijkvak zijn definitieve profilering krijgen waarna de noodzakelijk steenbezetting zal worden aangebracht. Verwacht wordt dat het gewenste veiligheidsniveau eind 1996 wordt bereikt.

* De tweede fase projecten **Wallen Woudrichem fase 2 (NB)** hebben een vertraging van 10 weken omdat prioriteit is gegeven aan de meest zwakke onderdelen van de vesting (eerste fase). De uitvoering is in de loop van augustus 1996 gestart en zal in de eerste helft van 1997 afgerond worden.

B. WET OP DE WATERKERING/WATERSTAATSWET 1900

Het project **Ijzendoorn-Tiel (Gld)** is met 4 maanden vertraagd. Het advieswerk voor de planvorming is volgens Europese procedure aanbesteed. Dit heeft geleid tot een langere voorbereidings-tijd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Loenen-Dodewaard (Gld)** is met 2 maanden weken vertraagd. De planvorming vergt meer tijd dan aanvankelijk gepland. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Kesteren-Eck en Wiel (Gld)** (oude procedure) is met 6 maanden vertraagd. Grondverwerving kost meer tijd dan aanvankelijk gepland. De grondverwerving vindt hier nog plaats volgens de oude procedure. De aanbesteding vindt plaats in december 1996. De uitvoering is verschoven naar 1997. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Malburgse dam (Gld)** (oude procedure) is met 6 maanden vertraagd. De vertraging zal oplopen tot 1 jaar, omdat de uitvoering 1 jaar is opgeschoven naar 1997. Oorzaak hiervan is een verontreiniging in de uiterwaard. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Westervoortse dijk (Gld)** is met 4 maanden vertraagd. De dijk bevindt zich op een groot industrieterrein. De ontwikkeling van een gemeentelijke ruimtelijke structuur visie voor het gebied heeft de planvorming vertraagd. Daarnaast bestaat onduidelijkheid over de consequenties van de beleidslijn Ruimte voor de rivier voor de haalbaarheid van het alternatief indijking van het bestaande industrieterrein. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Afgedamde Maas (Gld)** is 9 maanden vertraagd. Het project is enige tijd stilgelegd vanwege de onduidelijke consequenties van de beleidslijn Ruimte voor de rivier voor de haalbaarheid van de geplande keersluis. De noodzakelijke rivierkundige compensatie zal nu worden gevonden in de aanleg van twee nevengeulen. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **de Poll-Marsstraat (Bomendijk) (Gld)** is 4 maanden vertraagd. De afhandeling van de procedure vergde meer tijd dan aanvankelijk gepland. Belangrijkste oorzaak is het extra overleg met de meest belanghebbenden en de voorbereiding van GS-besluitvorming, aangezien dit een Gelders proefproject betreft. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Marsstraat-'t Schol (Gld)** is 2 maanden vertraagd. Dit project betreft een eenvoudige aanpassing van het dijklichaam. De uitvoering start naar verwachting in 1998. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Welsum-Provinciegrens (Gld)** is 6 maanden vertraagd. De uitvoering is verschoven naar 1997. De reden hiervan is dat de grondverwerving meer tijd in beslag nam dan gepland. Dit project is nog vastgesteld en goedgekeurd in het kader van de Waterstaatswet 1900 en derhalve wordt de oude onteigeningsprocedure gevolgd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **noordelijke Voorhavenkanaaldijk te Wijk bij Duurstede** is 30 weken vertraagd in verband met het realiseren van de grondaankoop c.q. onteigening én het doorlopen van de art. 19-procedure door de gemeente Wijk bij Duurstede. In verband hiermee heeft Rijkswaterstaat besloten vooruitlopend op de verbetering een teendrainage aan de binnenkant van deze dijk aan te brengen ter vergroting van de stabiliteit van dit dijkvak. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Liesveld (ZH)** is met 4 maanden vertraagd. Het betreft alleen een gedeelte aan te kopen grond. Dit zal echter naar verwachting op de einddatum van het werk als geheel geen vertraging opleveren.

Het projecten **St. Agatha-Escharen (NB)** en **Neerloon - Demen (NB)** zijn met 3 maanden vertraagd. De afronding van het MER en ontwerpplan heeft o.a. in verband met het vinden van rivierbedcompensatie meer tijd gekost. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

De project **Nieuwe Merwede (NB)** en **Bergsche Maas (NB)** zijn met 2 maanden vertraagd. De Stuurgroep is iets later begonnen. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Oostwaard III (Aakvlaai) (NB)** is met 4 maanden vertraagd. De dijkverbetering is gekoppeld aan de realisering van een recreatieproject en loopt daarmee parallel aan het ruimtelijke ordeningsspoor van dit project. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

C. DIJKEN DELTAGEBIED

Het project **Terschelling bestek 2 (Fr)** is met 3 maanden vertraagd omdat de grondaankoop later is opgestart. De vertraging wordt ingelopen.

Het project **Hoek van Holland SVKW (ZH)** is met 3 maanden vertraagd omdat de onteigening meer tijd vergt. De vertraging wordt ingelopen.

Het project **Nieuwe Maasdijk-Krimpen (ZH)** is met 5 maanden vertraagd als gevolg van nadere uitwerking van de compensatie van natuurwaarden. Deze vertraging zal niet worden ingelopen. Het project is eind 2000 gereed.

Het project **Lekdijk, Lekkerkerk (ZH)** heeft een vertraging van 3 maanden. De oorzaak is gelegen in de langere benodigde tijd voor het maken van het bestek en het uitwerken van de natuurcompensatie. De vertraging die niet zal worden ingelopen heeft geen consequenties voor de einddatum van 2000.

Het project **Nieuw Lekkerland Oost (ZH)** is met 3 maanden vertraagd omdat de uitvoering als gevolg van vertraging in aanbesteding en gunning later is gestart. De einddatum van 2000 komt hierdoor niet in gevaar.

Het project **Sliedrecht Rijksweg-'t Vos (ZH)** is met 3 maanden vertraagd. De verlenging van de rechterlijke onteigeningsprocedure komt voort uit de problematiek rond het hervestigen van de bedrijfspanden binnen het dijkvak. Daarnaast vindt de uitvoering gelijktijdig plaats met andere dijkvakken en is de planning daarop afgestemd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Sliedrecht Buitenuitbreiding (ZH)** is met 3 maanden vertraagd. Dit project voorziet in het aanbrengen van een klein kapje op een voetpad. De gemeente overweegt tegelijkertijd eigen plannen te realiseren. Op grond hiervan loopt de partiële herziening ten behoeve van het kapje parallel met de gemeentelijke planontwikkeling, waardoor dit later in de tijd wordt uitgevoerd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Muur-Baanhoek (ZH)** is met 2 maanden vertraagd als gevolg van de lange winter en problemen bij het boren van de funderingspalen. Recent zijn er vertragingen geweest ten gevolge van het aanleggen van nutsleidingen. Het werk wordt naar verwachting eind 1996 afgerond.

Het project **Sliedrecht West-overig (ZH)** is met 2 maanden vertraagd omdat de uitvoering gelijktijdig plaats vindt met andere projecten. De planning is daarop afgestemd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Hardinxveld Giessendam constructie (ZH)** is met 4 maanden vertraagd en deze zal naar verwachting oplopen tot 15 maanden, omdat de uitwerking en detaillering van de constructie meer problemen opleveren dan voorzien. Tevens is de grondverwerving een knelpunt. Tenslotte dreigt hier eveneens een procedure als in Sliedrecht met betrekking tot de m.e.r.-procedure. In dat geval zal 2000 niet worden gehaald.

Het project **Sliedrecht Kleindiep (ZH)** is met 7 maanden vertraagd. Deze vertraging zal waarschijnlijk oplopen tot ca. 15 maanden. De vertraging houdt verband met de beroeps procedure bij de Raad van State inzake het al dan niet moeten doorlopen van een MER-procedure. Als gevolg hiervan dreigt het werk niet voor 2001 te kunnen worden afgerond.'

Het project **Dongemondgebied (NB)** heeft een vertraging van 5 maanden. De nadere uitwerking van de varianten in het MER vraagt meer tijd. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

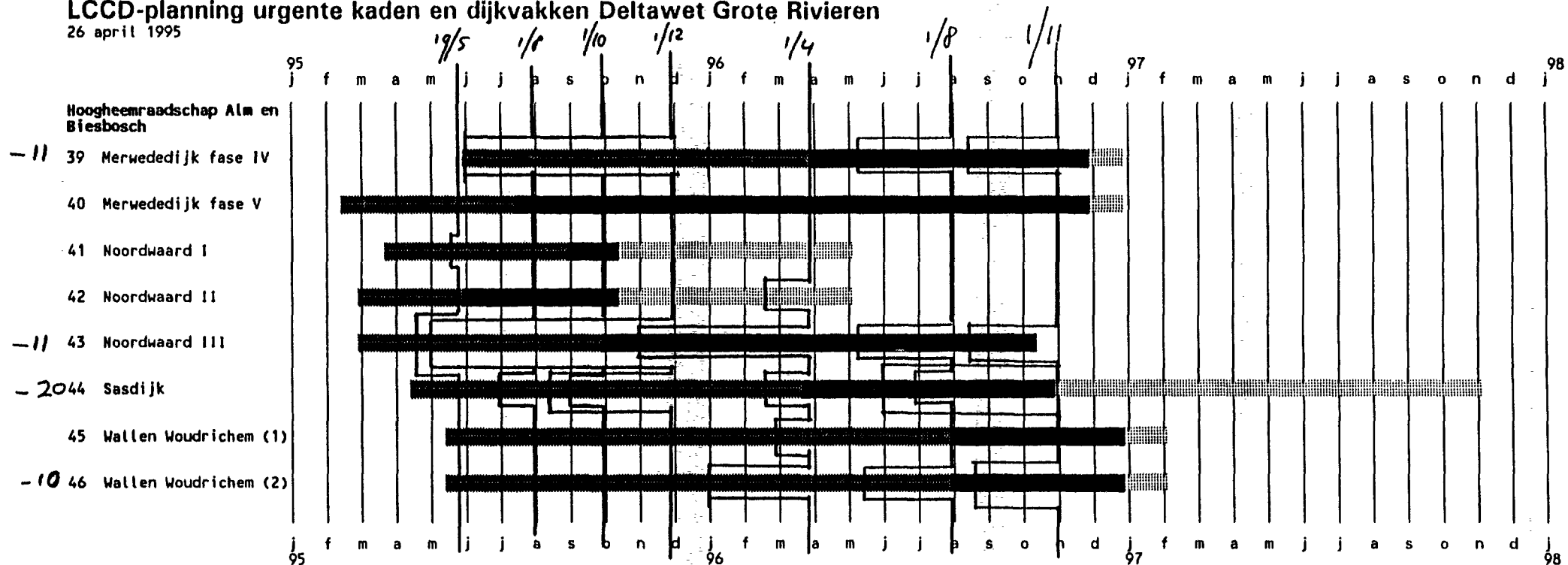
Het project **Willemstad-Geertruidenberg (NB)** is 5 maanden vertraagd. In de Startnotitie-fase wordt meer tijd voor onderzoek uitgetrokken. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Wilhelminakanaal (NB)** is 4 maanden vertraagd. De Stuurgroep is later begonnen. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

Het project **Sluiskomplex Vlissingen (Zee)** is 6 maanden vertraagd als gevolg van extern onderzoek naar de kwaliteit van bestaande staal- en betonconstructies. Te verwachten is dat dit slechts gedeeltelijk tijdens de bestekfase kan worden ingelopen. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

LCCD-planning urgente kaden en dijkvakken Deltawet Grote Rivieren

26 april 1995

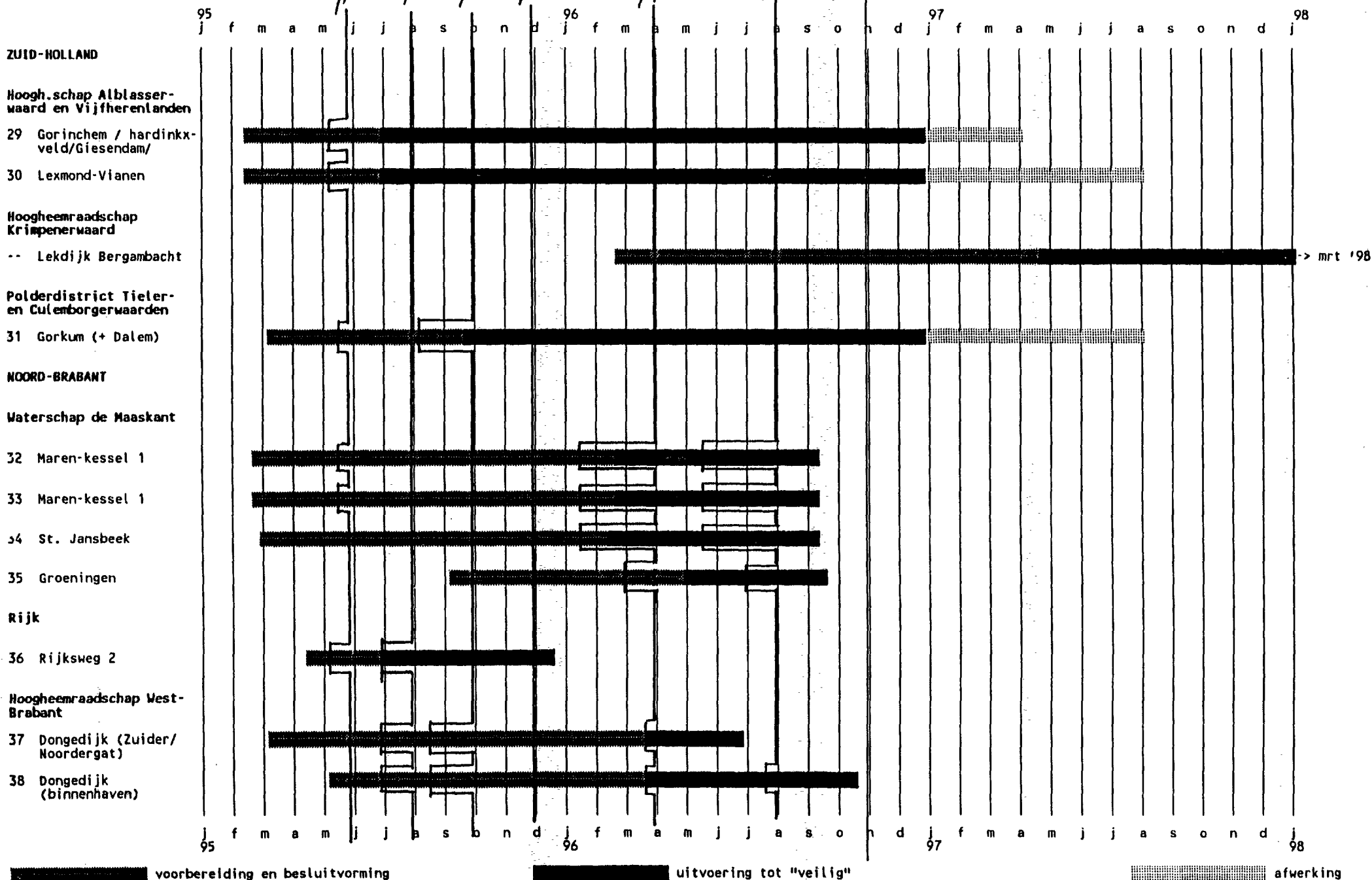
■ voorbereiding en besluitvorming

■ uitvoering tot "veilig"

▨ afwerking

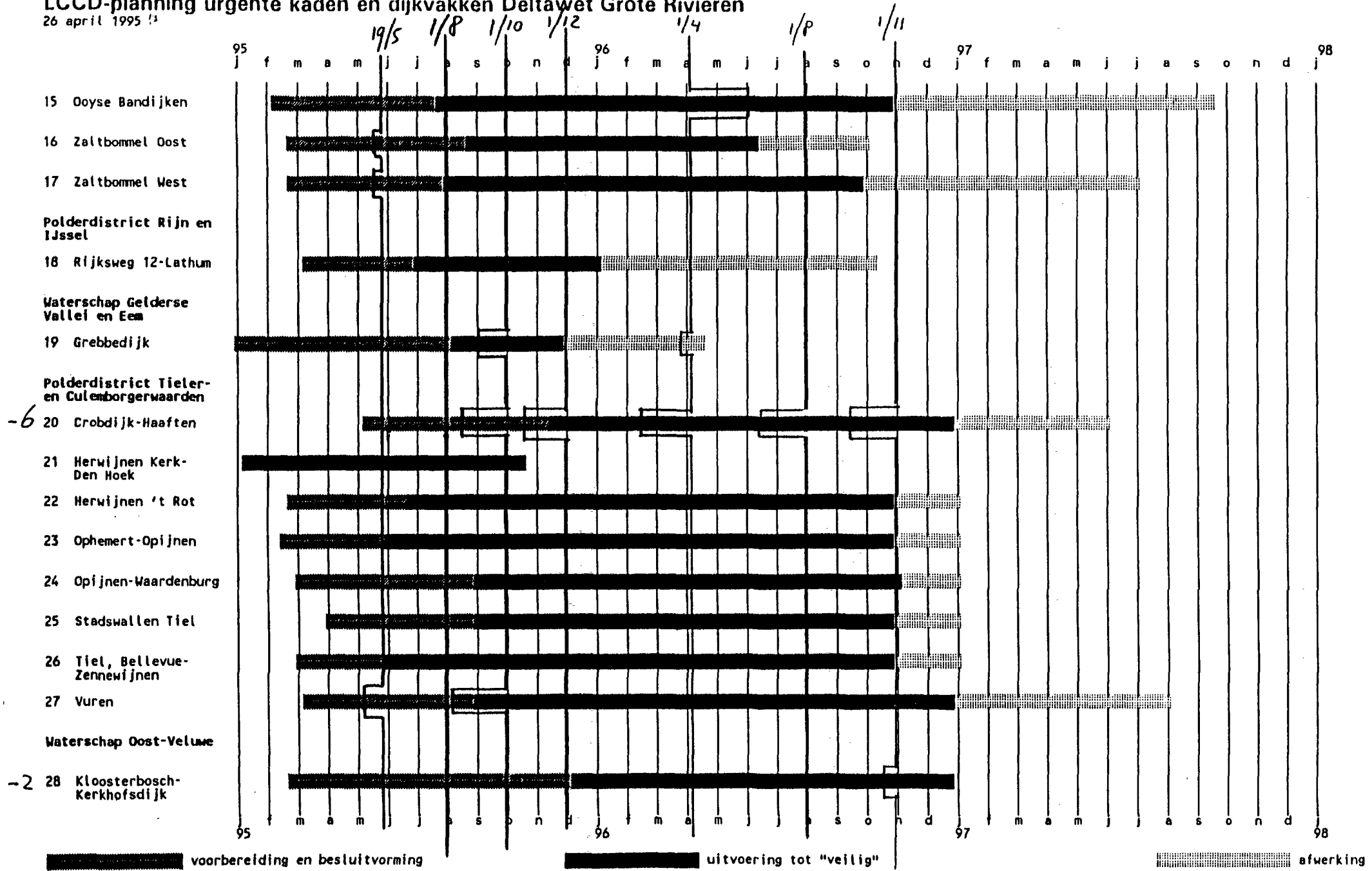
LCCD-planning urgente kaden en dijkvakken Deltawet Grote Rivieren

26 april 1995

LCCD-planning urgente kaden en dijkvakken Deltawet Grote Rivieren

26 april 1995

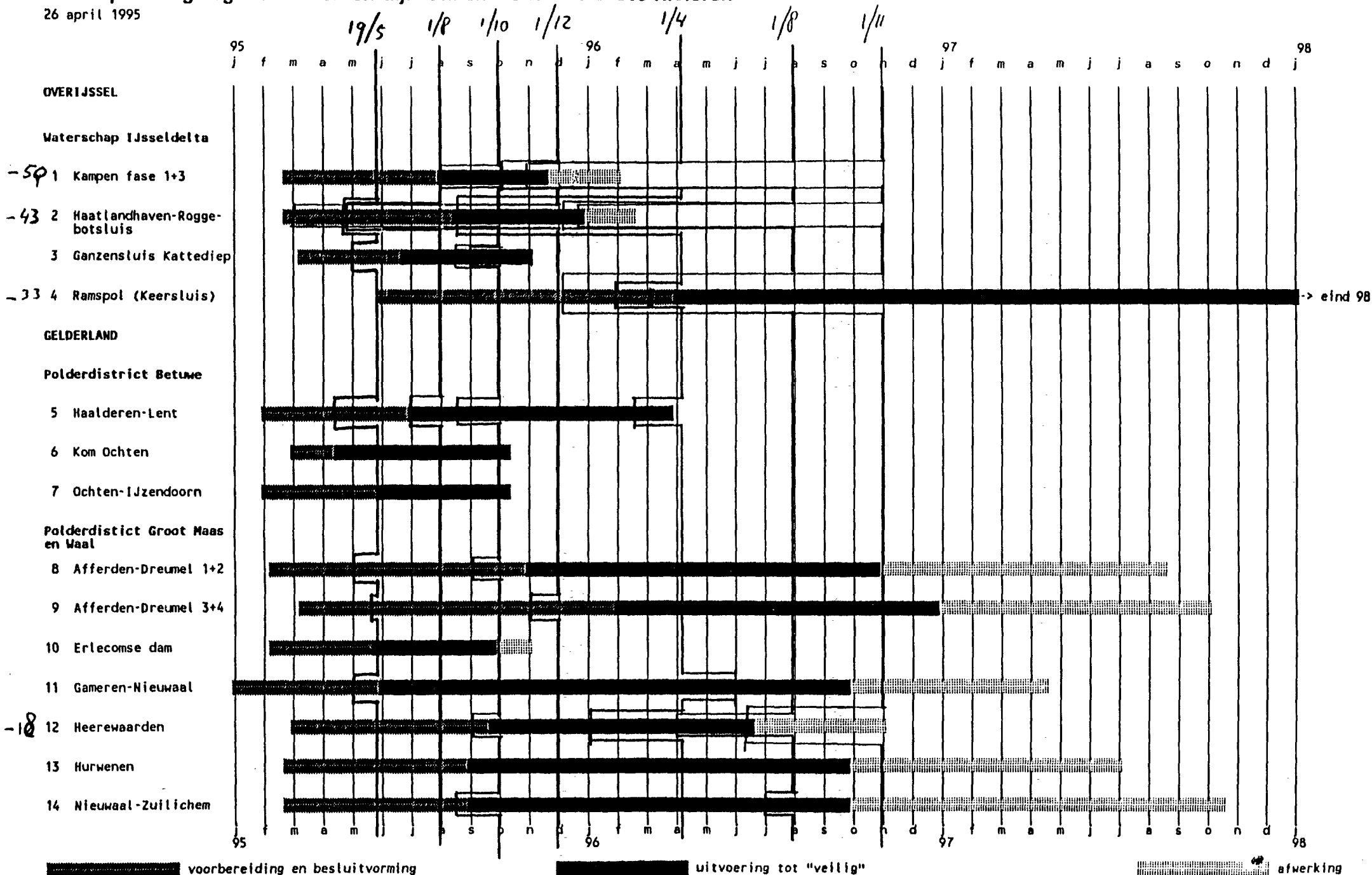
voorbereiding en besluitvorming

uitvoering tot "veilig"

afwerking

LCCD-planning urgente kaden en dijkvakken Deltawet Grote Rivieren

26 april 1995

voorbereiding en besluitvorming

uitvoering tot "veilig"

afwerking

LCCD-planning dijken rivierengebied en IJsselmeer

01-04-1996

96 97 98 99 2000 01
 j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d

1/4 1/8 1/11

PROVINCIE FRIESLAND

Waterschap Friesland

Lemmer 3.2

PROVINCIE OVERIJSEL

Waterschap IJsseldelta

Achter Ramspol 35.0

Kattendiep Ramspol 3.3

-4 Kampen midden 1.6

PROVINCIE FLEVOLAND

RWS directie IJsselmeergebied

IJsselmeerdijken 1 28.5

IJsselmeerdijken 2 19.5

PROVINCIE GELDERLAND

Polderdistrict Betuwe

Doornenburg-Huissen (R) 8.8

Lent-Loenen 8.6

-16 IJzendoorn-Tiel 7.1

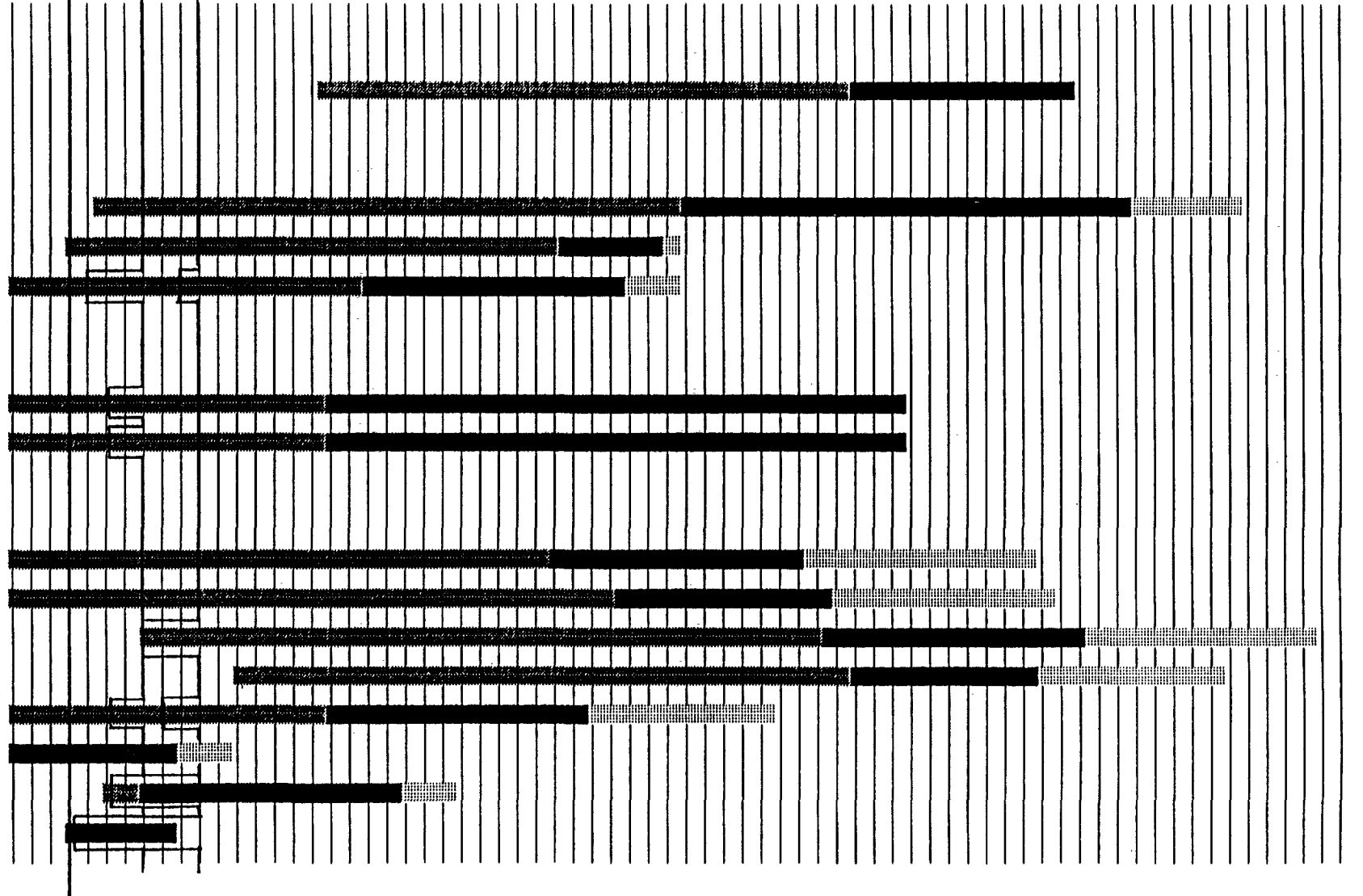
Driel-Kesteren 16.3

-8 Loenen-Dodewaard 6.3

Dalwagen-Scheepswerf 1.4

-24 Kesteren-Eck en Wiel 8.5

-28 Malburgse Dam 0.4

j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d
 96 97 98 99 2000 01

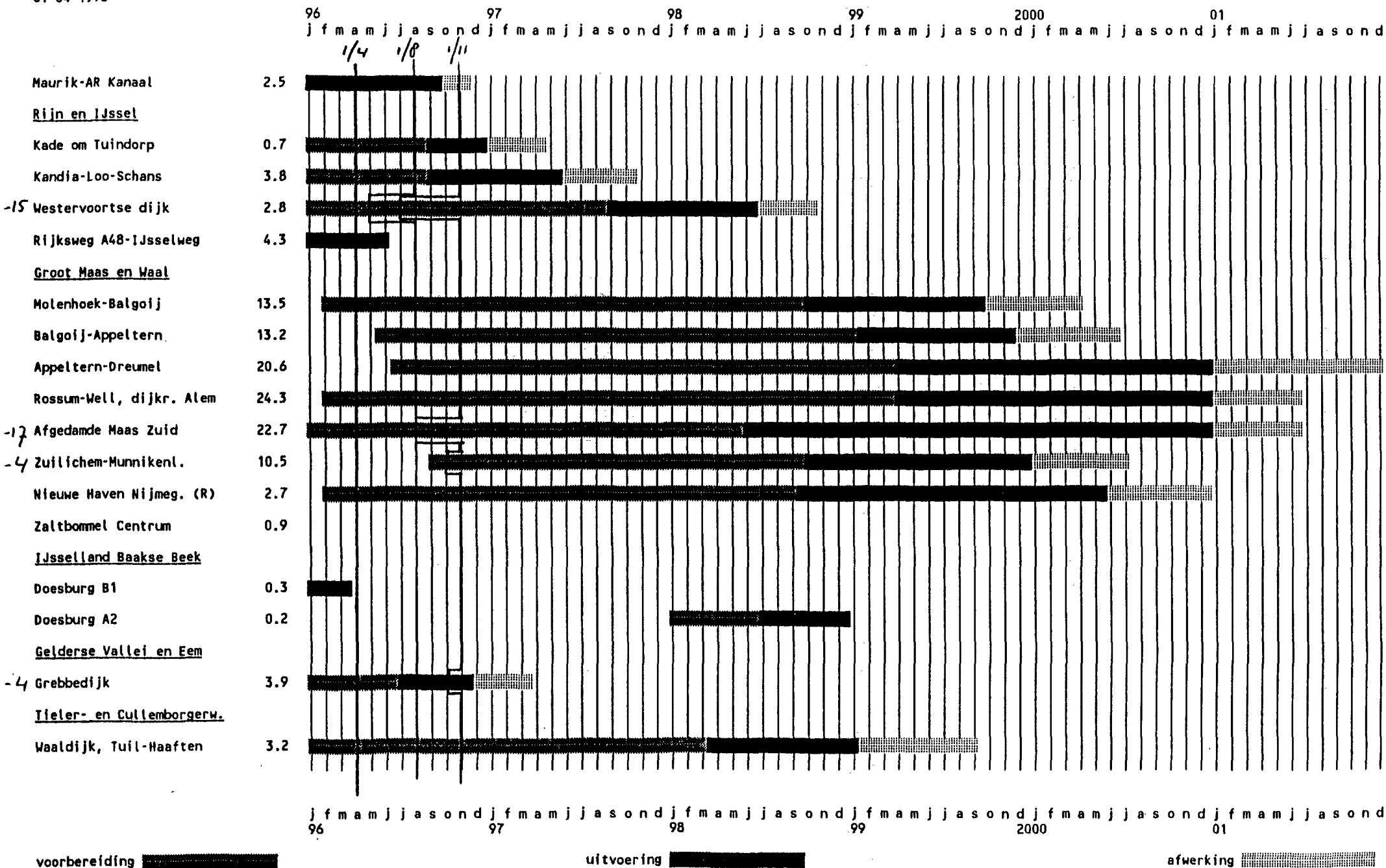
voorbereiding [solid black bar]

uitvoering [solid black bar]

afwerking [dotted bar]

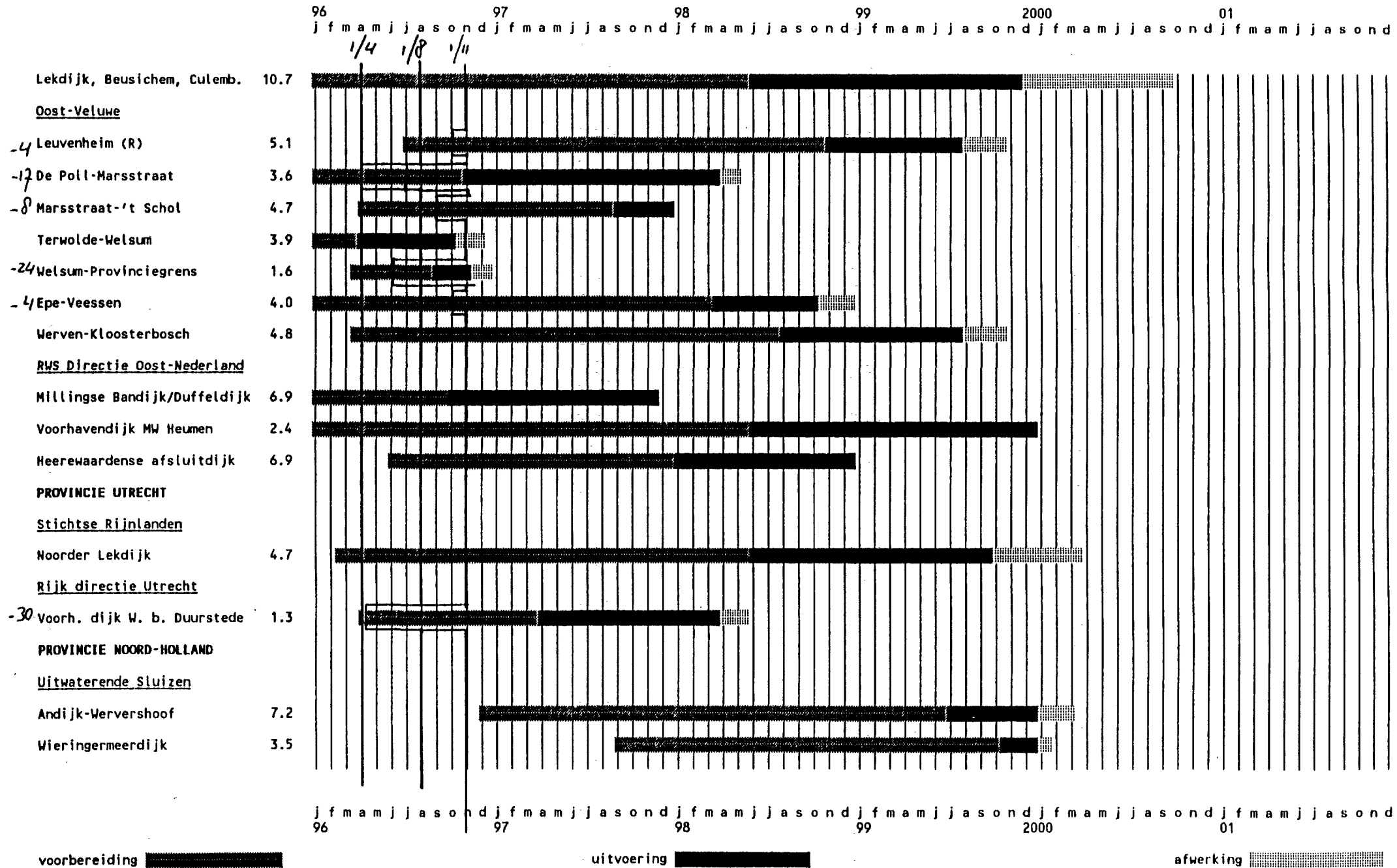
LCCD-planning dijken rivierengebied en IJsselmeer

01-04-1996

LCCD-planning dijken rivierengebied en IJsselmeer

01-04-1996

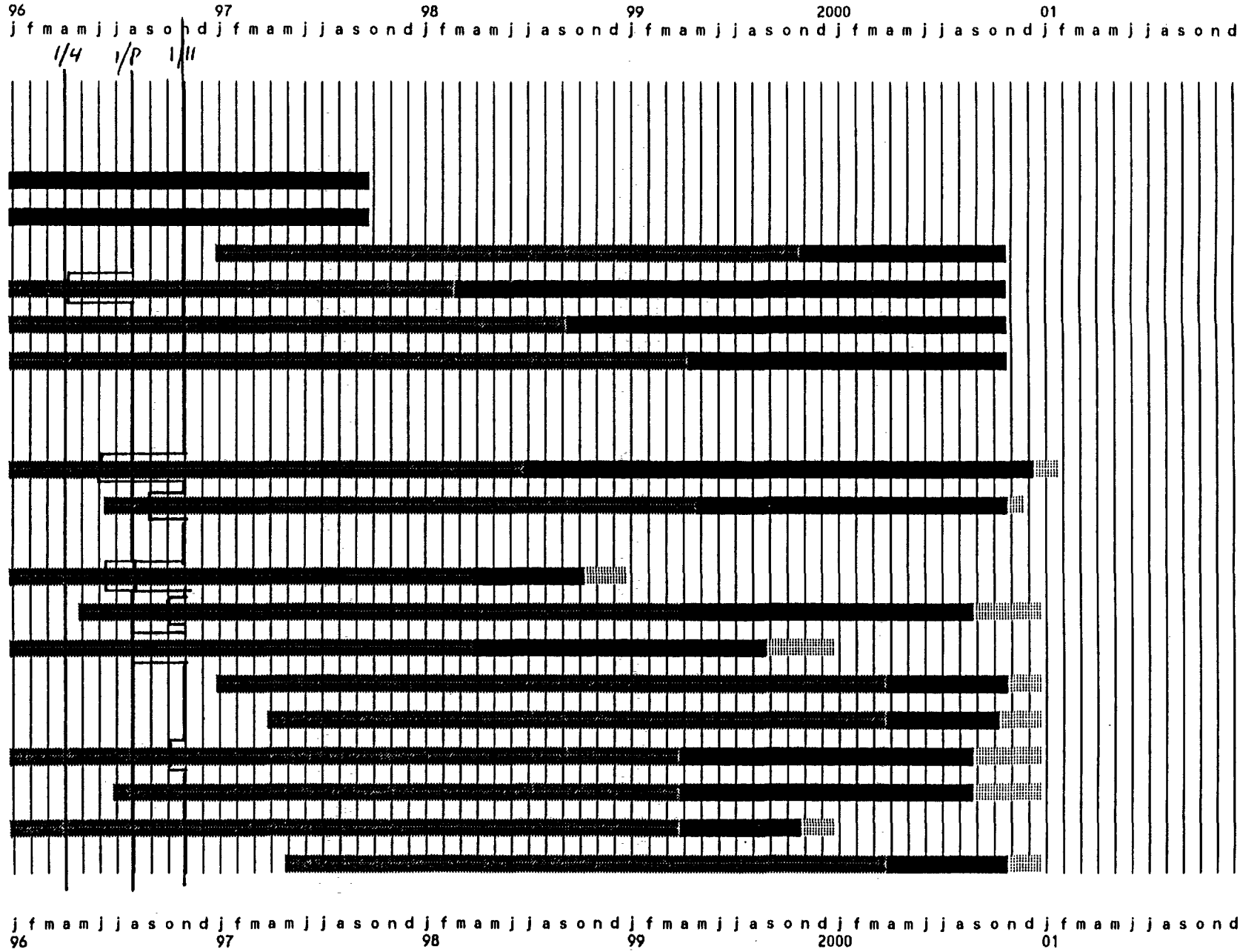
voorbereiding

uitvoering

afwerking

LCCD-planning dijken riviergebied en IJsselmeer

01-04-1996

voorbereiding

uitvoering

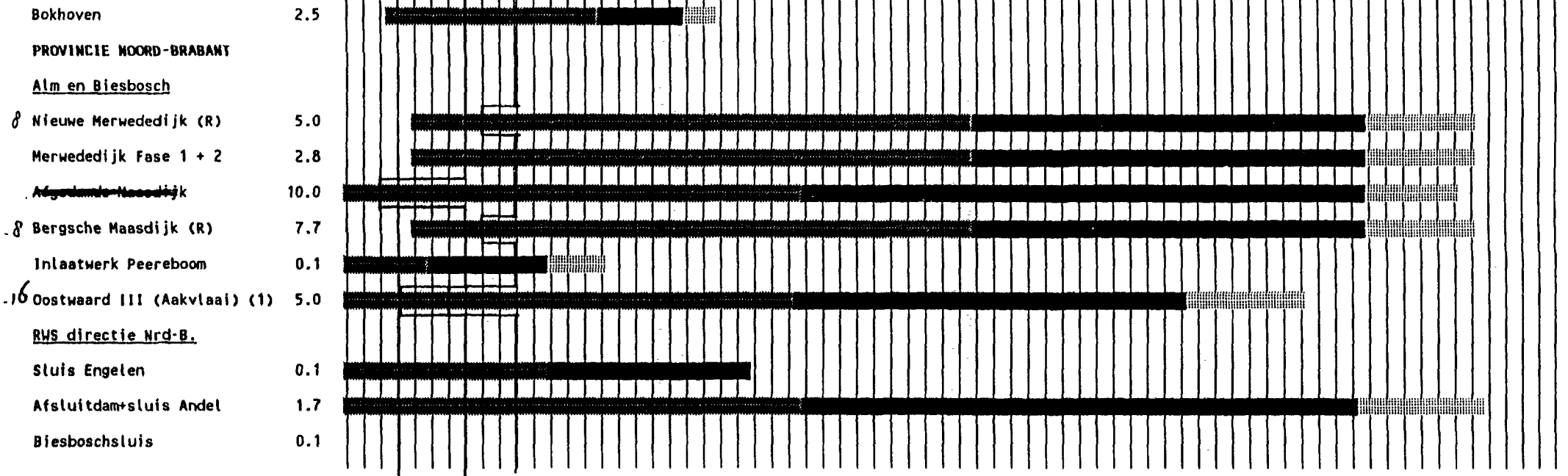
afwerking

LCCD-planning dijken rivierengebied en IJsselmeer

01-04-1996

96 97 98 99 2000 01
 j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d

1/4 1/8 1/11

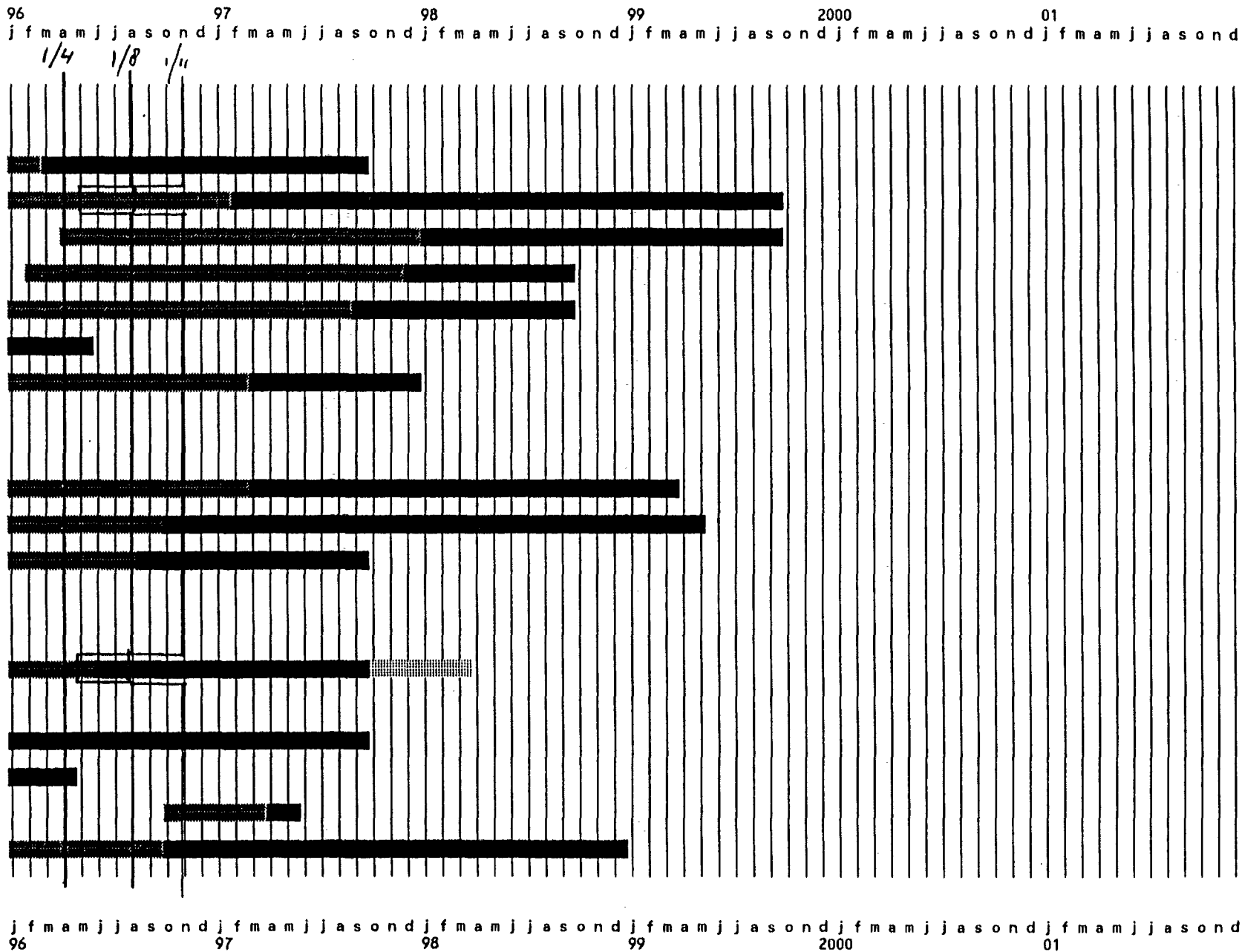
1) In de planning is ervan uitgegaan dat besluitvorming van het Aakvlaai-trace op 1 januari 1997 is afgerond. Is dat niet het geval, dan zal het hoogheemraadschap de bestekvoorbereiding op basis van het (goedgekeurde) bestaande trace ter hand nemen.

j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d
 96 97 98 99 2000 01

voorbereiding [hatched] uitvoering [solid black] afwerking [dotted]

LCCD-planning dijken Deltagebied

01-04-1996

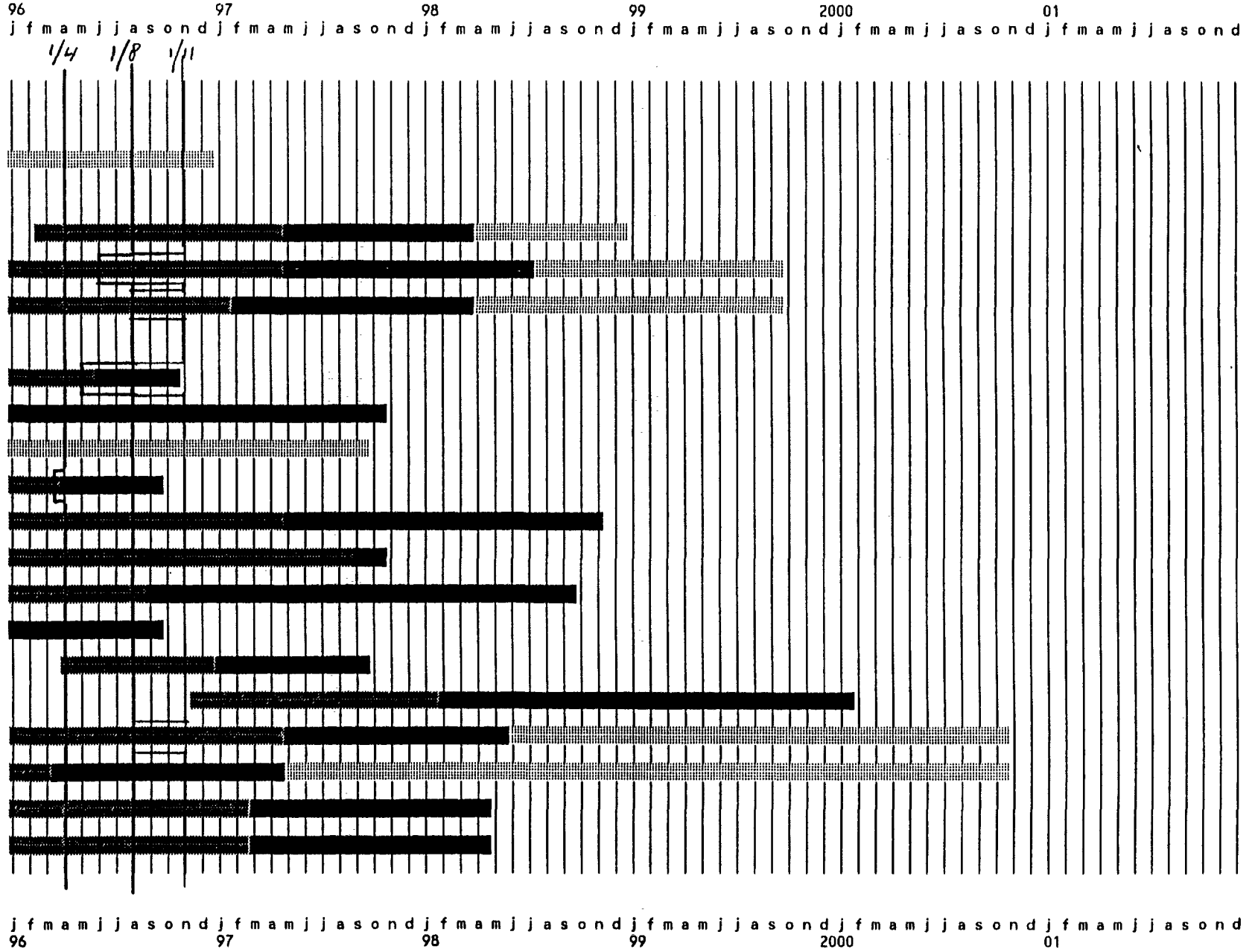
voorbereiding

uitvoering

afwerking

LCCD-planning dijken Deltagebied

01-04-1996

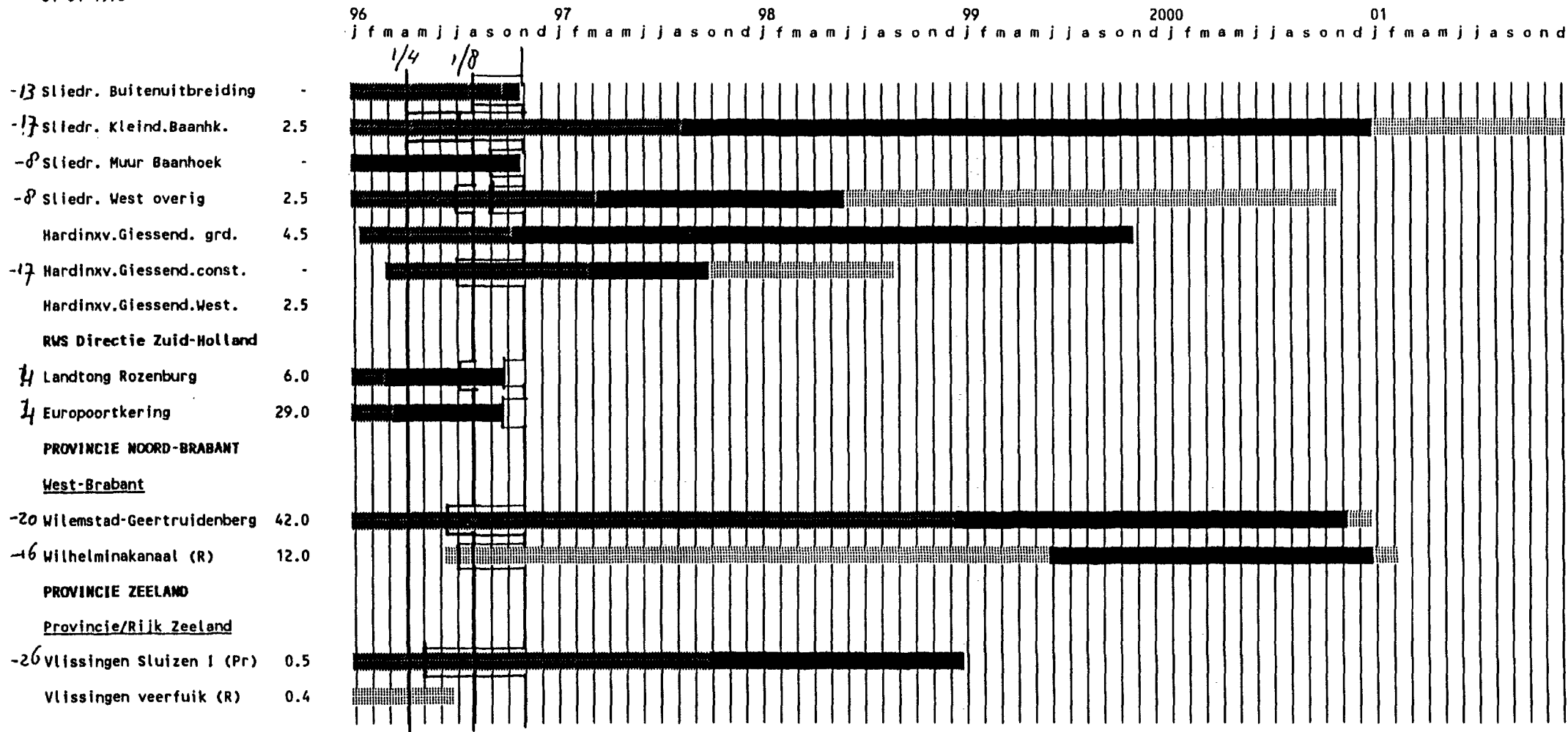
voorbereiding

uitvoering

afwerking

LCCD-planning dijken Deltagebied

01-04-1996

j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d j f m a m j j a s o n d
 96 97 98 99 2000 01

voorbereiding

uitvoering

afwerking

Voortgang Deltawet Grote Rivieren per 1 november 1996

nr	Dijkvak	Provincie	km lengte	weken verdragging	d.d. concept plan	koppeling natuurontwikkeling	LNC-compensatie	aantal zienswijzen	aantal wijzigingen	vaststelling GS	aantal beroep	RvS gegrond of ongegrond	onherroepelijk	datum start uitvoering	datum waterstaatskundig gereed
	Waterschap IJsseldelta														
1a	Kampen fase 1	Ov	3,2	0	31-05-'95	nee	voldoende	71	41	11-07-'95	12	1 gegrond 2 ged.gegr.	ja	02-10-95	15-05-'96
1b	Kampen fase 3	Ov	-	50	31-05-'95	nee	voldoende	-	-	11-07-'95	-	-	ja	02-10-95	x
2	Haatlandhaven-Roggebotsluis	Ov	9,7	43	21-11-'95	ja	voldoende	21	8	19-12-'95	7	ongegrond	ja	01-04-'96	x
3	Ganzesluis Kattendiep	Ov	6,0	0	28-04-'95	nee	n.v.t.	11	3	06-06-'95	8	1 gegrond 6 ged. gegr.	ja	04-07-'95	17-11-'95
4	Ramspol	Ov	0,4	33	31-10-'96	nee	n.v.t.	x	x	x	x	x	x	x	x
	Polderdistrict Betuwe														
5	Haalderen-Lent	Gld	6,7	0	29-05-'95	ja	voldoende	12	4	26-06-'95	0	-	ja	15-09-'95	01-11-'96
6	Kom Ochten	Gld	1,3	0	1)	nee	matig	-	-	1)	0	-	ja	15-04-'95	01-11-'95
7	Ochten-IJzendoorn	Gld	1,0	0	29-05-'95	nee	matig	1	0	22-06-'95	0	-	ja	15-06-'95	01-11-'95
	Polderdistrict Groot Maas en Waal														
8	Afferden-Dreumel 1+2	Gld	9,4	0	12-06-'95	ja	zeer goed	50	10	24-07-'95 03-08-'95	13	6 gegrond 3 ged. gegr.	ja	25-09-'95	01-11-'96
9	Afferden-Dreumel 3+4	Gld	9,4	0	-	ja	zeer goed	50	25	05-12-'95	6	2 gegrond 4 ongegrond	ja	01-12-'95 01-03-'96	x
10	Erlecomse gemaal	Gld	0,1	0	01-05-'95	nee	n.v.t.	3	0	29-05-'95	0	-	ja	01-07-'95	01-10-'95
11	Gameren-Nieuwaal	Gld	3,7	0	01-05-'95	ja	voldoende	13	3	12-06-'95 18-09-'95	5	3 ged. gegr.	ja	01-07-'95	09-09-'96
12	Heerwaarden	Gld	5,0	18	17-07-'95	ja	zeer goed	24	8	28-08-'95	3	ongegrond	ja	20-11-'95	x
13	Hurwenen	Gld	2,6	0	17-07-'95	ja	voldoende	18	0	14-08-'95	3	2 gegrond 1 ged. gegr.	ja	23-10-'95	03-10-'96
14	Nieuwaal-Zuilichem	Gld	3,4	0	17-07-'95	ja	voldoende	26	2	14-08-'95	4	3 ongegrond 1 ged. gegr.	ja	20-11-'95	01-11-'96

nr	Dijkvak	Provincie	km lengte	weken vertraging	d.d. concept plan	koppeling natuurontwikkeling	LNC-compensatie	aantal zienswijzen	aantal wijzigingen	vaststelling GS	aantal beroep	RvS gegrond of ongegrond	onherroepelijk	datum start uitvoering	datum waterstaatskundig gereed
29	Gorinchem/Hardinxverld/Giesendam	Z-H	7,1	0	28-04-'95	ja	goed	90	div.	06-06-'95	7	ongegegrond	ja	06-06-'95 19-09-'95	x
30	Lexmond-Vianen	Z-H	6,8	0	28-04-'95	ja	goed	94	div.	06-06-'95	8	ongegegrond	ja	19-09-'95 01-11-'95	x
	Polderdistrict Tieler- en Culem- borgerwaarden														
31	Gorkum (+ Dalem)	Z-H	3,4 (4)	0	28-06-'95 16-10-'96 (4)	nee	goed	46	div.	18-07-'95 25-07-'95 12-11-'96	12	1 gegrond 2 ged gegr	ja nee (4)	18-12-'95	x
	Hoogheemraadschap Krimpe- nerwaard														
--	Lekdijk west - Bergambacht (6)	Z-H	3,5	0	16-10-'96	nee	n.v.t.	0	0	12-11-'96			nee	✕	x
	Waterschap de Maaskant														
32	Maren-Kessel 1	N-Br	0,1	0	18-08-'95	n.v.t.	nee	1	0	13-09-'95	0	-	ja	06-'96	01-10-'96
33	Maren-Kessel 2	N-Br	0,4	0	18-08-'95	n.v.t.	nee	1	0	13-09-'95	0	-	ja	06-'96	01-10-'96
34	St. Jansbeek	N-Br	0,1	0	18-08-'95	nee	goed	3	0	13-09-'95	0	-	ja	05-'96	01-10-'96
35	Groeningen	N-Br	1,5	0	18-08-'95	nee	goed	3	0	13-09-'95	0	-	ja	05-'96	01-10-'96
	Rijk														
36	Rijksweg 2	N-Br	3,0	0	10-05-'95	nee	zeer goed	7	div	20-06-'95	0	-	ja	01-09-'95	20-12-'95
	Hoogheemraadschap West-Bra- bant														
37	Dongedijk (Z-N-gat)	N-Br	1,2	0	11-09-'95	nee	voldoende	0	0	06-10-'95	0	-	ja	04-'96	15-07-'96
38	Dongedijk (haven)	N-Br	0,2	0	11-09-'95	nee	voldoende	1	3	06-10-'95	0	-	ja	05-'96	01-10-'96
	Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch														
39	Merwedelijk fase 4	N-Br	1,8	11	30-01-'96	nee	voldoende	23	div	11-03-'96	2	2 ged. gegr.	ja	21-06-'96	x
40	Merwedelijk fase 5	N-Br	1,5	0	27-04-'95	nee	n.v.t.	4	div	23-05-'95	0	-	ja	09-'95	x
41	Noordwaard 1	N-Br	5,0	0	26-04-'95	nee	voldoende	7	div	23-05-'95	2	1 gegrond 1 ged. gegr.	ja	10-'95	12-'95

nr	Dijkvak	Provincie	km lengte	weken vertraging	d.d. concept plan	koppeling natuurontwikkeling	LNC-compensatie	aantal zienswijzen	aantal wijzigingen	vaststelling GS	aantal beroep	RvS gegrond of ongegrond	onherroepelijk	datum start uitvoering	datum waterstaatskundig gereed
42	Noordwaard 2	N-Br	4,0	0	26-04-'95	nee	voldoende	0	div	23-05-'95	0		ja	07-'95	05-'96
43	Noordwaard 3	N-Br	5,0	11	08-11-'95	ja	goed	9	0	05-12-'95	1	ongegegrond	ja	03-'96	x
44	Sasdijk	N-Br	0,9	20	13-02-'96	ja	n.v.t.	4	1	12-03-'96	0	-	ja	06-'96	x
45	Wallen Woudrichem fase 1	N-Br	0,3	0	16-02-'96	nee	n.v.t.	2	1	14-03-'96	2	ongegegrond	ja	06-'96	x
46	Wallen Woudrichem fase 2	N-Br	1,0	10	22-05-'96	nee	n.v.t.	0	1	18-06-'96	0	-	ja		x
			155,6												

1. Goedgekeurd ingevolge Waterstaatswet 1900 voor inwerkingtreding DGR
2. Gegrond na bereiken compromis
3. Bij AMvB met 200 meter verlengd
4. Betreft Dalemse sluis (50 m)
5. De aanleg van het Hollands-Duits gemaal start 1-12-1996 en is 1-11-1998 veilig.
6. Project is per 1-9-'96 per AMvB aan de lijst zeer urgente werken toegevoegd.

Voortgang Deltawet Grote Rivieren per 1 november 1996

nr	Kade	Provincie	km lengte	weken ver- tra- ging	d.d. concept plan	koppeling natuuront- wikkeling	LNC- com- pensatie	aantal ziens- wijzen	aantal wijzi- gingen	vaststel- ling GS	aantal ber- oep	beroep bij RvS gegrond of ongegrond	onher- roepelij- k	datum start uit- voering	datum water- staatskundig gereed
	Waterschap Roer en Overmaas														
	Deelplan 1	Limburg	33		09-05-'95	ja	ja	83	7	02-06-'95	18	5 gegrond 5 ged. gegr.	ja		
1	Eijsden - Maastricht	Limburg		0	09-05-'95	ja	ja			02-06-'95			ja	10-07-'95	02-11-'95 (1)
2	Itteren - Borgharen	Limburg		0	09-05-'95	ja	ja			02-06-'95			ja	13-06-'95	17-10-'95
3	Voulwames - Geulle	Limburg		0	09-05-'95	ja	ja			02-06-'95			ja	10-07-'95	02-11-'95
7	Herten - W. Alexanderhaven	Limburg		0	18-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	24-07-'95	21-12-'95
7a	Roermond - Roer	Limburg	3,2	44	06-03-'96 23-09-'96	ja	ja	2	4	16-04-'96 15-10-'96			nee		
	Deelplan 2	Limburg	41		18-05-'95	ja	ja	65	3	27-06-'95	11	2 gegrond 5 ged. gegr.	ja		
4	Meers - Maasband	Limburg		0	18-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	10-07-'95	17-10-'95
5	Nattenhoven - Roosteren	Limburg		0	18-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	26-06-'95	16-10-'95
6	Aasterberg - Maastricht	Limburg		0	18-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	10-07-'95	16-10-'95
	Waterschap Peel en Maasvallei														
	Deelplan 3	Limburg	72		17-05-'95	ja	ja	334	24	27-06-'95	92	27 gegrond 14 ged. gegr.	ja		
8	Kessel - Baarlo - Blerick	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	09-08-'95	15-12-'95
9	Broekhuizen - Grubbenvorst	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	17-08-'95	15-12-'95
10	Keersluis Mook	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	15-11-'95	15-04-'96 (2)
11	Meerlo - Wanssum	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	05-09-'95	15-12-'95
12	Venlo - Genooyerbergen Haven - Blerick	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	22-08-'95	07-05-'96 (3)
13	Wessem - Pol - Osen Buggenum	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	30-08-'95	01-12-'95

nr	Kade	Provincie	km lengte	weken vertraging	d.d. concept plan	koppeling natuurontwikkeling	LNC-compensatie	aantal zienswijzen	aantal wijzigingen	vaststelling GS	aantal beroep	beroep bij RvS gegrond of ongegrond	onherroepelijk	datum start uitvoering	datum waterstaatskundig gereed
14	Arcen en Velden	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	19-08-'95	26-06-'96
15	Tegelen - Belfeld	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	13-09-'95	21-06-'96
16	Mook en Middelaar	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	08-09-'95	15-12-'95
17	Gennep	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	25-09-'95	15-12-'95
18	Venlo - Centrum en Zuid	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	22-09-'95	03-04-'95
19	Beesel - Neer	Limburg		24	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	20-09-'95	15-12-'95 (4)
20	Bergen	Limburg			17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	28-09-'95	15-12-'95 (5)
21	Industriehaven Meerlo - Wanssem	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	26-09-'95	11-07-'96
22	Industriehaven Heijen en Gennep	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	09-10-'95	15-12-'95
23	Waterfront Mook	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	19-10-'95	24-06-'96
24	Waterfront Well en Arcen	Limburg		0	17-05-'95	ja	ja			27-06-'95			ja	19-10-'95	16-07-'96
			149,2												

1. Uitvoering van afsluiting Voedingskanaal vindt plaats door RWS, start in november 1996
2. De keersluis wordt in de loop van november 1996 operationeel.
3. Gedeelte Gieterijweggetje: start uitvoering in november 1996. Is voor de winter (al dan niet met noodmaatregelen) waterkerend
4. Bypass Neerbeek komt gereed voor de winter. De kunstwerken komen in het eerste kwartaal 1997 gereed. Zonodig waterkerend te maken met noodvoorzieningen.
5. Uitvoering van De Kamp te Bergen is recent gestart. Voor de winter waterkerend.

7. VOORTGANGSRAPPORTAGES PER PROVINCIE

PROVINCIE FRIESLAND

Het project Terschelling bestek 1 is in 1996 een aantal weken vertraagd. Het werk zal overeenkomstig de planning eind 1997 worden voltooid. Voor bestek 2 worden knelpunten in de uitvoering en de procedures gesignaleerd die vertraging voor de start van dit bestek in 1997 kunnen betekenen.

Met betrekking tot het project Harlingen is het eerste bestek in 1996 voltooid. Het tweede bestek worden momenteel voorbereid en volgens planning in 1997 uitgevoerd.

Op grond van recente informele gegevens van het RIZA omtrent de te verbeteren dijkvakken mij Lemmer zal een eerste aanzet worden gegeven ter voorbereiding van de dijkversterking. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat de dijkversterking in 2000 gereed zal zijn.

PROVINCIE FLEVOLAND

Zowel voor de IJsselmeerdijken Noordoostpolder als de IJsselmeerdijken Oostelijk Flevoland wordt momenteel de MER-procedure doorlopen. Initiatiefnemer is Rijkswaterstaat IJsselmeergebied (krachtens bestuursovereenkomst). Na vaststelling van de richtlijnen in maart 1995 wordt nu de projectnota/MER afgerond. Verwacht wordt dat de MER-procedure eind eerste kwartaal van 1997 wordt afgerond. Start uitvoering van de werken is november 1997. De geplande datum waaraan de werken voldoen aan het wettelijke veiligheidsniveau is oktober 2000.

PROVINCIE OVERIJSEL

Voortgang Deltawet grote rivieren

Het dijkvak Kampen fase 1 is 15 mei 1996 waterkeringstechnisch gereed gekomen. De meest zwakke plekken in dit dijkvak waren in december 1995 reeds versterkt.

Het grootste gedeelte van het dijkvak Kampen fase 3 is waterkeringstechnisch gereed gekomen. Doordat lange tijd onzekerheid is geweest over de wijze waarop het gedeelte ter hoogte van de Haatlandhaven zou worden versterkt kon de versterking van dit dijkvak niet worden voltooid. Eind 1996 zal het gehele dijkvak waterkeringstechnisch gereed komen.

Het plan Haatlandhaven - Roggebotsluis is eind november 1995 ingediend bij gedeputeerde staten. Het dijkvak is voor het grootste gedeelte waterkeringstechnisch gereed. Het gedeelte bij de Haatlandhaven is destijds uit het project gelicht. Voor dit gedeelte is een alternatief plan gezien, dat voorziet in het binnendijken van de haven door middel van een keersluis. Bij nadere uitwerking van dit alternatief is echter gebleken dat de meerkosten van dit alternatief zo hoog zijn, mede doordat rekening moet worden gehouden met andere ontwikkelingen in Kampen, dat afgezien is van dit alternatief. Inmiddels is een plan vastgesteld dat voorziet in het sluitstuk van de dijkverbetering benedenstrooms van Kampen-Midden. Eind dit jaar zal ook het gedeelte bij de Haatlandhaven waterkeringstechnisch gereed zal zijn.

Het dijkvak Ganzensluis - Kattendiep is reeds in 1995 waterkeringstechnisch gereed gekomen. 11 juni 1996 heeft de technische oplevering plaats gevonden.

Bij project Ramspol heeft op basis van het MER een balgstuw de voorkeur als oplossing voor het keren van water vanuit het IJsselmeer. Bij de uitwerking van deze oplossing hebben zich een aantal technische problemen voorgedaan. Thans zijn deze problemen zo ver opgelost dat begin november door het waterschap een plan wordt ingediend bij de provincie. De vertraging van 33 weken wordt in de aanbestedingsfase voor een belangrijk deel ingelopen. In deze fase is thans, vanwege de complexiteit van het project een vertraging opgelopen van 13 weken. Inmiddels is, vanwege de vertraging in de aanbestedingsfase en meer duidelijkheid over de bouwtijd, het gereedkomen van de keersluis Ramspol met een half jaar opgeschoven (juli 1999).

Deze vertraging is niet meer in te lopen.

Dit betekent dat een stormseizoen later dan oorspronkelijk gepland de keersluis zal functioneren. Het huidige veiligheidsniveau is circa 1/50.

Voortgang Wet op de Waterkering

Voor de dijkversterking achter Ramspol zijn de resultaten van het grondmechanisch onderzoek van een deel van het gebied beschikbaar. Op basis van deze resultaten blijkt dat meer grondmechanisch onderzoek nodig is om te beoordelen of er al of niet maatregelen getroffen moeten worden en om de aard van de te treffen maatregelen te bepalen. De geconstateerde gebreken aan de waterkering hebben met name betrekking op stabiliteit en piping. De dijktafelhoogte is overal voldoende.

Verder is nader onderzoek nodig bij bebouwing. Hierdoor kan de startnotatiefase nog niet worden afgerond. Dit alles levert enkele maanden vertraging op bij het opstellen van de startnotitie.

Oorspronkelijk is één mer voorzien voor het hele gebied. Om te voorkomen dat problemen bij de voortgang van een bepaald dijkvak de totale voortgang gaat beïnvloeden is besloten om over te gaan tot 6 deelgebieden. Dit vereist aanpassing van de organisatie en de planning. Daar wordt de komende weken aan gewerkt. Daar de aard van de te nemen maatregelen mee lijkt te vallen wordt thans niet verwacht dat de geplande einddatum (eind 2000) wordt overschreden.

De startnotitie is Kattendiep - Ramspol is gereed. Een vertraging van 4 maanden is opgetreden doordat meer tijd is gestopt in het uitwerken en beoordelen van alternatieven. Dit beperkt de hoeveelheid werk ten behoeve van het MER. De geplande einddatum (eind 1998) schuift enkele maanden op in de tijd. Consequenties heeft dit niet, daar dit werk gezien moet worden in combinatie met de bouw van de keersluis Ramspol, die later gereed komt (1999).

Het MER voor Kampen - Midden is in een afrondende fase. Er komen twee MMA's naar voren. Gekozen moet worden uit het, voor zover mogelijk, versterken van de huidige vaste kering (stadsmuur) + een stuk beweegbare waterkering (ca 200 m), of de bouw van een beweegbare waterkering over een lengte van circa 1,5 km. Om een keuze te kunnen maken uit beide MMA's is een verdere uitwerking nodig, die vergt enkele maanden meer voorbereidingstijd. Thans blijkt dat ook modelonderzoek nodig is voor de beweegbare kering. Het ontwerpplan kan daardoor pas in het voorjaar van 1997 worden afgerond. De voorbereidingsfase loopt derhalve 7 maanden uit. De waterkering bij Kampen-Midden komt hierdoor niet meer in 1998 gereed, zoals oorspronkelijk gepland, maar in 1999.

Consequenties heeft dit niet, daar ook de realisering van de keersluis Ramspol opschuift in de tijd. De keersluis Ramspol leidt tot hogere waterstanden bij Kampen in situaties dat er sprake is van opwaaiing. De huidige veiligheid in Kampen zou, bij een eerdere realisatie van de keersluis Ramspol, daardoor worden verminderd.

Kwaliteit van de plannen

Voor de dijkvakken Kampen Kop + Staart bleek nadere uitwerking op onderdelen tijdens de besluitvormingsfase nodig.

Het plan voor Haatlandhaven - Roggebotsluis is ten behoeve van een betere planvoorbereiding later dan oorspronkelijk ingediend. De kwaliteit van dit plan is goed.

Natuurontwikkeling en LNC-compensatie

Bij alle dijkvakken zijn de mogelijkheden van combinatie tussen dijkversterking en natuurontwikkeling of versterking van LNC-waarden gezien.

Bij de dijkvakken Kampen Kop + Staart zijn enkele werken opgenomen ten behoeve van de versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Het voornemen om de kade Ganzensluis - Kattendiep ten behoeve van het realiseren van een ecologische verbindingzone te verleggen kon uiteindelijk, na twee uitspraken van de Raad van State, niet doorgaan.

In het plan Haatlandhaven - Roggebotsluis is wel met succes een koppeling tussen dijkversterking en natuurontwikkeling tot stand gebracht. In een Uiterwaarde van de IJssel wordt op vrijwillige basis specie gewonnen ten behoeve van de dijkversterking.

Daardoor ontstaat een natuurgebied van 4,4 ha.

Zienswijze en vaststelling door Gedeputeerde Staten

Het aantal zienswijzen op de ingediende plannen varieert per plan.

Het aantal zienswijzen op de plannen voor Kampen Kop + Staart was groot. Dat heeft geleid tot verdaging van de besluitvorming en planaanpassing.

Voor enkele bijkomende werken hebben gedeputeerde staten op grond van de uitspraak van de Raad van State een nieuw besluit genomen.

Ook voor het dijkvak Ganzensluis - Kattendiep was op grond van een uitspraak van de Raad van State een nieuw besluit van gedeputeerde staten nodig.

Het plan Haatlandhaven - Roggebotsluis is in de afgelopen periode vastgesteld. Op basis van de ingebrachte zienswijzen is een aantal planaanpassingen doorgevoerd.

Beroep bij Raad van State

De bij de Raad van State ingediende beroepen tegen de plannen zijn verschillend beoordeeld.

De Raad van State heeft het beroep tegen het besluit van gedeputeerde staten om de kade Ganzensluis - Kattendiep te verleggen ten behoeve van het realiseren van een ecologische verbindingszone gegrond verklaard.

De beroepen tegen de plannen voor Kampen Kop + Staart zijn in hoofdzaak ongegrond verklaard.

Ook de beroepen tegen het plan Haatlandhaven - Roggebotsluis en de daaraan gekoppelde speciewinning in een uiterwaarde van de IJssel zijn ongegrond verklaard.

Kwaliteit van het proces

Partijen zijn aardig op elkaar ingespeeld, waardoor snel kan worden gewerkt. Medewerking van betrokken instanties is over het algemeen goed.

PROVINCIE GELDERLAND

Voortgang Deltawet grote rivieren

Alle dijkverbeteringsprojecten in het kader van de Deltawet grote rivieren hebben eind december 1996 het gewenste veiligheidsniveau bereikt. De afwerking van veel projecten loopt nog door tot in 1997. De dijkverbeteringsprojecten liggen bijna allen op schema, namelijk 20 van de 24 vakken in Gelderland. Bij vier dijkverbeteringsprojecten zijn kleine vertragingen opgelopen. Bij 1 project bedraagt de vertraging 2 weken, bij 1 project 4 weken, bij 1 project 6 weken en 1 project heeft een vertraging opgelopen van 12 weken. De reden van de vertraging zijn divers; onder andere heeft de planvorming meer tijd gevergd en is de uitvoering uitgesteld in afwachting van uitspraken van de Raad van State.

Kwaliteit van de plannen

Inmiddels zijn alle 24 DGR-dijkverbeteringsplannen vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

De kwaliteit van de plannen is goed. Daarnaast is voor de speciewinning een koppeling tot stand gebracht met een aantal natuurontwikkelingsprojecten. De natuurontwikkelingsprojecten worden versneld tot uitvoering gebracht, zodat de vrijkomende specie beschikbaar is voor de dijkverbetering.

Natuurontwikkeling

Voor de dijkverbetering zijn grote hoeveelheden klei en zand nodig. Daarnaast dienen sommige stukken grond te worden afgegraven voor de rivierkundige compensatie.

Deze activiteiten zijn goed te combineren met natuurontwikkeling, waar veel beleidsdocumenten betrekking op hebben, zoals Gelderland Uiterwaardenland als uitwerking van het streekplanbeleid, de NURG projecten 'De Gelderse Poort' en 'Fort St. Andries', plannen van Rijkswaterstaat als 'Overture' en 'Waal Hoofdtransportas', en Levende Rivieren' van het Wereldnatuurfonds.

Het combineren van de plannen voor dijkverbetering met natuurontwikkeling heeft er toe geleid dat tot dusver ongeveer 700 ha uiterwaardengrond omgevormd kan worden tot natuurontwikkelingsgebied. De specie wordt gebruikt voor de dijkverbetering en de ontgronding levert de basis voor de rivierkundig noodzakelijke compensatie.

Bekende namen van projecten voor natuurontwikkeling die aan dijkverbetering zijn gekoppeld, zijn:

Passewaaij bij Tiel, Stiftse Waard bij Heesselt en Opijnen, Ambtswaard en Lentse Waard bij Nijmegen, Waalscholver bij Druten, Waaier van Geulen bij Leeuwen, Buitenpolder bij Heerewaarden, Gamerense Waard bij Gameren en de Breemwaard bij Zuilichem.

LNC-compensatie

Bij het uitwerken van de dijkversterkingsplannen zijn offers gebracht voor de landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden (LNC waarden). De veranderingen als gevolg van de dijkverbetering resulteerden soms in het verdwijnen van LNC-elementen, maar dit betreft voor slechts een klein deel onvervangbare waarden. Om de kwaliteit van het rivierenlandschap te behouden is er op veel plaatsen ruimhartig gecompenseerd met nieuwe landschappelijke en ecologische elementen langs en op de dijk.

In dit verband kunnen als landschappelijke en natuurvriendelijke maatregelen worden genoemd: "natte voeten" langs de dijkvoet, herstel van de dijkflora door inrichting en beheer, graven van poelen voor amfibieën, beplantingen van bomen en struiken.

Voor de noodzakelijke C-compensatie zijn ook inspanningen verricht om die waarden te ontzien en te versterken. Waar mogelijk heeft de dijk haar oorspronkelijke ligging behouden en zijn ensembles van huizen, slingeren in dijken, kolken en strangen ontzien.

Bijzondere aandacht is gegeven aan het behoud van het stadsgezicht van Tiel op de Waal, het uitgekiende ontwerp van de dijk bij Waardenburg - Opijnen en de aanleg van een uitgekiend trace gebaseerd op de resten van Fort Nassau bij Heerewaarden.

Concluderend kan worden gesteld dat de LNC-waarden in de dijkverbeteringsprojecten goed en gericht zijn geïnventariseerd en dat er oplossingen zijn aangedragen om die waarden te behouden cq te compenseren.

Zienschijzen en beroep

Er zijn gemiddeld per plan iets meer dan 10 zienschijzen ingediend (variërend van één tot 53 zienschijzen). De meeste zienschijzen hebben betrekking op privé-belangen. Slechts in een aantal gevallen wordt op principiële gronden tegen dijkverbetering een zienschijze ingediend. Deze komen vooral uit de agrarische hoek.

In de meeste gevallen zijn de concept-plannen naar aanleiding van de ingebrachte zienschijzen gewijzigd vastgesteld. In sommige gevallen is op grond van een ambtshalve toetsing door de provincie een wijziging aangebracht.

Gemiddeld zijn er per dijkverbeteringsplan een drietal beroepen ingesteld. Tegen 10 van de 24 vastgestelde plannen is geen beroep ingesteld. Acht beroepen hebben geleid tot gedeeltelijke vernietiging van besluiten. Een tweetal vernietigingen is overigens het gevolg van een compromis voorafgaand aan de behandeling van de Raad van State. Op 8 oktober 1996 zijn na een uitspraak van de Raad van State de laatste 60 meter urgent te verbeteren dijk onherroepelijk geworden.

Kwaliteit van het proces

Voor alle dijkverbeteringsprojecten zijn advies-/communicatie- en projectgroepen ingesteld. Naar onze mening is de inbreng van deze groepen waardevol. Om de communicatie tussen beide groepen te bevorderen hebben beide groepen ook vaak samen overleg gevoerd.

De waterschappen hebben in aanvulling op de wettelijke procedure extra voorlichtingsavonden georganiseerd voor belanghebbenden. Daarnaast hebben de waterschappen veel overleg gevoerd met groepen en individuele bewoners.

Knelpunten

Geen.

Conclusies

De dijkverbetering vordert goed en ligt op schema.

De kwaliteit van de dijkverbeteringsplannen en het planvormingsproces is naar onze mening goed en voldoet ook meer in het algemeen aan de verwachtingen. Dit blijkt onder andere uit het relatief geringe aantal beroepen dat wordt ingediend bij de Raad van State.

Er is op veel plaatsen aandacht voor de compensatie van LNC-waarden.

Door de koppeling van speciebehoeften voor dijkverbetering, rivierkundige compensatie en LNC-compensatie met de realisatie van natuurontwikkelingsprojecten is tot dusver circa 700 ha nieuw natuurgebied ontstaan.

Voortgang Wet op de waterkering / Waterstaatswet 1900

Van de 36 dijkverbeteringsprojecten in het kader van de Wet op de waterkering en de Waterstaatswet 1900 liggen er 23 op schema.

Zes projecten zijn nog goedgekeurd onder de Waterstaatswet 1900. Drie van deze projecten zijn in uitvoering en drie projecten zijn reeds gereed. De overige 30 projecten vallen onder de Wet op de waterkering en 1 onder de Waterschapswet. De uitvoering van 4 van deze projecten is reeds gestart. De overige 26 projecten verkeren in de planvormingsfase. Van de meeste hiervan is inmiddels de MER-startnotitie ingediend en in procedure.

De vertragingen in de planvorming variëren van 4 tot 28 weken. Zes projecten hebben een beperkte vertraging van 4 tot 8 weken. Vier projecten hebben een vertraging van 15 tot 17 weken. Het betreft hier vooral bijzondere ontwikkelingen in de plan- en besluitvorming die vooraf niet zijn voorspeld. Drie projecten hebben een vertraging van 24 tot 28 weken. Dit zijn projecten die goedgekeurd zijn volgens de oude procedure uit de Waterstaatswet 1900. De grondverwerving vergt, door de oude procedure, aanzienlijk meer tijd dan gepland. Voor alle projecten geldt dat ze in 2000 veilig dienen te zijn.

PROVINCIE UTRECHT

In de Provincie Utrecht zijn de werken die onder de eerste tranche vallen uitgevoerd. Van de tweede tranche dienen de volgende trajecten nog gerealiseerd te worden: uitvoering van de niet-noodwetdelen van de Grebbedijk, de uitvoering van de Voorhavenkanaaldijk (noord-oost) te Wijk bij Duurstede en de planvorming en uitvoering van de Noordelijke Lekdijk tussen Jaarsveld en Schoonhoven.

Voortgang

De Grebbedijk ligt gedeeltelijk in de provincies Utrecht en Gelderland. Met de uitvoering is in week 39 gestart. Vanwege een bij de Raad van State ingediend is een vertraging van vier weken ontstaan.

Begin 1996 is de voorbereiding van de uitvoering van het werk Noordelijke Voorhavenkanaaldijk te Wijk bij Duurstede opnieuw gestart. Uit de jongste planning blijkt dat de uitvoering wordt vertraagd in verband met het realiseren van de grondaankoop c.q. onteigening én het doorlopen van de art. 19-procedure door de gemeente Wijk bij Duurstede. In verband hiermee heeft Rijkswaterstaat besloten vooruitlopend op de verbetering een teendrainage aan de binnenkant van deze dijk aan te brengen ter vergroting van de stabiliteit van dit dijkvak.

Uit de jongste planning blijkt dat de voortgang van de voorbereiding van het project Jaarsveld - Schoonhoven is vertraagd met ca. 16 weken (Indiening Startnotitie).

Reeds voor de laatste hoogwaterperioden waren afspraken gemaakt over de wijze waarop ten behoeve van de werken aan de zuidzijde van de Lek aan de noordzijde rivierbedcompensatie geboden zou worden. De hiervoor benodigde afstemming is de voornaamste oorzaak van de aangegeven vertraging. Inmiddels heeft de projectgroep haar goedkeuring aan de Startnotitie MER gehecht.

Kwaliteit van de plannen

Reeds bij de eerste tranche werken van de Grebbedijk is geconstateerd dat de kwaliteit van het te realiseren plan voldeed aan de te stellen eisen. Dit geldt eveneens voor de niet-noodwetdelen. Beide plannen zijn zo lang mogelijk gezamenlijk en in nauwe samenhang met elkaar ontwikkeld. Ten aanzien van het traject Jaarsveld-Schoonhoven wordt opgemerkt dat de vormgeving van het plan zich naar tevredenheid ontwikkelt. Nu de contouren van de rivierbedcompensatie duidelijk zijn komt meer inzicht tot stand in de wijze waarop de dijkversterking vorm zal gaan krijgen. In dit plan wordt door binnenwaartse dijkverlegging aan de noordzijde van de Lek enerzijds in fasen rivierbedcompensatie voor de versterking van de zuidelijke Lekdijk op het traject Everdingen-Nieuwpoort gerealiseerd terwijl anderzijds ruimte ontstaat voor het koppelen van dijkversterking en natuurontwikkeling.

Natuurontwikkeling en LNC-compensatie

Bij de totstandkoming van de planvorming van de Grebbedijk heeft koppeling met natuurontwikkeling plaatsgevonden door realisatie van de plannen zoals verwoord in het NURG-project (natuurontwikkelingsvisie Noord-Oever-Neder-Rijn). Tijdens de planvorming is nadrukkelijk rekening gehouden met de wensen vanuit het NURG-project. Door koppeling is de realisatie van de inrichting van de Bovenste Polder onder Wageningen aanzienlijk versneld.

Aangaande het traject Jaarsveld-Schoonhoven wordt opgemerkt dat in de planvorming van de eerdere dijkvakken van de Noorder-Lekdijk een zgn. compensatieboekhouding is bijgehouden voor natuurontwikkeling en LNC-compensatie. Tevens wordt door een ambtelijke werkgroep nagegaan op welke wijze de rivierbedcompensatie het beste gerealiseerd kan worden. In deze groep zijn rijk, provincie en waterschappen op ambtelijk niveau vertegenwoordigd. Hierbij wordt aan de hand van een aantal criteria (rivierkundig, milieukundig, natuurwetenschappelijk etc.) nagegaan op welke plaats aan zowel de noord- als de zuidzijde van de Lek (ged. AR-kanaal-Bergambacht) rivierbedcompensatie kan worden verkregen.

Zienswijzen en beroep

Tegen het verlenen van de aanlegvergunning, de ontgrondingsvergunning en de vergunning van de rivierbeheerder ten behoeve van de uitvoering van de Grebbedijk is op de allerlaatste dag één beroep ingesteld. Hierbij is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een voorlopige voorziening te treffen. Het beroep was erop gericht om de aanwezige mogelijkheid om te schaatsen in de uiterwaarden nog verder te vergroten. De Raad van State heeft als niet-belanghebbend aangemerkt en derhalve reclamant niet-ontvankelijk verklaard.

Kwaliteit van het proces

In verband met de einddatum van het Deltaplan Grote Rivieren ontstaat met het dichterbij komen van die datum in toenemende mate een spanningsveld tussen de te leveren kwaliteit en de voortgang van de procedure. Tot nog toe was het mogelijk -door de ruimte in de procedure-, beide doelstellingen, gewenste einddatum en de kwaliteit van de planvorming, te realiseren.

PROVINCIE NOORD-HOLLAND

Dijken rivierengebied en IJsselmeer

In Noord-Holland dient door het hoogheemraadschap Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier nog over een lengte van 10.7 km aan versterkingswerken te worden verricht.

Dit betreft de twee dijkvakken Andijk-Wervershoof (7.2 km) en Wieringermeerdijk (3.5 km). Beide projecten bevinden zich nog in de nul-fase. Eind 1996 zal de eerste voorbereidingsfase van start gaan.

Dijken Deltagebied

Rijkswaterstaat directie Noord-Holland is momenteel werkzaam aan de versterkingswerken m.b.t. de Noorder-/Middensluis, de Zuider-/Kleine sluis, de spuisluis en het gemaal bij IJmuiden. De voorbereidingsfase is voor al de projecten nagenoeg afgerond. De nog te doorlopen deelfases betreffen slechts bestek-opmaak en aanbesteding.

De start van de uitvoeringsfase van het project gemaal & spuisluis heeft enkele maanden vertraging ondervonden t.o.v. de laatste voortgangsrapportage. Deze is verschoven van augustus 1996 naar december 1996. De verwachting is dat deze achterstand (deels) weer kan worden ingelopen in de uitvoeringsfase zelf. Nog voor eind 1997 zal het moment van deltaveilig bereikt zijn dit (deel-)project en is daarmee niet cruciaal.

Naar de huidige verwachtingen zullen de sluisen bij IJmuiden medio 1999 volledig deltaveilig zijn.

De plannen zijn volledig, overzichtelijk en plezierig leesbaar. Met een goede inpassing in de omgeving wordt duidelijk rekening gehouden. De communicatie met rijkswaterstaat verloopt plezierig.

Algehele Conclusies

Het in 2000 totaal 'veilig' zijn tegen overstroming door het buitenwater is momenteel in Noord-Holland haalbaar.

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Wat de projecten betreft gaat het voor Zuid-Holland vooral om dijkversterkingswerken langs de Lek, de Merwede, de Nieuwe Waterweg en het Hartelkanaal. Hierbij dient te worden vermeld dat recent het plan Lekdijk-west in het gebied van de Krimpenerwaard aan de lijst van projecten volgens de Deltawet grote rivieren is toegevoegd. Hiermee is het aantal van de meest kwetsbare dijkvakken in Zuid-Holland gekomen op vier.

Voortgang Deltawet grote rivieren

De uitvoering van drie Zuidhollandse projecten is een eind gevorderd. De dijktrajecten waar het om gaat zijn Gorinchem -west/ Hardinxveld-Giessendam-oost/Wolpherensedijk en Lexmond-Vianen in het gebied van het hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden en het dijkvak Gorkum(+Dalem) in het polderdistrict Tieler- en Culemborgerwaarden. Eind 1996 zullen de dijkvakken voldoende veilig zijn, zodat daarmee aan de doelstelling van de wet is voldaan. De definitieve afwerking zal nog doorlopen in 1997.

Bij één van deze plannen namelijk het plan Gorkum(+Dalem) is een gedeelte ter plaatse van de Dalemsesluis buiten de planvaststelling gelaten. Voor dit deel is thans door rijkswaterstaat een plan voorbereid. Dit plan is op 16 oktober bij gedeputeerde staten van Zuid-Holland ingediend. De vaststelling van dit plan wordt voorzien op 12 november. De uitvoering zal in de loop van 1997 starten. Wat betreft de veiligheid levert dit geen problemen op, omdat een aanwezige tijdelijke kistdam gedurende de voorbereiding van het bestek en in de uitvoering voor een voldoende veilige situatie zorgt.

Zoals hiervoor reeds opgemerkt is het dijkvak Lekdijk-west te Bergambacht van hmp 60-95 alsnog voorgedragen om in de Deltawet grote rivieren te worden opgenomen. Dit heeft inmiddels zijn beslag gekregen. De voorbereiding is met spoed ter hand genomen. Op 16 oktober hebben dijkgraaf en hoogheemraden van het hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard voor een plan gekozen dat bij de provincie is ingediend ter vaststelling.

De vaststelling wordt op 12 november voorzien. De uitvoering zal in 1997 ter hand worden genomen. In het ingezonden plan is een landinwaartse verlegging van een gedeelte dijk voorzien ter compensatie van opstuwende effecten als gevolg van de verder overwegend rivierwaarts gerichte dijkversterking.

Voortgang Deltagebied (Deltawet van 1958)

In het Deltagebied zijn de voorbereidingen van de plannen voor het grootste deel afgerond. De meeste werken zijn reeds goedgekeurd op grond van art. 33 van de Waterstaatswet 1900. Slechts enkele werken moeten nog worden behandeld volgens de procedure uit de Wet op de waterkering. De werken zijn deels in uitvoering. Voor de overige werken betreffen de te verrichten activiteiten met name nog het maken van het bestek, de grondverwerving en de uitvoering. De voortgang van de werken verloopt met name voor wat betreft de grondverwerving traag. Daarnaast zijn voor een aantal trajecten in Sliedrecht en Hardinxveld Giessendam beroepen ingesteld tegen de wijziging van bestemmingsplannen waarin de dijkversterking is opgenomen. Daar het dijkversterkingsplannen betreft in het Deltagebied waar een m.e.r. plicht geldt met drempelwaarden (welke niet worden overschreden) is geen MER gemaakt. Hiertegen richten zich de beroepen. Door de Raad van State zijn in verband met de samenhang met Europese regelgeving prejudiciële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Deze vragen zijn inmiddels op 24 oktober 1996 beantwoord. Het wachten is thans op de uitspraak van de Raad van State en de consequenties hiervan voor de plannen.

Hoewel op dit moment de voortgang nog niet zover is vertraagd dat het uitgangspunt 'in 2000 veilig' in gevaar komt, kan dit wel het geval zijn op het moment dat alsnog een MER gemaakt zou moeten worden. Ook een stap om over te gaan tot het vrijwillig maken van een MER zou tot gevolg hebben dat 2000 niet wordt gehaald.

Voortgang rivierengebied (Wet op de waterkering)

De voorbereiding en uitvoering van de plannen in het rivierengebied verloopt voorspoedig. Het maken van startnotities is praktisch afgerond en het maken van de projectnota's/MER is in volle gang. Wat betreft de voortgang beperken op dit moment de problemen zich dus tot het Deltagebied. Ook de discussies over rivierbed compensatie en het in ruimer verband bezien van de noodzaak daarvan, verloopt na een wat stroeve start, naar wens. Er bestaat uitzicht op een oplossing voor dit probleem.

Kwaliteit plannen

De kwaliteit van de plannen wordt blijvend gewaarborgd door aan de technische vormgeving en de afweging van belangen ruim aandacht te besteden.

Daartoe worden (zijn) in de sfeer van onderzoek en inventarisatie, deskundigen op verschillende terreinen ingeschakeld waarmee de kwaliteit met waarborgen omgeven is.

Ook wordt de betrokkenheid van diverse actoren en belanghebbenden gestimuleerd teneinde in een zo vroeg mogelijk stadium met de verschillende belangen goed rekening te kunnen houden.

Een aspect wat kwaliteitsverhogend werkt terzake van de plannen is het bezien van de dijkversterkingen in een breder verband, zowel lokaal als langs de dijk. Hierbij worden relaties gelegd met ontwikkelingen op andere terreinen, zoals ondermeer stedenbouw, natuur en landschap, rivierbed compensatie, kleiwinning.

Natuurontwikkeling en LNC-compensatie

Uitgangspunt bij het voorbereiden van de plannen is dat aantasting van LNC-waarden zoveel mogelijk moet worden voorkomen en waar dit onontkoombaar is, er compensatie moet worden gepleegd. Bij het plegen van compensatie van L en N-waarden zal zoveel mogelijk worden aangesloten op bestaande plannen voor natuurontwikkeling. Ook bij het plegen van rivierbedcompensatie en de winning van klei voor de dijkversterking is dit een uitgangspunt. In de vastgestelde plannen is aangegeven om welke omvang van de compensatie het gaat. Uitgangspunt is dat nodige compensatie zoveel mogelijk in de plannen zelf moet worden gerealiseerd.

Is dit niet mogelijk dan wordt gestreefd naar compensatie in de buurt of eventueel het opvoeren van de kwaliteit van bestaande terreinen. Voor alle werken wordt een compensatie boekhouding bijgehouden.

Zienswijzen, vaststelling en beroep

Of op de thans ingezonden plannen welke ter inzage liggen zienswijzen zullen binnenkomen moet nog worden afgewacht. De zienswijzen en opmerkingen welke in het voorbereidings traject volgens de Coördinatie Commissie Dijkverzwaring (CCD) zijn ingebracht worden in het algemeen reeds zoveel mogelijk in de plannen verwerkt.

Kwaliteit proces

In het algemeen wordt in de procedure op een goede manier omgegaan met de betrokken belangen.

De garantie hiervoor is ingebouwd, door de wijze waarop de procedure is ingericht.

In het algemeen is voorzien in een bestuursgroep, voor het oplossen van knelpunten, een project-groep ter voorbereiding van de plannen en een adviesgroep (CCD) welke aan het waterschap en gedeputeerde staten advies uitbrengt omtrent de gewenste uitvoeringsvariant. Daarbij is voorzien in voorlichtingsbijeenkomsten en openbare vergaderingen.

Knelpunten

Op dit moment is nog niet gebleken dat er onoverkomelijke knelpunten zijn. Wel vormt de eis van rivierbedcompensatie een blijvend punt van aandacht.

Een bron van mogelijke vertraging is voorts gelegen in de voor de werken in het Deltagebied aan te kopen (te onteigenen) gronden en de mogelijkheid dat voor een aantal plannen alsnog een MER gemaakt moet worden.

Conclusies

Op dit moment verloopt de voorbereiding nog steeds min of meer volgens plan.

PROVINCIE NOORD-BRABANT

Voortgang

De meeste noodwetprojecten zullen eind 1996 de vereiste veiligheid hebben. Voor de projecten Merwedelijk Fase IV en Wallen Woudrichem 2 geldt dat een aanmerkelijke toename van de veiligheid zal zijn bereikt. De afronding van deze werken kan niet eerder dan in 1997 zijn beslag krijgen.

De voorbereidingen voor de 2e Tranche-werken zijn voor het merendeel gestart. De gelijktijdige aanpak van al deze plannen leidt echter tot een grote werkdruk bij waterschappen en provincie en bij de overige betrokken instanties als rijkswaterstaat en gemeenten.

De afronding van de ontwerp-plannen om daarmee te kunnen voldoen aan de bedoeling van de Wet op de waterkering (alle benodigde besluiten gelijktijdig nemen) blijkt veel tijd te vergen.

Kwaliteit

De kwaliteit van de plannen wordt zo goed als mogelijk gewaarborgd door het hanteren van de uitgangspunten van de commissie Boertien I. De procedurele aanbevelingen van deze commissie zijn wederom verwerkt in een nieuwe procedure dijkverbeteringen die nodig was als gevolg van de inwerkingtreding van de Wet op de waterkering. In de voorbereidingsfase wordt veel aandacht geschonken aan een goed overleg met alle betrokkenen. Waar mogelijk is steeds een koppeling met natuurontwikkeling aan de orde.

Natuurontwikkeling en LNC-compensatie

Zoals aangegeven is bij de planvorming een koppeling van natuurontwikkeling met kleiwinning steeds een aandachtspunt. De feitelijke realiseerbaarheid is afhankelijk van een aantal factoren die slechts gedeeltelijk beïnvloedbaar zijn.

Aantasting van natuur zal steeds tot een compensatie lijden. In sommige gevallen kan dit in combinatie met rivierbedcompensatie worden uitgevoerd. De compensatie, samen met de landschappelijke inpassing van de dijk, vormt een integraal onderdeel van het dijkverbeteringsplan.

Zienswijzen en beroep

Alle noodwetplannen (12 vaststellingsbesluiten) zijn inmiddels onherroepelijk geworden. Bij 4 plannen is beroep ingesteld. Voor 2 plannen zijn de beroepen ongegrond verklaard. Voor de overige 2 plannen zijn de beroepen gedeeltelijk gegrond verklaard. De dijkverbeteringsplannen zijn qua waterkering steeds ongewijzigd gebleven. De gegrond-verklaringen hadden betrekking op de reikwijdte van de wet.

Omdat de Wet op de waterkering aanmerkelijk duidelijker is op het gebied van de reikwijdte, worden in de 2e Tranche-werken ten aanzien van dit aspect minder problemen verwacht.

Kwaliteit van het proces

In mei 1996 hebben Gedeputeerde Staten een (nieuwe) procedure dijkverbeteringen vastgesteld die alle elementen van de adviezen van de commissie Boertien bevat. Daarmee is een belangrijke waarborg voor het proces gegeven.

Knelpunten

Op dit moment worden de mogelijkheden om (gebiedseigen) verontreinigde grond te verwerken als een knelpunt ervaren. Hierdoor komen rivierbedcompensatie en natuurontwikkeling onder druk te staan. Een ruimere toepassing van het beleid inzake de verwerking van (diffuus) verontreinigde bodemmaterialen is inmiddels in voorbereiding.

De eis tot rivierbedcompensatie en de uitwerking daarvan dient in verhouding te staan tot het totale belang dat in het geding is. Een al te rigide hantering van de beleidslijn "Ruimte voor de rivier" leidt tot een middel dat veel erger wordt dan de kwaal.

Gezien het karakter van het Dongemondgebied (tussen Geertruidenberg en Raamsdonksveer) hebben waterschap Hoogheemraadschap van West-Brabant en de provincie Noord-Brabant de minister verzocht om dit gebied niet onder de werking van de beleidslijn te laten vallen.

Conclusie

De noodwetprojecten zijn voor het merendeel in 1996 uitgevoerd. In praktische zin bestaan voor deze projecten geen zorgen meer indien zich de komende winterperiode een hoogwater voordoet. De voorbereiding van de 2e Tranche-werken komt goed op gang.

Nadere aandacht voor (gebiedseigen, diffuus) verontreinigde bodem is nodig, alsmede voor rivierbedcompensatie-eisen in specifieke gevallen.

PROVINCIE ZEELAND

Het opstellen van het ontwerp-plan sluiskomplex Vlissingen loopt een half jaar achter op de LCCD-planning. Er vindt een breed onderzoek plaats in verband met havenbelangen, afwatering via het kanaal en inpassing in een groene dijk.

De vertraging is te wijten aan uitgevoerd extern onderzoek naar de kwaliteit van bestaande staal- en betonconstructies. Te verwachten is dat dit niet tijdens de vaststellings- en goedkeuringsprocedure en slechts gedeeltelijk tijdens de bestekfase kan worden ingelopen. Dit heeft geen gevolgen voor het bereiken van het gewenste veiligheidsniveau uiterlijk in 2000.

PROVINCIE LIMBURG

Voortgang Deltawet grote rivieren

De Deltawet Grote Rivieren voorziet in de aanleg van ongeveer 140 km kaden in Limburg. Op 19 en 27 juni 1995 heeft het college van Gedeputeerde Staten, behoudens het plan Roermond centrum/voorstad, de kadeplannen voor de hele provincie Limburg vastgesteld.

In de loop van 1995 is de uitvoering gestart, verdeeld over 24 projecten.

Voor (kleine) onderdelen van de bedoelde plannen die als gevolg van de uitspraken van de Raad van State dan wel door autonome ontwikkelingen gewijzigd dienden te worden zijn in de loop van 1995 en 1996 nieuwe (onderdelen van) plannen vastgesteld. Voor deze onderdelen is de uitvoering later in 1995 en deels in 1996 gestart. De waterschappen hebben inmiddels de plannen voor pomp- en kwelvoorzieningen opgesteld. Deze voorzieningen zijn, zoals ook was aangegeven in het advies van de Commissie- Watersnood Maas (Boertien II-b) en opgenomen in het Deltaplan Grote Rivieren, noodzakelijk om de aangelegde kaden volledig aan hun doel te doen beantwoorden. Het plan voor de pomp- en kwelvoorzieningen van Roer en Overmaas is op 14 oktober 1996 door het college van Gedeputeerde Staten ontvangen ter vaststelling conform de Deltawet.

Het waterschap Peel en Maasvallei zal de uitvoering van het pomp- en kwelvoorzieningenplan grotendeels nog dit jaar te realiseren. Bij Roer en Overmaas zal de uitvoering in het eerste kwartaal van 1997 plaatsvinden.

Behoudens de pomp- en kwalvoorzieningen en de hierna genoemde projecten en afwerking van details bij de overige projecten zijn in Limburg thans alle kadevoorzieningen zoals opgenomen in het Deltaplan en de Deltawet gereed.

Met deze gereed gekomen projecten en het treffen van noodvoorzieningen bij de nog lopende Projecten kan, met uitzondering van Roermond, bij eventueel hoog water tijdens de komende winter, de voor Limburg beoogde bescherming geboden worden.

Toelichting op de vertraging

De uitvoering van De Kamp te Bergen en van de bypass voor de Neerbeek zal voor de jaarwisseling zover zijn gevorderd dat de gewenste bescherming kan worden geboden, eventueel met behulp van noodmaatregelen.

De afsluiting van het Voedingskanaal te Maastricht zal worden uitgevoerd door Rijkswaterstaat en zal in november van start gaan.

Voor Roermond-Centrum/Voorstad is, nadat door de Raad van State het op 16-04-96 vastgestelde plan was vernietigd, op 15 oktober 1996 een nieuw plan vastgesteld. Na afloop van de procedure van de Deltawet zal de uitvoering in het eerste kwartaal van 1997 volgen.

Kwaliteit van de plannen

in Limburg deed zich de situatie voor dat op het moment van vaststelling van de Deltawet nog niet kon worden beschikt over ontwerp-plannen. Dit had tot gevolg dat de plannen voor de te treffen voorzieningen in een heel kort tijdsbestek opgesteld dienden te worden.

Ondanks de snelheid van het proces wordt geconstateerd dat de plannen goed zijn. Door intensieve voorlichtingsactiviteiten door de waterschappen zijn belanghebbenden voldoende geïnformeerd over de details van de plannen. Voor het grensscheidende gedeelte van de Maas is in overleg met de Belgische overheid, gezorgd voor voldoende compensatie van eventuele waterstandsverhoging tengevolge van de kade-aanleg.

Natuurontwikkeling en LNC compensaties

In de plannen is mede op basis en het advies van de Commissie-Boertien 1 rekening gehouden met de LNC-waarden. De speciewingebieden zijn, behoudens enige uitzonderingen, aangewezen in gebieden waar reeds natuurontwikkeling was voorzien. Het voornemen is dat deze gebieden dienovereenkomstig zullen worden beheerd. Overeenkomstig de op 11 september 1996 (zie hierna onder 6) gesloten overeenkomst zullen deze gronden, voorzover de bepalingen van de onteigeningswet dit toelaten, om niet aan het rijk worden overgedragen. Partijen, Rijkswaterstaat neemt het initiatief, zullen voor 1-1-97 een nadere regeling treffen.

Zienswijze en beroep

Bij de Raad van State zijn tegen de in juni 1995 vastgestelde plannen, 124 beroepen ingesteld. De Raad van State heeft in augustus en september 1995 voor alle gevallen uitspraak gedaan.

Deze uitspraken, alsmede enige autonome ontwikkelingen hebben er toe geleid dat 24 (onderdelen van) plannen (opnieuw) vastgesteld moesten worden. Behoudens het pomp- en kwelvoorzieningsplan van Roer en Overmaas waren deze planwijzigingen op 1 november 1996 allen vastgesteld.

Tegen deze wijzigingsbesluiten zijn bij de Raad van State 6 beroepen ingesteld.

Deze zijn inmiddels behandeld en hebben alleen voor Roermond geleid tot wijziging van de vastgestelde planwijzigingen. Tegen het op 15 oktober 1996 vastgestelde plan voor Roermond zijn 2 beroepen ingediend bij de Raad van State.

Kwaliteit van het proces

Ondanks de snelheid van werken en besluitvorming kan mede op grond van de uitspraken van de Raad van State worden geconcludeerd dat de belangenafweging als voldoende is beoordeeld. Belanghebbenden hebben voldoende gelegenheid gekregen om op de plannen te reageren en inspraak te leveren.

Knelpunten

Financiering

Vanaf het eerste begin van de planvoorbereiding en opstelling is de financiering een punt van zorg geweest. In het overleg tussen rijk, IPO en Unie van Waterschappen in februari 1995 is afgesproken dat het rijk een bedrag van f 100 miljoen beschikbaar zou stellen. Na het meer gedetailleerd worden van de plannen zijn in juni 1995 vervolgens, na uitvoerig overleg tussen rijk, provincie en waterschappen de kosten geraamd op f 155 miljoen, met een marge van 25%. Vervolgens is in een overeenkomst tussen rijk en provincie de rijksbijdrage gemaximeerd op f 155 miljoen. Eind 1995 werd duidelijk dat de totale kosten dit bedrag zouden overschrijden. In verband met deze meerkosten is door de minister van Verkeer en Waterstaat aan de Algemene Rekenkamer verzocht om een onderzoek in te stellen naar de oorzaak van deze meerkosten.

Door de Rekenkamer is geconstateerd dat alle drie de partijen steken hebben laten vallen bij de versnelde aanleg van de kaden. Een belangrijke gevolgtrekking is dat bij projecten van deze omvang de financiële verantwoordelijkheden duidelijker geregeld moeten worden.

Door partijen is vervolgens op 11 september 1996 overeengekomen dat de meerkosten boven de f 155 miljoen, geraamd op maximaal f 38,7 miljoen, door partijen gezamenlijk gedragen zullen worden waarbij het rijk 50%, de provincie 25% en de waterschappen elk 12,5% zullen dragen. Verder is afgesproken dat in gezamenlijk overleg voor 1-1-97 een controleprotocol zal worden opgesteld. De declaraties van de kosten zullen met dit protocol in overeenstemming moeten zijn.

AMvB

Aansluitend aan de vaststellingsbesluiten en de uitspraken van Raad van State is teneinde de nodige adequate voorzieningen te kunnen treffen aan de minister van Verkeer en Waterstaat in een drietal verzoeken voorgesteld om door middel van een AMvB alle wijzigingen onder de reikwijdte van de Deltawet te brengen.

Voor de eerste twee verzoeken is de AMvB inmiddels vastgesteld. De laatste wijziging, betreffende de voor Roermond-Centrum/Voorstad te treffen voorzieningen is gepubliceerd in Staatsblad 1996 no 499.

Conclusies

Gezien de omstandigheid dat in Limburg op het moment van vaststelling van de Deltawet geen (ontwerp-)plannen ter beschikking waren, en geen begeleidingsstructuur bestond zoals in de andere provincies waarin primaire waterkeringen voorkomen, moet worden geconstateerd dat het project, ondanks de problemen over de financiering in zijn totaliteit goed en snel is verlopen, debet daaraan is ongetwijfeld het grote draagvlak voor deze plannen dat zowel bij de burgers als bij de betrokken overheden aanwezig was.

Behoudens voor Roermond-Centrum/Voorstad. Neerbeek de Kamp en enige kleine onderdelen van trajecten was voor de winter van 1995 de uitvoering zover gevorderd dat de beoogde bescherming tegen hoog Maaswater. In verschillende gevallen toen nog in combinatie met noodvoorzieningen, geboden kon worden.

Thans zijn de werken zover gevorderd dat in de hele provincie, behoudens voor Roermond-Centrum/Voorstad de beoogde bescherming tot stand is gebracht daarbij is in aanmerking genomen dat er nog enige plaatsen zijn waar de werken nog in uitvoering zijn die op korte termijn gereed zullen komen.

Tot zolang kan het in een enkel geval nog nodig zijn eventuele noodvoorzieningen te treffen. Het pomp- en kwelvoorzieningsplan van wetenschap Roer en Overmaas zal, zoals gesteld in het eerste kwartaal van 1997 tot uitvoering komen. Ook ten behoeve daarvan zijn wellicht noodvoorzieningen nodig.

Voortgang Grensmaas en Zandmaas

Algemeen

Het overleg over een gezamenlijke organisatiestructuur van RWS en provincie t.b.v. de voorbereiding en uitvoering van de plannen voor de Grensmaas en Zandmaas is in een afrondende fase. RWS neemt daarin naar verwachting de eindverantwoordelijkheid in financieel opzicht. In tegenstelling tot de rapportage van de Commissie-Boertien is een budgettair neutrale realisering (d.w.z. op basis van externe opbrengsten en reguliere begrotingsmiddelen) niet mogelijk. Een en ander wordt in een bestuursovereenkomst vastgelegd.

Grensmaas

Het MER-Grensmaas verkeert in de fase van afronding. In het MER Is op basis van diverse deelstudies een voorkeursalternatief ontwikkeld (MER als instrument van planvorming). Naar verwachting wordt het Plan-Grensmaas in het voorjaar van 1997 ter visie gelegd. Momenteel worden de kostenramingen en rentabiliteitsbepaling aangescherpt. Tevens is gestart met de analyse van het meest geschikte uitvoeringsspoor. De uitkomsten daarvan zijn nodig ten tijde van de presentatie van het ter visie te leggen plannen Zandmaas. Op basis van diverse deelstudies worden thans de in het MER weer te geven alternatieven Zandmaas/MOMARO geconcretiseerd. In de regio zijn de alternatieven onderwerp van overleg. De planning is nu, dat het MER in de zomer van 1997 afgerond wordt. Uit de deelstudies komt naar voren, dat zowel aan rivierverdiepingvarianten als een winterbedverruiming belangrijke nadelen kleven. In het MER wordt de effectenbepaling per variant zoveel mogelijk gerelateerd aan 5 morfologisch te onderscheiden deeltrajecten van de Zandmaas. Baggerbestek 1 is inmiddels afgerond. De feitelijke effecten ervan worden thans bepaalde Baggerbestek 11 is onderwerp van zowel bestuurlijke als inhoudelijke beoordeling.

Bestuurlijke maatregelen

In het advies van Boertien II is aangegeven dat naast de fysieke maatregelen aanvullend zogenaamde bestuurlijke maatregelen gewenst zijn, teneinde de nadelige gevolgen van hoog water te beperken en zoveel mogelijk te doen voorkomen. Voor het nader ontwikkelen van deze maatregelen is de Projectgroep Bestuurlijke Maatregelen ingesteld.

De projectgroep heeft tot taak gekregen om onderzoek te doen naar en aanbevelingen te doen ten aanzien van in elk geval de navolgende onderwerpen:

- a. ruimtelijk ordening (bouwbeperkingen);
- b. verzekering/schaderegelingen;
- c. waarschuwingssystemen en rampenbestrijding;
- d. bescherming solitaire woningen en bedrijven;
- e. aanpassing rioleringen.

Hierover kan thans het volgende gemeld worden:

ad a. Ruimtelijk ordening (bouwbeperkingen)

De door de ministeries van VROM en V&W opgestelde beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' is nog steeds onderwerp van bestuurlijk overleg tussen het rijk, de provincies en de gemeenten. De beleidslijn wordt binnenkort in de Tweede Kamer behandeld. Met het oog op deze Kamerbehandeling brengen de kamercommissies voor Verkeer en Waterstaat, VROM en LNV op 13 december a.s. een bezoek aan de provincie Limburg.

Behandeling van de beleidslijn in Provinciale Staten wacht op de beantwoording van een aantal brieven inzake de afwikkeling van (toekomstige) schadeclaims aan de minister van VROM.

Verwacht wordt dat de PS-behandeling in elk geval wordt uitgesteld tot na de behandeling in de Tweede Kamer.

ad b. Verzekering/schaderegelingen

De projectgroep heeft zich beperkt tot het volgen van de op dit punt door de regering vastgestelde voornemen en de ontwikkeling daarvan. Het is van belang dat op korte termijn, duidelijkheid bestaat voor de betreffende burgers, met name ook degenen die niet beschermd zijn.

ad c. Waarschuwingssystemen en rampenbestrijding

De rampenplannen van de gemeenten zijn eind 1995 aangepast aan de nieuwe situatie met de kades Rijkswaterstaat heeft naar aanleiding van de hoogwaters van 1993 en 1995 de waarschuwingssystemen geëvalueerd. Besloten is om de monitoringssystemen in de Maas uit te breiden en te onderzoeken of verbetering van de voorspellingsmodellen mogelijk is.

ad d. Bescherming solitaire woningen en bedrijven

De Projectgroep Bestuurlijke Maatregelen heeft onlangs haar voorlopige bevindingen aan de Stuurgroep Maas i.o. voorgelegd.

Uit de inventarisaties van de projectgroep is gebleken dat er bij een afvoer die overeenkomt met de kruinhoogte van de aangelegde kaden circa 375 solitaire bebouwingslokaties in het winterbed van de Maas bestaan en dat daarvan ongeveer 40% in het stroomvoerend deel en circa 60% in het bergend deel van het winterbed is gelegen. Volledigheidshalve wordt opgemerkt, dat bij een afvoer van 3950 m³/s (1/1250 per jaar) veel meer objecten dan 375 in het geding zijn. Onder solitaire bebouwing wordt die bestaande bebouwing verstaan die na aanleg van de kades en/of uitvoering van rivierkundige maatregelen tijdelijk of blijvend een te laag beschermingsniveau hebben. De Projectgroep Bestuurlijke Maatregelen heeft nog geen concrete voorstellen voor fysieke maatregelen en/of regelingen gedaan. De projectgroep acht zich daartoe pas in staat als inzicht bestaat in de vraag of de politieke bereidheid bestaat om (financiële middelen beschikbaar te stellen om) maatregelen en/of regelingen te treffen.

De projectgroep heeft in dit verband drie kernvragen aan de Stuurgroep maas i.o. voorgelegd te weten:

- is men politiek/bestuurlijk van mening dat de overheid geheel of gedeeltelijk verantwoording moet nemen voor bescherming van solitaire bebouwing?;
- Is de overheid bereid financiële middelen beschikbaar te stellen?;
- Is men bereid om de projectgroep financiële middelen ter beschikking te stellen ten behoeve van nader onderzoek voor te treffen maatregelen?.

De Stuurgroep Maas i.o. heeft op zijn beurt besloten om deze drie vragen aan de betrokken instanties (rijk, provincies) voor te leggen.

ad e.   Aanpassing rioleringen

Uit onderzoek bij de gemeenten is gebleken dat aanpassingen van rioleringen en vluchtwegen door gemeenten, op hun kosten, ter hand zijn genomen. Ook het zuiveringschap en de nutsbedrijven hebben inmiddels aanpassingen van hun voorzieningen doorgevoerd.

Zesde Voortgangsrapportage Deltaplan Grote Rivieren
peildatum: 1 april 1997; Bron: LCCD

Bijlage 2

Aan de minister van Verkeer en Waterstaat
mevrouw A. Jorritsma-Lebbink
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		MW 20163/97	29-05-1997
onderwerp			
Zesde Voortgangsrapportage Deltaplan grote rivieren			

Geachte mevrouw Jorritsma,

Hierbij bieden wij u de zesde Voortgangsrapportage Deltaplan grote rivieren aan, zoals op 28 mei 1997 is vastgesteld door de Landelijke Coördinatie Commissie Dijkversterking (LCCD). De rapportage geeft een overzicht van de voortgang per 1 april 1997 van de uitvoering van alle werken die vallen onder het Deltaplan grote rivieren en van de overige dijkversterking in het Deltagebied.

De eerste fase van het Deltaplan grote rivieren is succesvol verlopen. De zwakste dijken zijn tijdig versterkt en de kaden bieden meer bescherming dan voorheen. Evacuatie is bij vergelijkbaar hoogwater als in 1995 niet meer nodig. In totaal zijn in twee jaar tijd 295 kilometer dijken en kaden versterkt en aangelegd. Aan de resterende 3% van de projecten wordt hard gewerkt. De complexiteit van de aanleg van de kunstwerken Hollandsch-Duitsch Gemaal, Dalemse Sluis en Keersluis Ramspol leidt ertoe dat deze projecten pas in 1998 en 1999 aan het wettelijk veiligheidsniveau voldoen. Het in september 1996 toegevoegde project Lekdijkwest/Bergambacht (ZH) zal in 1999 veilig zijn. De overige projecten zullen voor het hoogwaterseizoen van eind 1997 veilig zijn.

Van de resterende 450 kilometer rivierdijken die eind 2000 versterkt moeten zijn, is inmiddels 10% (13 km) veilig. Uit de voortgangsrapportage blijkt dat alle projecten naar verwachting voor 2001 beveiligd zullen zijn, hoewel ongeveer de helft van de projecten ten opzichte van de oorspronkelijke planning een of andere vorm van vertraging heeft opgelopen. Bij een geringe verdere vertraging zouden 26 projecten (35%, 230 km) pas na 2000 veilig zijn. Provincies en waterschappen zullen er alles aan doen om dit te voorkomen.

Van resterende Deltadijken (125 km) en IJsselmeerdijken (50 km) die eind 2000 versterkt moet zijn is inmiddels 27% (44 km) veilig. Naar verwachting zullen de overige projecten eind 2000 veilig zijn, hoewel ook hier ongeveer de helft van de projecten een of andere vorm van vertraging heeft opgelopen. In verband met de procedure bij de Raad van State over de MER-plichtigheid zal het project Sliedrecht Kleindiep-Baanhoek naar verwachting pas in oktober 2001 veilig zijn.

De verdieping en verbreding van de Grensmaas en Zandmaas die in 2005 moet zijn afgerond, is in de voorbereidingsfase enigszins vertraagd als gevolg van de grote onzekerheden over de financiering, de uitvoeringsprocedures en de complexiteit van de projecten. Inmiddels zijn door middel van een bestuursovereenkomst nadere werkafspraken tussen rijk en provincie Limburg gemaakt.

Uit de voortgangsrapportage blijkt dat de vertragingen niet of nauwelijks voorkomen konden worden. Ze zijn het gevolg van een aantal ontwikkelingen die zich in een planproces kunnen voordoen, zoals complexiteit van plannen, het bereiken van maatschappelijk draagvlak en planologische ontwikkelingen. Ook blijkt dat als gevolg van de krappe planning de vertragingen niet zijn in te lopen, aangezien de vertragingen in het algemeen niet kunnen worden verholpen door inzet van meer menskracht.

Gezien deze ontstane situatie is besloten de waterschappen te vragen, vanuit het oogpunt van projectbeheersing, analyses te maken van de complexe dijkversterkingsprojecten en van projecten die de kritische grens van 2001 bereiken. Op deze wijze kan tijdig worden geanticipeerd op ontwikkelingen die vertragend kunnen werken. Daarnaast wordt aan de waterschappen gevraagd de voorbereidingen van de resterende projecten zo snel mogelijk te starten.

Wij dringen er bij u, in uw rol als rivierbeheerder, op aan de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' met betrekking tot de waterstandsverhogende effecten van rivierwaartse dijkversterking niet te rigide uit te voeren. Daarnaast dienen de uitkomsten van berekeningen over de effecten van maatregelen op de waterstand sneller beschikbaar te komen.

Daar waar mogelijk zal de dijkversterking worden gecombineerd met het realiseren van meer ruimte voor de rivier. Voorwaarde is echter dat dit niet leidt tot vertraging van de dijkversterking waardoor de doelstelling van 2000 in gevaar komt. Aangezien de Wet op de waterkering niet toereikend is voor onder meer het realiseren van landwaartse dijkverplaatsing, verzoeken we u op korte termijn een bestuurlijk-juridisch instrumentarium voor rivierverruimende maatregelen te bieden.

Tot slot verzoeken we u op korte termijn de randvoorwaarden voor het IJsselmeer vast te stellen.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij graag naar de bijgesloten voortgangsrapportage. Wij gaan er vanuit dat de ontstane situatie onderwerp van gesprek zal zijn in de Stuurgroep Deltaplan Grote Rivieren van 5 juni 1997.

Hoogachtend,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG,

mr. J.A. van den Bos,
plv. directeur.

VOORTGANGSRAPPORTAGE DELTAPLAN GROTE RIVIEREN PER 01-04-1997 vastgesteld 28 mei 1997

Eerste fase Deltaplan grote rivieren

In het Deltaplan grote rivieren is vastgelegd dat de zwakste dijken (305 km) op 31 december 1996 aan het wettelijk veiligheidsniveau moeten voldoen. Zoals al in de vorige voortgangsrapportage werd aangegeven is de eerste fase van het Deltaplan Grote Rivieren succesvol verlopen. De zwakste dijken zijn tijdig versterkt en de kaden bieden meer bescherming dan voorheen. Evacuatie is bij vergelijkbaar hoogwater als in 1995 niet meer nodig. In totaal zijn in twee jaar tijd 295 kilometer dijken en kaden versterkt en aangelegd. Aan de resterende 3% van de projecten wordt hard gewerkt.

De projecten Merwededijk fase 4 (NB), Wallen Woudrichem 2 (NB), kaden Roermond (Li) en kaden Neerbeek (Li) zijn in uitvoering. Deze projecten zullen voor het hoogwaterseizoen van eind 1997 veilig zijn.

Vanwege de complexiteit vergt de aanleg van kunstwerken veel tijd. Daarom zullen het Hollandsch-Duitsch Gemaal (Gld, project Ooijsebandijk), de Delamse Sluis (ZH) en de Keersluis Ramspol (Ov) pas in 1998 en 1999 volledig aan het wettelijke veiligheidsniveau voldoen. Het gemaal is in uitvoering, de Dalemse sluis wordt binnenkort aanbesteed en de keersluis is inmiddels gegund.

Het project Lekdijkwest/Bergambacht (ZH) is pas per 1 september 1996 per AMvB aan de Delta-wet grote rivieren toegevoegd en zal naar verwachting in 1999 veilig zijn.

Voortgang tweede fase Deltaplan grote rivieren

In het Deltaplan grote rivieren is vastgelegd dat de resterende 450 kilometer rivierdijken eind 2000 versterkt moeten zijn. Uit de inventarisatie per 1 april 1997 is gebleken dat 10% van deze werken (13 km) inmiddels veilig is. 77% van de werken (399 km) in voorbereiding is en 8% (15 km) is in uitvoering. Bij 5% (23 km) moet de voorbereiding nog starten. Uit de inventarisatie blijkt tevens dat 51% van de werken vertraging heeft opgelopen. In de bijgevoegde tabel is per project aangegeven in welke fase het project verkeert, wanneer het veiligheidsniveau verwacht wordt en wat de omvang en oorzaak van de vertraging is.

In veel gevallen betreft het vertraagde projecten die volgens de planning ruim voor 1 januari 2001 veilig zijn. Volgens de huidige inzichten heeft de vertraging van deze projecten derhalve geen gevolgen voor het halen van de doelstelling van het Deltaplan grote rivieren. Op grond van de huidige inzichten zullen 26 projecten (35%, 230 km) naar verwachting tussen oktober en december 2000 veilig zijn. Bij een geringe vertraging zullen ook deze projecten pas na 2000 veilig zijn. In de voortgangsrapportage per 1 november 1996 werd nog aangegeven dat bij enkele projecten werd verwacht dat de vertraging zou kunnen worden ingelopen. Bij nadere beschouwing is duidelijk geworden dat dit niet of nauwelijks het geval zal zijn.

Bij de eerste fase dijkversterking zijn goede ervaringen opgedaan met de samenwerking tussen overheden en belanghebbenden. Deze werkwijze wordt voortgezet bij de tweede fase dijkversterking. Dit betekent dat de planvoorbereiding plaatsvindt in projectgroepen en wordt besproken met adviesgroepen. In de projectnota/MER is niet alleen aandacht is voor de landschappelijke-, natuur- en cultuurhistorische waarden, maar veelal ook voor verkeer, woningen, landbouw en industrie. In de planvoorbereiding wordt inzicht gegeven in alle aspecten die met de dijkversterking samenhangen en hoe hiermee wordt omgegaan. Dit heeft een positieve uitwerking op het maatschappelijk draagvlak.

Voortgang Grensmaas en Zandmaas

In het Deltaplan grote rivieren is vastgelegd dat de verbreding en verdieping van de Grensmaas en Zandmaas uiterlijk in 2005 moet zijn afgerond.

De bestuursovereenkomst tussen LNV, V&W en de provincie Limburg over de ontwikkeling en uitvoering van het Maasproject wordt op 18 april 1997 ondertekend. Ad interim is de projectdirectie Maas per eind januari 1997 van start gegaan.

Het MER-Grensmaas is afgerond. MER- en Plan Grensmaas worden in het najaar van 1997 in de inspraak gebracht. In de tussenperiode wordt de analyse van kosten en baten en van het meest geschikte uitvoeringsspoor afgerond. De uitkomsten daarvan zijn nodig ten tijde van de presentatie van het ter visie te leggen plan.

De ter visie legging van het MER-Zandmaas/Maasroute en het MER-baggerspeciedepots is medio 1998 voorzien. Uit overleggen met instanties en belangenorganisaties in de regio komen diverse nader uit te werken vragen naar voren. Het Tracebesluit is overeenkomstig later voorzien (begin 2000). Uit de deelstudies blijkt dat een kostenneutrale uitvoering, zoals voorzien door de commissie Boertien II, niet mogelijk is.

De planning van de besluiten en daarmee de startdatum voor de uitvoering van de werken aan de Grensmaas en de Zandmaas is vertraagd omdat de grote onzekerheden over de financiering en de uitvoeringsprocedures genoopt hebben tot nadere werkafspraken tussen Rijk en provincie (bestuurs-onvereenkomst). Daarnaast is de complexiteit van beide projecten groot, zowel vanwege de vele planinhoudelijke aspecten als vanwege externe factoren (afstemming internationaal, afstemming Benedenmaas, communicatie en draagvlak).

Voortgang dijkversterking Deltagebied

Naast de rivierdijkversterking dienen de resterende Deltadijken (125 km) en IJsselmeerdijken (50 km) eind 2000 te voldoen aan het wettelijk veiligheidsniveau. Deze dijkversterking behoort niet tot het Deltaplan grote rivieren. Om de voortgang van alle dijkverbetering in beeld te brengen, worden deze werken wel in deze voortgangsrapportage meegenomen.

Uit de inventarisatie per 1 april 1997 is gebleken dat 27% (44 km) inmiddels veilig is. 31% van de werken (27 km) is in uitvoering en 42% (104 km) is in voorbereiding. Bij 49% van de werken is vertraging ontstaan. In verband met de procedure bij de Raad van State over de MER-plichtigheid zal het project Sliedrecht Kleindiep-Baanhoek naar verwachting pas in oktober 2001 veilig zijn.

Op grond van de huidige inzichten is het merendeel van de projecten ruim voor 31 december 2000 veilig. Drie projecten (56 km) zijn omstreeks december 2000 veilig. Verdere vertraging van deze werken zou er toe leiden dat het veiligheidsniveau niet tijdig wordt bereikt. Ook voor deze werken is in de bijgevoegde tabel de voortgang per project aangegeven.

Oorzaken van de vertragingen van de tweede tranche dijkversterking

Zoals uit de bijgevoegde tabel duidelijk wordt, zijn de oorzaken van de vertragingen van de tweede tranche rivierdijkversterking zeer verschillend:

- * In vervolg op de goede ervaringen bij de eerste tranche dijkversterking, is ook in de planvoorbereiding voor de resterende dijkversterking veel aandacht voor het bereiken van een groot maatschappelijk draagvlak. Dit vergt soms meer tijd dan vooraf was ingeschat. Het leidt onder meer tot betere dijkversterkingsplannen en kan aanzienlijke vertraging in het vervolg van het proces voorkomen.
- * In de voorbereidings- en planproces wordt regelmatig tegen ontwikkelingen aangelopen die

nadere afstemming met verschillende partijen vragen. Ondanks de ambtelijke en bestuurlijke aandacht voor dit soort ontwikkelingen, vraagt dit tijd.

- * Bij de dijkversterkingsprojecten die vallen onder de tweede fase wordt veelal voor het eerst gekeken naar mogelijke oplossingen voor complexe problemen. Dit in tegenstelling tot de eerste fase waarover vaak al jarenlang overlegd werd.
- * Een veel voorkomende oorzaak van vertraging is de complexiteit van een werk en de noodzaak om meerdere varianten uit te werken. Soms gaat dit gepaard met externe factoren zoals planologische ontwikkelingen.
- * Bij een aantal projecten is vanwege verschillende redenen de voorbereiding van een project later opgestart waardoor direct bij aanvang al een vertraging is opgetreden.
- * Alle dijkversterkingswerken rond het IJsselmeer zijn met ongeveer een jaar vertraagd in verband met het opstellen van de gewijzigde randvoorwaarden.
- * Bij enkele projecten wordt de vertraging veroorzaakt als gevolg van de grondverwerving. Dit betreft projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van de oude procedure van de Waterstaatswet 1900. Begin 1996 is besloten deze werken niet onder de Wet op de waterkering in procedure te brengen omdat ze al in vergevorderd stadium van voorbereiding waren en deze snellere procedure niet tot tijdswinst zou leiden. Vooraf was voorzien dat deze vertraging zou kunnen optreden.
- * Bij een aantal projecten is de wijze waarop in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan de beleidslijn ruimte voor de rivier de oorzaak van vertragingen. Enerzijds omdat de rivierbeheerder de beleidslijn zeer rigide toepast, zich verzet tegen rivierwaartse dijkversterking met zeer beperkte of geen waterstandsverhoging en veel tijd gebruikt voor het berekenen van de gevolgen van maatregelen voor de waterstanden. Anderzijds omdat de planvorming van noodzakelijke compensatie van waterstandsverhoging als gevolg van dijkversterking hiervan de nodige voorbereidingstijd vergt.
- * Bij een aantal projecten heeft de rivierbeheerder stappen gezet om (nieuwe) wensen voor ontpoldering (landwaartse dijkverlegging) gerealiseerd te krijgen. Ondanks de wenselijkheid hiervan is dit een punt van zorg. De voorbereiding en besluitvorming van deze rivierverruimende maatregelen vergen extra tijd. Daarnaast kan het leiden tot weerstand tegen het gehele project. De toepassing van de Wet op de waterkering voor deze rivierverruimende maatregelen is juridisch risicovol.
- * Bij enkele projecten is vertraging ontstaan als gevolg van de ernstige verontreiniging van het winterbed.

Bij de analyse van de oorzaken van de vertragingen is ook bekeken of er bij de waterschappen sprake is van een tekort aan capaciteit of onvoldoende projectmanagement. Ook is bekeken of er bij de provincies sprake is van onvoldoende coördinatie. Alles overziend is er geen aanleiding om aan te nemen dat de oorzaak van vertragingen in deze richting moet worden gezocht.

Duidelijk is dat de afgelopen jaren de urgente werken die in het kader van de Deltawet grote rivieren zijn versterkt prioriteit hebben gekregen. Hiervoor is zoveel mogelijk capaciteit van de betrokken partijen ingezet. Het voorkomen van deze situaties dan wel het inlopen van opgelopen vertragingen is niet of nauwelijks mogelijk.

Voorkomen van verdere vertraging van de tweede tranche dijkversterking

Veel vertragingen waren en zijn niet of nauwelijks te voorkomen. Het is het gevolg van een aantal ontwikkelingen die zich in een planproces kunnen voordoen. In de krappe planning waarmee wordt gewerkt zijn dergelijke vertragingen moeilijk op te vangen.

Bekend was dat de planning risico's bevatte. De LCCD heeft in mei 1995, vooruitlopend op de discussie over de nieuwe procedures, een concept-planning gemaakt voor de tweede tranche dijkversterking. Uitgangspunt daarbij was een gemiddelde termijn van voorbereiding en besluitvor-

ming van 2 jaar. Aangezien de Wet op de waterkering van 15 januari 1996 leidt tot een voorbereidingstermijn van 2.5 tot 3 jaar, is in februari 1996 de planning opnieuw bekeken. Om te voorkomen dat het veiligheidsniveau bij sommige projecten pas na 2000 zou worden bereikt is de planning herzien. Daarbij is aangegeven dat de planning risico's bevatte, omdat is uitgegaan van reële, doch optimistische termijnen en de rek uit de planning is gehaald.

De vertraging die nu bij sommige projecten is ontstaan is zowel opgetreden bij het opstellen van producten (startnotities, richtlijnen, projectnota/MER/ontwerpplan, definitief plan) als bij de wettelijke termijnen voor verschillende fasen.

De LCCD acht het wenselijk dat waterschappen, vanuit het oogpunt van projectbeheersing, analyses maken van de complexe dijkversterkingsprojecten en van projecten die de kritische grens van 2001 bereiken. Deze analyses moeten leiden tot een vroegtijdig inzicht in eventuele ontwikkelingen die vertragend kunnen werken. Doordat op basis daarvan tijdig kan worden geanticipeerd kunnen vertragingen zoveel mogelijk worden beperkt.

Bij de toepassing van de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' moet voorkomen worden dat de beleidslijn door de rivierbeheerder al te rigide wordt uitgevoerd. Daarnaast dienen de uitkomsten van berekeningen over de effecten van maatregelen op de waterstand sneller beschikbaar te komen.

Daar waar mogelijk zal de dijkversterking worden gecombineerd met het realiseren van meer ruimte voor de rivier. Voorwaarde is echter dat dit niet leidt tot vertraging van de dijkversterking waardoor de doelstelling van 2000 in gevaar komt. Gezien de beperkte reikwijdte van de Wet op de waterkering zal het rijk worden gevraagd op korte termijn het bestuurlijk-juridisch instrumentarium voor rivierverruimende maatregelen te bieden. Van belang hierbij is de recente brief van de minister aan de Tweede Kamer dat landwaartse verruimingen van het winterbed in het kader van de Vierde Nota Waterhuishouding aan de orde komen en via het Ruimtelijke Ordeningsspoor hun beslag moeten krijgen.

De projecten waarbij de voorbereiding nog niet is begonnen zullen zo snel mogelijk moeten worden opgestart. Bij de minister zal worden aangedrongen op een zo snel mogelijke vaststelling van de randvoorwaarden voor het IJsselmeer zodat ook deze projecten in procedure kunnen worden genomen.

De grote hoeveelheden diffuus gebiedseigen verontreinigd sediment dat vrijkomt bij de dijkversterking, natuurontwikkeling, kleiwinning en rivierverruimende maatregelen kan leiden tot aanzienlijke vertraging. In de voortgangsrapportage per 1 april 1996 werd hiervoor al aandacht gevraagd. Sindsdien is gewerkt aan een beleidsnotitie Actief bodembeheer rivierbed.

Dijkvak	Provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig	Veilig	fase in proces	oorzaak vertraging
Waterschap Friesland								
Lemmer	Fr	3.2	10	-	okt 2000		voorbereiding	nieuwe randvoorwaarden IJsselmeer
Waterschap Groot Salland								
Achter Ramspol	Ov	35.0	35	30	dec 2000		startnotitie	grondmechanisch onderzoek voorafgaand aan startnotitie
Kattendiep Ramspol	Ov	3.3	12	52	nov 1999		opstellen MER	gekoppeld aan keersluis Ramspol / meer alternatieven
Kampen midden	Ov	1.6	33	61	jul 2000		afroeden MER ontwerpplan	volledige uitwerking van 2 alternatieven
RWS directie IJsselmeergebied								
IJsselmeerdijken 1	Fl	28.5	52	52	jan 2000		projectnota/MER	tegenvallers bij ontwikkeling nieuwe rekenmethodes
IJsselmeerdijken 2	Fl	19.5	52	52	jan 2000		projectnota/MER	tegenvallers bij ontwikkeling nieuwe rekenmethodes
Polderdistrict Betuwe								
Doornenburg-Huissen (R)	Gld	8.8			jul 1999		projectnota/MER ingezonden	
Lent-Loenen	Gld	8.6			aug 1999		projectnota/MER ingezonden	
IJzendoorn-Tiel	Gld	7.1	8	8	dec 2000		startnotitie	Europese aanbesteding advieswerk
Driel-Kesteren	Gld	16.3			jul 2000		startnotitie	
Loenen-Dodewaard	Gld	6.3			jul 1998		vaststelling dijkverbeteringsplan	
Dalwagen-Scheepswerf	Gld	1.4				sep 1996	gereed	
Kesteren-Eck en Wiel	Gld	8.5	24	24	mrt 1998		gunning	Grondvererving onder oude onteigeningsprocedure
Malburgse Dam	Gld	0.4	52	52	sep 1997		onherroepelijk, uitvoeringsgereed	verontreiniging in uiterwaard, plannen om door dijkverlegging ruimte voor de rivier te creëren
Maurik-AR Kanaal	Gld	2.5				nov 1996	gereed	
Rijn en IJssel								
Kade om Tuindorp	Gld	0.7				dec 1996	gereed	
Kandia-Loo-Schans	Gld	3.8			mei 1997		in uitvoering	
Westervoortse dijk	Gld	2.8	32	32	feb 1999		projectnota/MER	stedehouwkundige problematiek, toepassing beleidlijn ruimte voor de rivier
Rijksweg A48-IJsselweg	Gld	4.3				jun 1996	gereed	

Dijkvak	Provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig	Veilig	fase in proces	oorzaak vertraging
Groot Maas en Waal								
Molenhoek-balgoij	Gld	13.5			sep 1999		projectnota/MER	
Balgoij-Appeltern	Gld	13.2			nov 1999		projectnota/MER	
Appeltern-Dreumel	Gld	20.6			dec 2000		projectnota/MER	
Rossum-Well, dijkr. Alem	Gld	24.3			dec 2000		projectnota/MER	
Afgedamde Maas Zuid	Gld	22.7	24	24	dec 2000		projectnota/MER	toepassing beleidslijn ruimte voor de rivier
Zuilichem-Munnikenl.	Gld	10.5	9	9	mrt 2000		richtlijnen	latere opstart project
Nieuwe Haven Nijmeg. (R)	Gld	2.7			mei 2000		projectnota/MER	
Zaltbommel Centrum	Gld	0.9			eind 2000		richtlijnen	
IJsselland Baakse Beek								
Doesburg B1	Gld	0.3				mrt 1996	gereed	
Doesburg A2	Gld	0.2			dec 1998		bestek	
Gelderse Vallei en Eem								
Grebbedijk	Gld	3.9	4	4	dec 1997		in uitvoering	
Tieler- en Cullemborgerw.								
Waldijk, Tuil-Haafden	Gld	3.2			jan 1999		projectnota/MER ingezonden	
Lekdijk, Beusichem, Culemb.	Gld	10.7			nov 1999		projectnota/MER	
Oost-Veluwe								
Leuvenheim (R)	Gld	5.1	16	16	dec 1999		startnotitie	invent. wensen en eisen was aanvankelijk niet uitgevoerd
De Poll-Marsstraat	Gld	3.6	16	16	aug 1998		beroep bij Raad van State	extra overleg en beroep
Marsstraat-'t Schol	Gld	4.7	24	24	jun 1998		startnotitie	noodzaak MER is eerst bekeken (eenvoudige aanpassing)
Terwolde-Welsum	Gld	3.9				okt 1996	gereed	
Welsum-Provinciegrens	Gld	1.6	40	52	nov 1997		bestek	grondverwerving onder oude onteigeningsprocedure
Epe-Veessen	Gld	4.0	16	24	apr 1999		projectnota/MER ingezonden	verontreinigd riviersediment bij natuurcompensatie
Werven-Kloosterbosch	Gld	4.8			jul 1999		projectnota/MER	

Dijkvak	Provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig	Veilig	fase in proces	oorzaak vertraging
RWS Directie Oost-Nederland								
Millingse Bandijk/Duffeldijk	Gld	6.9	29	29	jun 1998		in uitvoering	
Voorhavendijk MW Heumen	Gld	2.4			dec 2000		projectnota/MER	
Heerwaardense afsluitdijk	Gld	6.9			dec 1998		voorbereiding	
Stichtse Rijnlanden								
Noorder Lekdijk	Utr	4.7	14	58	dec 2000		verstrekken richtlijnen MER	procedure rivierbedcompensatie
Rijk directie Utrecht								
Voorh. dijk W. b. Duurstede	Utr	1.3	30	30	eind 1998		grondvererving / bestek	grondvererving
Uitwaterende Sluizen								
Andijk-Wervershoof	NH	7.2	0	-	dec 2000		voorbereiding	
Wieringermeerdijk	NH	3.5	0	-	dec 2000		voorbereiding	
Alblasserwaard								
Groot-Ammers-Oost	ZH	1.0	-	-	okt 1997		uitvoering	
Nieuwpoort	ZH	0.8	-	-	okt 1997		uitvoering	
Gorinchem-Wallen	ZH	1.8	-	-	okt 2000		voorbereiding	
Liesveld	ZH	4.5	7	22	dec 2000		voorbereiding	procedures rivierbedcompensatie
Zederik	ZH	9.0	16	22	dec 2000		voorbereiding	procedures rivierbedcompensatie
Vianen	ZH	7.0	-	-	okt 2000		voorbereiding	
West-Brabant								
HWV Dongemondgebied	NB	11.0	14	28	dec 2000		projectnota / MER	complexiteit
Bergsche Maasdijken (R)	NB	17.0	14	18	dec 2000		start notitie	latere opstart project
Maaskant								
St Agatha-Escharen	NB	10.9	24	26	dec 1998		b.o. MER / inspraak / vastst. pln WS	opstellen OP na afronding MER / r.b. comp.
Keent	NB	13.8	5	8	sep 2000		vaststelling richtlijnen	meer tijd vragend selectieproces varianten
Neerloon-Deemen	NB	6.3	8	16	sep 1999		b.o. MER / inspr / vastst. pln WS	opstellen OP na afronding MER / r.b. comp.

Dijkvak	Provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig	Veilig	fase in proces	oorzaak vertraging
Haren-Macharen	NB	8.2	11	11	okt 2000		-	latere opstart
Oysense Boven/benedendijk	NB	6.6	-	3	okt 2000		-	latere opstart
Oysen/Lithoyen/Lith	NB	6.1	4	12	sep 2000		projectnota / MER	complexiteit
Maren-Kessel	NB	4.0	-	-	sep 2000		vastst. richtlijnen	
Oud Empel	NB	1.1	5	13	aug 1999		projectnota / MER	complexiteit
Heusden Oost en West (R)	NB	8.6	-	-	okt 2000		-	
Bokhoven	NB	2.5	-	-	sep 1997		uitvoering	
Hoogendijk, Boxmeer	NB	0.1	-	-	okt 98		vastst. richtlijnen	
Alm en Biesbosch								
Nieuwe Merwedelijk (R)	NB	5.0	6	12	dec 2000		vastst. richtlijnen	selectie varianten in kader beleidslijn ruimte v/d rivier
Merwedelijk Fase 1 + 2	NB		-	-	dec 2000		projectnota / MER	
Afgedamde Maasdijk	NB	10.0	24	24	dec 2000		projectnota / MER	
Bergsche Maasdijk (R)	NB	7.7	6	8	dec 2000		vaststelling richtlijnen	omvang technisch onderzoek
Inlaatwerk Peereboom	NB	0.1	-	-		nov 1996	gereed	
Oostwaard III (Aakvlaai)	NB	5.0	52	46	sep 2000		b.o. MER / inspraak	planologische redenen buiten waterschap
RWS directie Nrd-B.								
Sluis Engelen	NB	0.1	12	20	aug 1998		opstellen Projectnota / MER	
Afsluitdam + sluis Andel	NB	1.7	6	12	dec 2000		vaststelling richtlijnen	omvang technisch onderzoek
Biesboschluis	NB	0.1	6	12	dec 2000		vaststelling richtlijnen	omvang technisch onderzoek

Datum	provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig		fase in proces	oorzaak vertraging
Friesland								
Terschelling bestek 1	Fr	13.9	-	-	eind 1997		uitvoering	
Terschelling bestek 2	Fr	-	52	52	eind 2000		voorbereiding	logistische problemen
Harlingen Havend-Coupure	Fr	1.5	-	-	eind 1999		voorbereiding	
Harlingen Coupure-Keersluis	Fr	-	-	-	eind 1998		voorbereiding	
Harlingen Keersluis-Tjerk Hd	Fr	-	-	-	1998		uitvoering	
Harlingen Damwand + Gloopin	Fr	-	-	-		1996	gereed	
Harlingen Tjerk Hiddesluizen	Fr	-	52	52	eind 1998		voorbereiding	gewijzigde uitgangpunten + financiering
RWS Directie Noord-Holland								
Umuiden Noorder/Middensluis	NH	-				okt 1996	afwerding	
Umuiden Zuider/Kleine Sluis	NH	0.1	8	-	mrt 1999		uitvoering	in uitvoering opgelopen vertraging wordt ingelopen
Umuiden gemaal & spuisluis	NH	-	-	-	okt 1997		uitvoering	
Delfland								
Hoek van Holland SVKW	ZH	2.8	12	26	apr 1998		uitvoering	onteigening
Groote Waard								
Voorstraat	ZH	0.9	-	-	okt 1997		uitvoering	
's-Gravendeelsdijk	ZH	1.0	-	-		okt 1996	gereed	
Hoge Bakstraat	ZH	0.2	16	-		apr 1997	afwerking	
Noorderdijk	ZH	0.5	-	-	jan 1999		uitvoering	
IJsselmonde								
Ringdijk Bolnes/Reyerswaar	ZH	0.6	-	-		dec 1995	afwerking	
Krimpenerwaard								
Nieuwe Maasdijk-Krimpen L	ZH	1.8	20	52	jun 1999		bestek	uitwerking compensatie / gesloten seizoen uitvoering
Lekdijk, Lekkerkerk	ZH	2.3	12	52	mei 1999		bestek	uitw. compens. / grondaank. / beroep / gesloten seizoen
Ablasserwaard								

Datum	provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig		fase in proces	oorzaak vertraging
Nieuw-Lekkerland-O	ZH	2.2	12	12	mei 1997		uitvoering	uitvoering later gestart
Nieuw-Lekkerland-W	ZH	2.3	-	-	okt 1997		uitvoering	
Ablasserd-Noord 1	ZH	2.3	-	-		dec 1995	afwerking	
Ablasserd-Sluis 1 comp.	ZH	0.2	-	-		gereed	gereed	
Ablasserd-Sluis 2 dijkv.	ZH	-	12	12	april 1999		uitvoering	procedures ontsluitingsweg
Papendrecht-West afbouw wegen	ZH	2.3	-	-		jul 1993	veilig, afronding	
Papendrecht-C. dam Gantel	ZH	0.5	12	12	jan 1999		voorbereiding	procedures
Papendrecht-Centrum	ZH	2.4	-	-		feb 1997	gereed	
Papendrecht-C. Jachth. Veer	ZH	-	-	-	okt 1997		uitvoering	
Papendrecht-Oost	ZH	3.0	-	-	jan 1999		bestek	
Sliedr. Rijksweg-Vos	ZH	2.5	24	26	jan 1999		bestek	onteigening
Sliedr. Vos-het Wiel	ZH	-	-	-	jun 1997		uitvoering	
Sliedr. Wiel-Ooat.br.str.	ZH	-	8	9	jul 1997		bestek	voorbereiding
Sliedr. Dam Middeldiep	ZH	1.7	-	-	mei 1997		bestek	
Sliedr. Buitenuitbreiding	ZH	-	52	52	nov 1997		voorbereiding	samenloop met gemeentelijk plan
Sliedr. Kleind.Baanhk.	ZH	2.5	40	40	okt 2001		voorbereiding	bestemmingsplan procedures
Sliedr. Muur Baanhoek	ZH	-	8	8	mei 1997		uitvoering	procedures
Sliedr. West overig	ZH	2.5	8	8	nov 1998		bestek	combinatie met overige projecten
Hardinxv.Gieassend. grd.	ZH	4.5	6	6	jan 2000		uitvoering	grondverwerving
Hardinxv.Gieassend.const.	ZH	-	16	16	okt 1998		bestek	uitwerking + details
Hardinxv.Gieassend.West.	ZH	2.5	-	-	okt 2000		voorbereiding	uitvoering samen met rijksweg
RWS Directie Zuid-Holland								
Landtong Rozenburg	ZH	6.0	-	-		okt 1996	afwerking	
Europoortkering	ZH	29.0	-	-		okt 1996	afwerking	
West-Brabant								

Datum	provincie	km	vertraging in weken	verwachte vertraging	prognose datum veilig		fase in proces	oorzaak vertraging
Wilemstad-Geertruidenberg	NB	42.0	20	20	dec 2000		opstellen Project nota / MER	
Wilhelminakanaal (R)	NB	12.0	10	14	dec 2000		start notitie	complexiteit
Provincie/Rijk Zeeland								
Vlissingen Sluizen I (Pr)	Zee	0.5	20	26	okt 1998		opmaken ontwerpplan	uitwerking varianten
Vlissingen veerfuik (R)	Zee	0.4				okt 1996	gereed	

Toelichting op de belangrijkste (overige) kostenontwikkelingen

Bijlage 3

artikel nr.	<u>artikel naam</u> en onderwerp	overige kostenontwikkeling	toelichting
2.24.03	<u>Versterking overige primaire waterkeringen (rijksbijdragen)</u> Overige werken benedenrivierengebied	-9	De raming voor de versterking van het traject Willemstad-Geertruidenberg is geactualiseerd en bleek naar beneden te kunnen worden bijgesteld
2.24.04	<u>Versterking overige primaire waterkeringen (rijk)</u> Resterende werken langs de kust	-13	Als gevolg van een herziene toedeling van de kosten voor de Zuider en Kleine sluis te IJmuiden tussen DGR-artikel (XII) en artikel aanleg scheepvaartwegen en havens (IF) is het aandeel DGR naar beneden bijgesteld
2.24.05	<u>Bijdragen Deltaplan Grote Rivieren</u> Hoogwatervrij maken Dongemond	5	Als gevolg van een herziene toedeling van de kosten voor het Wilhelminakanaal tussen DGR en aanleg scheepvaartwegen en havens is het aandeel DGR naar boven bijgesteld
	Bijdrage maaskaden Limburg	19	De minister van V&W heeft provincie Limburg een hogere bijdrage in de aanleg van de kaden toegezegd

B I D O C
(bibliotheek en documentatie)

Dienst Weg- en Waterbouwkunde
Van der Burghweg 1
Postbus 5044, 2600 GA DELFT

015-2699999